

Serie nouă
IANUARIE 2019

1
(CCX)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Premiile publicațiilor UCMR pe 2018
- ✓ Festivalul internațional RadiRo, ediția a IV-a
- ✓ TOAMNA MUZICALĂ CLUJEANĂ 2018
- ✓ TIMSONIA 2018 (I)
- ✓ Premieră la Iași - *Ecaterina Teodoroiu* de Emil Lerescu
- ✓ Aniversări - G. Constantinescu, Dan Buciu

În imagine:
Dan BUCIU

Expresia eseistică

Atunci când privim la orizont, parcurgem o ascensiune interogativă: *zărim!* (adică vedem), *zărim...*, (adică observăm), *zărim?* (prin imaginație) și la un moment dat, întrezărim: o *imagine*, o *idee*, un *înțeles*...

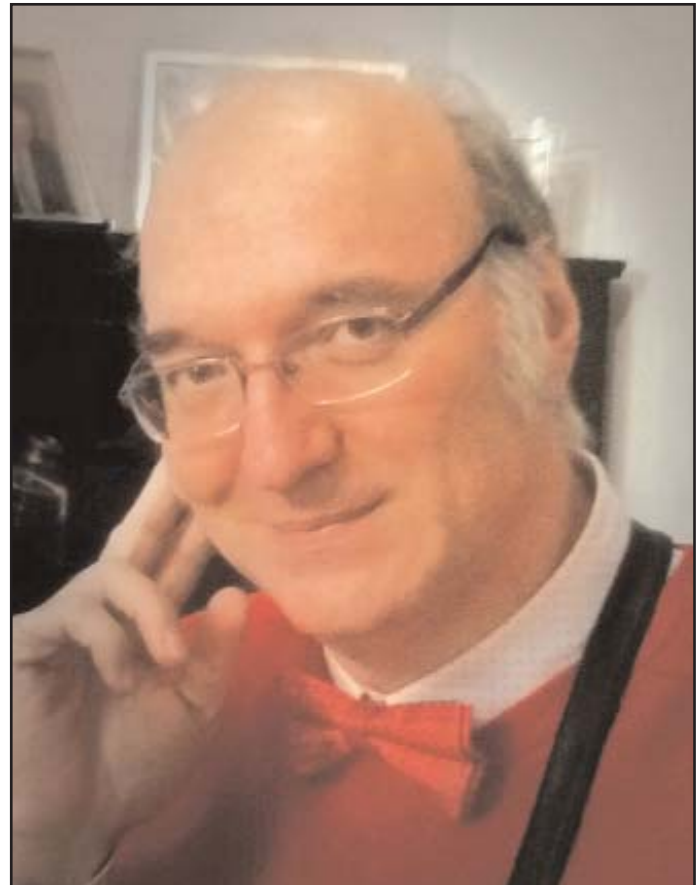
Când privim la chipul unei lucrări muzicale, purcedem pe o cale sublimativă: *auzim!* (adică cunoaștem), *audiem...* (adică recunoaștem), *ascultăm* (prin reflecție) și, la un moment dat, întrezărim: un *melos*, un *sens*, o *armonie*...

Poate că eseul este expresia literară cea mai potrivită pentru o privire la orizont, pentru orientarea către un chip muzical. Și prin eseu ne inițiem într-un proces al devenirii propriului gând: *rostim!* (adică mărturisim), *intonăm...* (adică descriem), *oferim* (prin povestire) și, la un moment dat, întrezărim: un *poem*, un *surâs*, o *îmbrățișare*...

De fiecare dată eseul lasă un rest neștiut, precum un mister voalat, precum o tăcere șoptită sau o taină însuflețită și, într-un anume și unic moment, simțim: o *boare de dor*, o *mângâiere de cânt*, un *crâmpei de nemurire*.

Ce altele ar putea fi mai expresive pentru lăuntricul privirii decât *orizontul*, *muzica*, *eseul*...

Se spunea într-un film artistic numit *Presa*, că între informație și subiect ceea ce contează mai mult pentru public este subiectul. Prin corespondență, translând în zona muzicii am putea socoti tema (subiectul) ca preeminentă formei (informația). Dar și pe relația formă – conținut acesta din urmă fluidizează subiectiv în raport cu mineralitatea obiectivă a formei. De regulă, informația generează competență, iar subiectul, apetență. Altfel zis, dacă informația instituie, subiectul motivează. Desigur, forma poate fi interesantă și cu valențe cognitive, tema, în schimb, putând fi seducătoare, chiar și cu riscul ignorării valorizării prin formă. Compozitorul va fi tentat să lucreze cu precădere asupra formei, ea fiind expresia unui travaliu mental, de mod reflexiv, pe când cel care selectează o lucrare muzicală spre a fi prezentată publicului va căuta în primul la expresivitatea temelor, acestea asigurând dintru început o reacție de apreciere, de mod lucrativ. Melodia se savurează pe calea gustului și se exploatează prin imitare (refrenizare), în vreme ce procesul devenirii formei se contemplă pe linia unei interogații privitoare la sens, edificând în conștiință un înțeles. Pe un alt nivel, de legitimitate publică, învățământul muzical teoretic va accentua pe deprinderea structurării formelor, iar cel de orientare practică se va întemeia pe textualitatea temelor. Capătă relevanță aici perechea corelativelor durabil – memorabil. Tocmai de aceea instituțiile (dedicate societății ca ansamblu/comunitate), în general, pariază pe performanța durabilului, tinzând să fie conservatoare. De cealaltă parte, personalitățile (ca agenți liberali, nonconformiști) identifică mereu posibilitatea unor breșe reformatoare, a unor alte moduri de a fi în lume. Unii caută eleat spre ordine, normativitate, finalitate și asemănare, ceilalți privesc heracleitic către beneficiile entropiei, ale excepționalității, neconținării și diferențierii. Nu ne putem situa partizan, ambele atitudini fiind necesare cultural și civilizațional fie ca utilitate, fie ca vocație. Compozitorii deschid pe plan ideatic, inspirativ, și închid prin tehnicile

notative (predictiv – redative) ale partiturii. La rândul-le, instrumentiștii închid prin rigoarea și virtuozitatea execuțiilor și deschid totodată prin imaginativitatea expresiilor interpretative. Și publicul își are aportul specific, închizând prin gustarea temelor (melodiilor) și deschizând prin contemplarea formelor (ca structuri temporale). În fine, criticii închid prin verbalizarea descriptivă, mergând până la abstractizarea teoretică, dar și deschid atunci când verbalizarea devine una activă, mergând până la o exprimare literar-artistică precum, bunăoară, eseul.

George BALINT

DIN SUMAR

Premiile revistelor UCMR.....	2-3
Simfonicele Filarmonicii.....	4-9
Festivalul internațional RadiRo.....	10-16
Pe scena Studioului “Mihail Jora”.....	16-19
Spectacol “ROMÂNEȘTE” la ONB.....	20
TOAMNA MUZICALĂ CLUJEANĂ.....	27-30
Premieră - opera “Ecaterina Teodoroiu”.....	31-32
TIMSONIA 2018 (I).....	32-34
Aniversări - G. Constatinescu, D. Buciu.....	37-40
Premiile “muzicale” din lumea filmului.....	41
Lansare Cornel Constantiniu.....	45-47

Actualitatea Muzicală

Un premiu întotdeauna marchează finalizarea unei povești frumoase sau realizarea unui țel artistic pentru promovarea unui act cultural.

În ziua de 6 decembrie 2018 compozitorii, muzicologii și criticii muzicali au fost reuniți în Aula Palatului Cantacuzino intru celebrarea unor strădanii pentru prospectarea și descifrarea tainelor noului tip de discurs muzical.

Redactorul șef a Revistei **MUZICA**, o publicație cu o veche tradiție în peisajul muzical românesc, compozitoarea **Irinel Anghel** a propus două personalități a căror activitate muzicologică a fost remarcabilă în anul 2018 - compozitoarea și profesoara **OLGUTA LUPU** și compozitorul **GEORGE BALINT**.

Olguței Lupu i s-a decernat premiul pentru analiza lucrării *FEBRA* de Dan Dediu. Articolul este intitulat *Poveste cu personaje muzicale*. Autoarea ne-a mărturisit că a fost fascinată de conținutul ideatic pe care acest opus l-a relevat. Articolul în esență reprezintă o provocare pentru toți.

editate de UCMR

De ceva timp George Balint ne deschide noi porți spre o tipologie estetică fascinantă prin universalitate și simplitate reunite sub generosul titlu *Privirea estetică*. El și-a concretizat demersul prospectiv printr-o poezie intitulată *Expresia Eseiistica "De fiecare dată, eseul lasă un rest neștiut,/ Precum un mister voalat,/ precum o tăcere șoptită sau o taină însuflețită,/ Și într-un anume și unic moment,/ Simțim: o boare, o mângâiere de cânt, un crâmpeli de nemurire"*.

Tot în același context și mai tână revista **ACTUALITATEA MUZICALĂ** prin intermediul redactorului șef **George Balint** și-a desemnat personalitățile anului 2018, colaboratorii care s-au aplecat cu talent și statornicie asupra fenomenului muzical actual.

Muzicologului **LAVINIA COMAN** i s-a decernat premiul pentru cronică la festivaluri de muzică clasică și contemporană. Am remarcat-o adesea pe Lavinia Coman printre melomanii aflați la mai toate concertele și recitalurile dedicate muzicii contemporane. În cronicile domniei sale întotdeauna au fost surprinse cele mai interesante și incitante aspecte ale unui conținut muzical sau ale unor versiuni interpretative.

În paginile revistei *Actualitatea Muzicală* s-au înscris și cronicile la spectacolele lirice și de balet sub semnătura **DOINEI MOGA**, o personalitate cunoscută a lumii muzicale românești, căreia i s-a conferit un premiu. Compozitoare și critic muzical, ea și-a făurit o perspectivă foarte personală de abordare a spectacolului muzical în integralitatea lui.

Profesoarei și pianistei **CARMEN MANEA**, *Actualitatea Muzicală* i-a conferit un premiu pentru cronicile realizate în anul 2018 la concertele și recitaluri, cronici ce evidențiază individualitatea profilului său artistic.

O personalitate marcantă a lumii muzicale românești a cărei viață este dedicată, îngemănată cu jazz-ul este **FLORIAN LUNGU** care de peste jumătate de veac se implică în evoluția și promovarea acestui gen.

Astăzi Florian Lungu este un reper pentru întreaga lume artistică realizând mii de minute de emisiuni dedicate jazz-ului la Radio și televiziune, fiind invitat în nenumărate jurii și deținând una dintre cele mai impresionante arhive sonore. Revista *Actualitatea Muzicală* i-a acordat premiul pentru cronicile la evenimentele de muzică de jazz/ blues publicate în anul 2018. (foto: **Gabriel TRIFANOVICI**)

Irina HASNAȘ

Muzica

Olguta Lupu

George Balint

Conducerea UCMR, redactori, laureați

Seară franceză cu Christian Badea și David Grimal

Un program foarte frumos a onorat Franța, marele aliat al României din Primul Război Mondial, în contextul stagiunii centenare de la Ateneu. După Bizet de săptămâna trecută, am avut acum o selecție de savori diferite ale muzicii lui Berlioz, Lalo, Debussy și Ravel.

Seara a început cu uvertura *Carnavalul roman*, bine articulată de Christian Badea, de la celebrul solo de corn englez până la atmosfera colorată a carnavalului din *Benvenuto Cellini*, opera lui Berlioz.

David Grimal a etalat o viziune iconoclastă asupra *Simfoniei spaniole* a lui Lalo, dar de bun gust. Sigur, există și alte moduri mai extrovertite de a sublinia melodicitatea acestei compoziții (de ex. Stefan Tarara, tot la Ateneu, acum ceva vreme), însă soluția lui Grimal, aceea de a cânta simplu, nu e cu nimic mai puțin validă. Ca să fiu sincer, m-aș fi mirat să fi fost altfel, dat fiind că violonistul francez este șeful unei orchestre care cântă fără dirijor, refuzând într-un fel postura de star. De altfel, acordarea instrumentului înainte de începerea concertului și după prima parte păreau chiar să pună emfază tocmai pe această abordare. A fost însă îndeajuns de însuflețită interpretarea încât o mare parte din public să izbucnească în aplauze după a treia parte. Iar Vineri, aceeași parte a fost repetată, însă interpretarea lui Grimal a fost mai expresivă decât cu o zi înainte.

Claude Debussy a fost ignorat cu îndârjire de instituțiile muzicale românești anul acesta, cu atât mai inexplicabil cu cât lumea muzicală internațională l-a comemorat la cei o sută de ani de la dispariție. O explicație ar putea fi că impresionismul lui Debussy are nevoie de finețe din partea orchestrei, ceea ce nu e mereu la îndemâna ansamblurilor de la noi. Joi, *La mer* a avut o primă parte viguroasă, cu un sunet greoi, însă Christian Badea a recuperat în *Dialogue du vent et de la mer*, în care maniera de a cânta a orchestrei s-a potrivit mai bine cu intențiile compozitorului. Vineri, *La mer* a avut parte de o viziune mai suplă, dar tot energică și robustă.

Suntem obișnuiți să considerăm *Boleroul* lui Ravel drept un exemplu genial de orchestrație pentru un divertisment, iar celebra coregrafie a lui Maurice Béjart asociază violența finală mai degrabă cu ritualurile ancestrale, à la *Sacre du printemps*. Însă *Boléro* este o lucrare muzicală despre război, iar creșterea efectivului instrumentelor care cântă aceeași temă obstinată nu e altceva decât imaginea catastrofei generate de conflict. Nu întâmplător, Șostakovici folosește același procedeu în *Simfonia Leningradului*, iar ideea facilă cum că războiul ar fi mai la îndemână de ilustrat printr-un marș sau printr-o furtună muzicală e contrazisă chiar de istoria muzicii de luptă de acum sute de ani, care păstra o atmosferă aparent veselă (câteva exemple foarte bune găsiți în discografia lui Jordi Savall, cum ar fi *Borgia*). Christian Badea a tratat muzica lui Ravel cu seriozitatea cuvenită, astfel încât progresia dramatică a fost foarte sesizabilă, ducând

LUCRĂRI PREZENTATE ÎN CADRUL BIROURILOR SECȚIILOR DE CREAȚIE ȘI ACHIZIȚIONATE DE CĂTRE UCMR (iulie-noiembrie 2018)

SECȚIA DE MUZICĂ INSTRUMENTALĂ ȘI MULTIMEDIA

Anghel Irinel – *Take your Time*, lucrare electronică; **Androne Sebastian** – *Celloviraptor for 8 cellos*; **Balint George** – *Dai Corinde* pentru 2 chitare; **Băcan Aurelian** – *Shaman*, piesă pentru clarinet solo; **Baciu Vlad** – *Pleasure Beast*, pentru vioară, clarinet, cello și pian; **Beleaev Vladimir** – *Ți cerul înstelat deasupra...*; **Borza Adrian** – *Here and New*, lucrare electro-acustică; **Burlea Vladimir** – *Jocurile imaginației*; **Cibișescu Iulia** – *Passacaglia* pentru ansamblu de flaute; **Ciobanu Maia** – *Desigur, poate că ...* pentru Archaeus; **Ciobanu Ghenadie** – *Moment bacovian*, pentru pian și orchestră; **Dan Dediu** – *Levante, op.165*, pentru orchestră; **Iorgulescu Adrian** – *Intersecții*, pentru 3 percuționiști; **Feraru Tudor** – *Amando la musica*, pentru cvintet de coarde și pian; **Lerescu Sorin** – *Duo* pentru fagot și chitară; **Măniceanu Mihai** – *concentriConcertino* pentru fagot și cvintet de coarde; **Rotaru Diana** – *Solomonarul* pentru flaut solo; **Rotaru Doina** – *Cvintet* pentru oboi, clarinet, vioară, cello și pian; **Simon Diana** – *Rodirea*, trio pentru clarinet, violoncel și pian; **Szego Peter** – *Contraste*, pentru ansamblu cameral; **Târcolea Cătălin** – *Întruparea cuvântului*, poem simfonic; **Teodorescu Ciocănea Livia** – *Namagiri*, trio pentru vioară, corn și pian; **Ulubeanu Sabina** – *Candy Crush 1852* pentru clarinet, vioară, violoncel și pian; **Vosgian Mihaela** – *Shamanic Prologue*; **Zbarcea Lucian** – *Toccata multimodală* pentru percuție și orgă

Subsecția vocal – instrumentală (mixtă)

Ganea Laurențiu – *Din suferințele Dreptului Iov* pentru bariton, cor bărbătesc și orchestră; **Timaru Valentin** – *Oratoriu de Crăciun* pentru cor, orchestră, soliști și recitator; **Țăranu Cornel** – *Shakespeare sonnets*, pentru voce solo (mezzosoprană sau soprană), clarinet, clarinet bas, trio de coarde și pian

Subsecția de fanfara

Biriș Alexandru – *Marșul Prieteniei*; **Buga Aurel** – *Poliphonie III* – cvintet; **Luncan Octavian** – *Divertisment musical*; **Mihai Florian** – *Constelații* – fantezie; **Pătrașcu Corneliu** – *Scythia Minor* – legendă; **Stoian Valentin** – *Fantezie nr.3*; **Țugui Gheorghe** – *Suita nr.5*

Filarmonica ieșeană pe scena Ateneului după 50 de ani

Actuala stagiune a Filarmonicii „George Enescu” stă sub semnul dublei aniversări marcate în acest an 2018: centenarul Marii Uniri și 150 de ani de existență a celei mai importante instituții de concert din țara noastră. De aceea, pe tot parcursul calendarului de evenimente ale Filarmonicii sunt programate diverse manifestări menite a sublinia importanța celor două momente aniversare dar și rolul instituției în dezvoltarea vieții muzicale autohtone de-a lungul existenței sale, unul dintre planurile urmărite fiind și relaționarea cu celelalte entități de profil din țară și cu artiști de primă mărime deopotrivă autohtoni și străini.

Un astfel de eveniment a fost programat pe 13 și 14 decembrie, când în locul obișnuitelor concerte simfonice săptămânale Filarmonica bucureșteană ne-a propus o întâlnire deosebită cu Orchestra Filarmonicii „Moldova” din Iași la pupitrul căreia s-a aflat dirijorul chinez Junping Qian, acest ansamblu de tradiție în viața de concert românească revenind pe scena Ateneului după o pauză de jumătate de secol. Aflându-ne în imediata apropiere a aniversării Centenarului Marii Uniri, Junping Qian și Filarmonica ieșeană ne-au propus ca primă lucrare inclusă în programul seriei cele *Trei dansuri românești* de Theodor Rogalski, o mostră a talentului de orchestrator a compozitorului care știe să exploateze cele mai diverse îmbinări timbrale și efecte de tehnică instrumentală într-un discurs muzical impregnat de sunurile de proveniență folclorică. Deși încă tânăr, Junping Qian a fost sigur în abordarea partiturii și a transmis clar indicațiile sale orchestrei cu care a avut o bună comunicare,

finalul *Boleroului* spre o apoteoză amenințătoare, la limita insuportabilului.

Așadar, final excelent de sezon centenar la Ateneul Român, probabil cea mai interesantă stagiune din ultimul deceniu pentru Filarmonica „George Enescu”.

Alexandru PĂTRAȘCU

Articol preluat de pe

<https://despreopera.com/2018/12/08/seara-franceza>

David Grimal

SECȚIA DE MUZICĂ VOCALĂ

Arvințe Constantin – *Rugăciune*, motet pentru cor mixt a cappella, text: M. Eminescu; **Balint George** – *Trei caractere vesele și două interludii nostalgice* pentru soprană și pian, text propriu; **Bence-Muk Cristian** – *Meditazione sul Canticum delle Creature*, cor mixt la 8 voci, text: Sf. Francisc de Assisi; **Cojocaru Daniela** – Două coruri: 1. *Vin răniți de la război*, prelucrare pentru cor mixt, text popular, 2. *Sub o culme de cetate* pentru cor mixt, text: Ion Buteanu; **Dembinski-Vodă Diana** – *Țurțurul* pentru cor mixt, text: Nina Cassian; **Dobrinescu Ioan** – *Mugur, mugurel* pentru cor mixt și bariton solo; **Fiț Iosif** – *Pomuț răzmurat*, colind laic armonizat pentru cor mixt; **Goia Dan-Mihai** – *Bunica*, romanță pentru cor mixt cu acompaniament de pian, text: Șt. O. Iosif; **Mânzat Laura-Ana** – *Remember Julietta*, lied pentru soprană și pian, text: Claudia Keuterman; **Murariu Alexandru-Ștefan** – *Espaces IV* pentru două coruri și orgă, text religios; **Vârlan Petre-Marcel** – *Tatăl nostru op.12* pentru cor mixt și pian, text biblic.

Subsecția didactică

Burlea Vlad – *Răzășiasca* pentru violoncel și pian; **Cojocaru Daniela** – *Rondo dobrogean* pentru cor mixt a cappella, text popular; **Cudalbu Grigore** – *Variațiuni pentru clarinet și pian pe teme de Ion Dumitrescu*; **Neagu Anca** – *Marionete* pentru pian; **Popescu Virgil** – *Bate pasul*, muzică ușoară, text: Raluca Bolocan; **Ștefănescu Petre** – *Să învățăm despre pădure*, ciclul coral pentru grup vocal cu pian, text: Florentina Chifu

SECȚIA DE MUZICĂ JAZZ/POP

Caragia Nicolae – *Blues*; **Dedeian Capriel** – *Erevanul noaptea*, jazz; **Dedeian Garbis** – *Curcubeu*, jazz; **Faur Cristian** – *Când mă iubești*, pop, text: Cristian Faur, Florin Mariș; **Faur Cristian** – *Open your eyes*, pop, text propriu; **Pavelescu Dan** – *Poate, ușor*, text propriu; **Popescu Virgil** – *Tu nu crezi în proverbe*, pop, text: George Popovici; **Popescu Virgil** – *În lumea fanteziei mele*, pop, text: Anghel Grigoriu; **Soleanu Cristian** – *Waiting for the first snowfall*, jazz; **Târcolea Cătălin** – *Song for a friend*, jazz; **Tiberian Anca** – *Special song*, baladă pop, text propriu; **Vrabete Iulian** – *Boogieman*, jazz-rock; **Zaharescu Tudor** – *Lumea e un tablou*, pop-funk, text: Nicoleta Răsvan

SECȚIA DE MUZICOLOGIE

Constantinescu Grigore – *Patru secole de oratoriu*; **Moldoveanu Nicolae** – *Repertoriu coral mixt și bărbătesc pentru România Mare*, studio; **Stoianov Carmen** – *Cărțile psalmilor. Reflexii în sonor* – vol. II; **Văidean Vlad** – *Perspective asupra tăcerii în muzică*

reușind să realizeze o versiune de bun nivel artistic a celor *Trei dansuri românești* în care însă am remarcat o anumită rețineră în a construi frazări mai expresive și mai apropiate de tumultul jocului popular românesc. De altfel, mi s-a părut că muzicianul chinez a abordat fără cusur problematica tehnică

a lucrării lui Rogalski, dar a avut unele inadvertențe în însușirea expresivității muzicii căutând mai degrabă acele soluții care să-i mascheze aceste mici minusuri.

Momentul de vârf al seriei l-a constituit apariția alături de Orchestra Filarmonicii „Moldova” și dirijorul Junping Qian a celebrului pianist și pedagog german Stefan Arnold, care a oferit propria sa viziune interpretativă asupra *Concertului nr. 27 pentru pian și orchestră* de Wolfgang Amadeus Mozart, ultimul din seria de lucrări dedicate pianului însoțit de ansamblul orchestral compuse de geniul din Salzburg. Cu o impresionantă carieră didactică desfășurată în mediul academic austriac, Stefan Arnold a realizat la București o versiune a *Concertului nr. 27* în care am putut remarca destul de evident influența pedagogului asupra virtuozului, evoluția sa fiind mai degrabă o demonstrație de corectitudine interpretativă decât un efluviu de scânteieri concertistice tipice interpreților din generația actuală. În interpretarea lui Stefan Arnold exactitatea abordării pasajelor de virtuositate, frazările alese întocmai pentru a corespunde spiritului muzicii sau tușeul elegant se îmbină fericit cu finele nuanțe nonconformiste ale atitudinii scenice sau rafinatele dialoguri cu orchestra într-un discurs ce impresionează în primul rând prin firescul cu care interpretul te poate introduce în universul sonor mozartian în care coexistă atât melancolia și contemplativul cât și serenitatea celui ce își simte sfârșitul aproape fără a fi împresurat de apropierea acestuia.

Elegant și discret însoțitor al pianistului solist în partitura mozartiană, Junping Qian m-a surprins plăcut în varianta pe care a construit-o alături de Orchestra Filarmonicii Moldova *Simfoniei a IX-a* de Dmitri Șostakovici, o lucrare intensă din punct de vedere al expresiei și al jocului timbrelor instrumentale. Dacă în primul opus al seriei muzicianul chinez a părut că încearcă să evite anumite riscuri, în *Simfonia a IX-a* de Șostakovici mi-a atras atenția autoritatea și fermitatea cu care a condus orchestra într-un discurs ale cărui nuanțe au fost marcate cu inteligență prin profilul frazărilor și anumite sublinieri ale intervențiilor diferitelor grupe de instrumente, aici evidențiindu-se travaliul compartimentului

alămurilor. De asemenea, Junping Qian a dovedit o foarte bună cunoaștere a expresiei partiturii, care în locul triumfalismului cerut de dedicația inițială ce viza victoria armatei ruse în Cel de-al Doilea Război Mondial, aduce, ca un moment de răzvrătire a lui Șostakovici, o atmosferă surprinzătoare în care alura burlescă domină discursul muzical fiind întreruptă episodice de scurte momente elegiace sau declamative, întreg tabloul fiind menit să sublinieze anumite dimensiuni firești ale umanului. Stăpân pe partitură, Junping Qian a demonstrat și o remarcabilă capacitate de a interacționa cu ansamblul orchestral și de a reuși implicarea activă a muzicienilor în construcția versiunii audiate cu ocazia acestui concert.

Aflat încă sub impresia sonorităților *Simfoniei a IX-a* de Șostakovici, pot nota că turneul după 50 de ani de absență pe scena Ateneului Român a Filarmonicii „Moldova” din Iași a reprezentat un eveniment de ținută și o excelentă ocazie pentru noi, publicul bucureștean, să ascultăm o orchestră de bun nivel artistic ce se bucură în ultimii ani de o frumoasă revenire în prim-planul vieții de concert autohtone, trecutul său obligând actuala generație de muzicieni și de manageri să contribuie activ la revirimentul uneia dintre instituțiile emblematice pentru capitala culturală a Moldovei.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Orchestra Filarmonicii Moldova din Iași

Joi 13 decembrie și vineri 14 decembrie 2018, la Sala mare a Ateneului Român, în prezența unui public numeros și primitor a apărut, ca o adevărată și neașteptată surpriză, prin valoare artistică și succes authentic, Orchestra simfonică a Filarmonicii Moldova din Iași.

În timp, am fost de multe ori la Iași și am ascultat simfonicele de acolo, dar acum în bine și foarte bine sunetul de ansamblu și performanța instrumentală a fiecărui component și de la fiecare partidă se impun de la sine, ca în cazul unei orchestre de nivel internațional. În acest sens, noi

înșine am fost surprinși. Admirabile au fost și reacțiile instrumentiștilor care s-au fotografiat în decorul impozant al Sălii mari, pentru ca memoria acestui splendid moment să fie păstrată. S-au fotografiat pentru că este sigur că nu mulți dintre ei au pășit mai înainte în rotonda străjuită de marea frescă a istoriei poporului român.

Filarmonica 150

Concertele de la București ale Orchestrei Filarmonicii Moldova din Iași au fost dirijate de Junping Quian. Acesta este actualmente dirijor asistent al Orchestrei Regale Naționale a Scoției, fiind invitat frecvent la concerte din săli importante din Europa, Statele Unite și Asia. Văzându-l pe Junping Quian în calitatea lui de dirijor, l-am admirat pentru eficiența sonoră și pentru subtila tratare și reliefare a materiei instrumentale.

Am ascultat inițial cele *Trei dansuri românești* de Theodor Rogalski, un titlu etalon al portofoliului nostru simfonic. Aceste pagini pline de vervă, de poezie și vibrând de viață și de bună dispoziție, au primit în viziunea de artă a lui Junping Quian o înțelegere mult extinsă peste imaginile cu care am fost obișnuiți, înălțându-se ca o glorie în gest strălucitor și elocvent.

Orchestra a răspuns cu aplomb și impetuozitate, îmbinând virtuozi ritmurile și melodiile de dans în superba vigoare a inflexiunilor derivate din prozodia limbii române.

Am ascultat în continuare *Concertul nr.27, în Si bemol major pentru pian și orchestră* de Mozart, solist fiind Stefan Arnold, muzician distins cu premii importante la concursuri internaționale din Germania și Italia. Itinerariile sale au traversat frecvent Europa, Statele Unite și Asia de Sud-est, fiind invitat de orchestre de răsunset și de mare interes artistic.

Văzându-l și ascultându-l pentru prima oară în acest program al Filarmonicii Moldova din Iași la Ateneul Român din București, mi-a venit în minte ce spunea Enescu despre Mozart, anume că el, Mozart, acolo unde punea o notă acolo trebuia să fie. Avem aici un determinism absolut, și pe cale de concesință, toate notele din acest *Concert nr. 27*, și nu numai, sunt acolo unde trebuiau să fie.

Stefan Arnold mi-a imprimat sentimentul ireprimabil că s-a identificat cu arta componistică la claviatură a lui Mozart, conceptul de emoție fiind conturat în această reactualizare de splendori dintr-un timp care astfel este și timpul nostru.

Simfonia nr. 9, în Mi bemol Major, de Dmitri Șostakovič a fost realizată performant la dimensiunile invenției melodice, pulsației ritmice și naturii orchestrale foarte personale ale acestui compozitor rus de notorietate mondială.

Reușita de forță a tandemului dirijor și formația simfonică a fost aici o confirmare a lumii marii muzici, care transgresează meridiane și paralele, pentru a se regăsi în același orizont al comuniunii într-o artă.

Am discutat cu mai multe persoane din public, abonați ai concertelor Filarmonicii George Enescu din București, care au fost deosebit de plăcut impresionate de Orchestra Simfonică a Filarmonicii Moldova din Iași, de dirijorul Junping Quian și de pianistul Stefan Arnold.

Importanța acestui concert de la Ateneul Român al Filarmonicii Moldova din Iași s-a materializat și prin înregistrarea video-audio care a fost transmisă ulterior de mai multe ori pe TVR 2, și pe TVR Studioul Iași.

Mircea ȘTEFĂNESCU

În 15 decembrie 2018, pe scena Ateneului Român s-a desfășurat o manifestare artistică de excepțională însemnătate, dedicată aniversării celor 150 de ani de existență ai Filarmonicii "George Enescu". Cu prilejul acestui eveniment, orchestra simfonică a instituției a dorit să colaboreze cu trei muzicieni reprezentativi ai timpurilor noastre: compozitorul **Dan Dediu**, dirijorul **Horia Andreescu** și pianista **Khatia Buniatishvili**.

Programul a cuprins lucrări valoroase ale repertoriului simfonic și concertant, menite să reliefeze parcursul de excepție al orchestrei în cei 150 de ani de la înființare, precum și nivelul artistic înalt al acesteia din perioada actuală. În deschiderea evenimentului, Directorul General al Filarmonicii "George Enescu", Domnul Andrei Dimitriu a rostit o alocuțiune în care a menționat locul și rolul instituției culturale de "marcă europeană" în trecut, în zilele noastre și

perspectivele ei viitoare. În continuare, sub bagheta maestrului Horia Andreescu, orchestra a interpretat **Poemul simfonic Destinal** de Dan Dediu, creație comandată special de FGE. Impresionantă prin complexitatea conținutului și prin profunzimea semantică, lucrarea sintetizează un secol și jumătate de muzică românească, de tradiții și inovații, de speranțe și împliniri. Autorul nu se limitează însă la evocarea evoluției muzicii autohtone, ci realizează și o originală panoramă a spiritualității românești, cu particularitățile ei caracteristice. Poemul

Khatia Buniatishvili

îngemănează original idiomurile narativ, dramatic, liric și reflexiv într-o somptuoasă frescă sonoră, în care percepem derularea cinematografică a imaginilor muzicale. În același timp, valorifică măiestria dirijorului și frumusețea sonorității compartimentelor orchestrale. Publicul este fascinat de contrastele dintre momentele tensionate, conflictuale, sau cele de adâncime reflexivă și imaginile delicate, transparente, cu caracter dansant. În cazul poemului simfonic *Destinal*, există o anumită filiație între procesul creator și memorie. Este poate tendința autorului de a învinge timpul: "oprește-te clipă că ești minunată", sau în sens mai larg "ești valoroasă și meriți să dăinuiești dincolo de undele râului lui Heraclit"; „tu meriți ca mâna divină a artei să te scoată din aceste unde și să te plaseze în lumea imuabilelor valori estetice”. Compozitorul Dan Dediu dispune de mijloacele și măiestria de a realiza saltul de la particular și temporar, la general și universal. Chiar dacă amintește unele formule ritmice și intonații din folclor, muzica este profund originală, deoarece actul creator presupune ardere, topire și sinteză. Autor a peste 160 de opusuri din toate genurile muzicale, compozitorul surprinde de fiecare dată prin inventivitatea excepțională a procesului creator, prin bogăția expresivă și adâncimea semnificațiilor. Domnia sa aparține, rezumă și reprezintă cultura muzicală românească în epoca ei de înnoire; se integrează nu doar în tendințele muzicii actuale,

dar și în tradiția istoriei și culturii românești. Finalul electrizant, cu caracter dansant, scris în ritm de hard-rock, evocă magistral frumusețea și bogăția folclorului românesc. Poemul *Destinal* s-a bucurat de o interpretare de excepție, pe măsura valorii muzicii; dirijorul și orchestra au oferit o versiune plină de substanță, de patos și culoare, aducând un omagiu românilor, care, de-a lungul istoriei zbuciumate, au știut să trăiască cu aceeași intensitate momentele de cumpănă și bucuriile existenței.

În continuare, alături de Orchestra Filarmonică și dirijorul Horia Andreescu a evoluat în *Concertul nr. 2, în do minor, pentru pian și orchestră, op. 18* de Serghei Rahmaninov, tânăra pianistă Khatia Buniatishvili; lucrarea monumentală oferă interpreților posibilitatea de a etala un impresionant arsenal instrumental și a transmite un evantai bogat de stări sufletești și imagini muzicale contrastante. Considerate adevărate pietre de încercare pentru pianiști, concertele lui Rahmaninov constituie minunate oportunități de a dezvălui talentul, forța, concentrarea și creativitatea acestora. Pianistă cu un impresionant palmares internațional, Khatia Buniatishvili a demonstrat stăpânirea mijloacelor instrumentale și expresive necesare transmiterii mesajului

muzicii celebrului compozitor-pianist rus. Am admirat prestația convingătoare, plină de elan și lirism ardent, cu efectele originale ale clopotelor imaginate de compozitor, din prima mișcare *Moderato*, precum și rafinamentul tușeului și noblețea sentimentelor transmise în mișcarea a doua, *Adagio sostenuto*. Finalul *Allegro scherzando* a cucerit publicul prin vigoarea, impetuoșitatea, strălucirea și implicarea emoțională. Prestația artistică convingătoare, marcată de eferescență și dezinvoltură, vine să contrazică teoria conform căreia pianistele nu au forța și capacitatea de a transmite sentimente puternice la fel cu bărbații. Am admirat în egală măsură dialogul reușit cu orchestra și contribuția remarcabilă a dirijorului în redarea expresivă a discursului sonor. La bis, am ascultat o versiune sensibilă și interiorizată (sugerând pe alocuri extazul) a lucrării *Clair de lune* de Claude Debussy, care a evidențiat sensibilitatea și rafinamentul tușeului pianistei.

În partea a doua a programului, sub bagheta maestrului Horia Andreescu, orchestra a interpretat *Simfonia nr. 5, în do minor, op. 67* de Ludwig van Beethoven, creație cu mare impact emoțional asupra publicului. De-a lungul timpului, capodopera beethoveniană a fost prezentată cu succes pe scena prestigioasă a Filarmonicii de mari dirijori români și străini. Motivul generator (ce întruchipează "destinul") din prima mișcare *Allegro con brio*, uimește și

astăzi prin capacitatea de a transmite un mesaj atât de bogat în semnificații. El stă mărturie pentru inventivitatea și capacitatea excepțională a compozitorului de a utiliza procedeul dezvoltării. În mișcarea a doua, *Andante con moto*, am admirat contrastul sonor și expresiv al celor două teme - prima, de factură lirică prezentată de compartimentul coardelor, a doua, cu caracter eroic, triumfal, intonată de instrumentele de alamă. Sub atenta coordonare a dirijorului, orchestra a realizat la cotele cele mai înalte imaginile de nobilă inspirație melodică precum și momentele tensionate de anvergură. Mișcarea a treia, *Allegro*, un fascinant *scherzo*, ce amintește ritmul motivului din debutul simfoniei, a entuziasmat audiența prin verva și frenezia pe care le-a transmis. Am admirat realizarea de excepție a aceluși crescendo dinamic (începând cu nuanța *pianissimo*) și emoțional, care face tranziția (fără pauză) către mișcarea a IV-a simfoniei, *Allegro*. Finalul lucrării, redat cu multă fantezie, cu energie debordantă, cu strălucire și vervă, a încununat o interpretare captivantă și creatoare. Dirijorul Horia Andreescu a oferit o variantă de excepție a lucrării - monumentală și unitară în același timp -, care a fascinat deopotrivă orchestra și publicul spectator. Prezența celor două lucrări ce tratează tema destinului: Poemul simfonic *Destinal* de Dan Dediu și *Simfonia a V-a* de Beethoven în cadrul evenimentului aniversar, constituie un omagiu adus Filarmonicii și un mesaj de optimism și încredere în parcursul ei viitor. Aclamați momente îndelungate de publicul entuziasmat, muzicienii de pe scenă au interpretat la bis *Hora staccato* de Grigoraș Dinicu, un nou prilej de bucurie și un elogiu adus prestigioasei instituții culturale și poporului român. Evenimentul de la Ateneu va rămâne încrustat cu litere de aur în istoria Filarmonicii "George Enescu" și în memoria celor care au avut privilegiul de a fi prezenți în seara magică organizată în "templul muzicii românești".

Carmen MANEA

Elizabeth Sombart - Artă pianistică pură

Ultimul concert simfonic al anului calendaristic 2018 susținut de Filarmonica bucureșteană pe 20 și 21 decembrie, ne-a prilejuit reîntâlnirea cu una dintre cele mai apreciate pianiste ale ultimelor decenii: Elizabeth Sombart. Devenită o prezență tot mai frecventă în viața de concert din România, Elizabeth Sombart este legată afectiv de țara noastră prin rădăcinile sale autohtone, reputata pianistă fiind o descendentă a celebrului savant Nicolae Leon, dar și prin frumoasa relație de prietenie pe care a avut-o cu Sergiu Celibidache, unul dintre mentorii săi, sub îndrumarea căruia a aprofundat studiul fenomenologiei sunetului. De altfel, stilul său interpretativ este puternic influențat de principiile pe care i le-a împărtășit marele dirijor, un susținător al grijii artistului interpret pentru fiecare sunet, considerat a fi un fenomen sonor de sine stătător ce se înlănțuie cu alte fenomene similare pentru a construi un discurs muzical ce transcende simplului înțeles al relațiilor create în sfera pur muzicală pentru a ajunge la valențe profunde, ce presupun că arta sunetelor este privită ca o modalitate de accedere a omului la adevăratele valori morale și la o mai bună comunicare a acestuia cu Dumnezeu.

Reperle menționate anterior au fost prezente și în versiunea *Concertului nr. 2 pentru pian și orchestră* de Frederic

Chopin, realizată de Elizabeth Sombart alături de Orchestra Filarmonicii George Enescu la pupitrul căreia s-a aflat apreciatul dirijor român Camil Marinescu. Prezente chiar din prima parte a *Concertului nr. 2* de Chopin, principiile estetice de care am vorbit s-au completat la un înalt nivel artistic cu o tehnică instrumentală desăvârșită, o alură virtuozică a partiturii evidențiată de Elizabeth Sombart cu rigurozitate pe tot parcursul mișcării și un bun gust al frazărilor excelent alese de pianista franceză. De departe însă, cel mai intens moment din punct de vedere emoțional mi s-a părut a fi partea a doua, *Larghetto*, o veritabilă nocturnă pentru pian și orchestră în care Elizabeth Sombart a înnobilat fiecare sunet, a conferit o importanță egală tuturor momentelor și a construit un discurs muzical sublim ale cărui epitete principale pot fi eleganța, rafinamentul și spiritul pur romantic și care, și în viziunea lui Elizabeth Sombart, presupune o subordonare a virtuozității prezente latent alurii lirice a liniei melodice principale. În schimb, ultima mișcare a *Concertului nr. 2* reamintește originile poloneze ale compozitorului, elementele ce amintesc de mazurcile atât de apreciate de Chopin fiind reliefate cu inteligență și spirit ludic de pianista franceză, care a subliniat astfel aspectul de rondo al acestei

Elizabeth Sombart

mișcări finale precum și atmosfera ușor folclorică a melodiilor. Însoțită cu discreție de orchestră și dirijorul Camil Marinescu, un fin cunoscător al modalităților prin care poate fi pus în valoare un solist, Elizabeth Sombart mi-a atras atenția în versiunea sa și prin alegerea unor tempo-uri ceva mai lente decât cele utilizate în mod normal în cadrul *Concertului nr. 2* de Chopin, acest detaliu reliefând modul temeinic în care pianista și-a însușit principiile celibidachiene ce presupun inclusiv preferința pentru tempo-uri mai lente tocmai pentru a oferi greutate fiecărui sunet și pentru a surprinde fiecare posibilă abordare semantică a sa.

Chiar dacă încă îmi răsună în memoria auditivă tulburătoarea linie melodică a părții a doua a *Concertului nr. 2* de Chopin, mi-am îndreptat atenția, odată cu primele acorduri ale *Simfoniei a V-a* de Piotr Ilici Ceaikovski, spre

universul sonor propus astfel auditorului de către Orchestra Filarmonicii George Enescu și Camil Marinescu. Valorificându-și din plin experiența, Camil Marinescu, autoritar și ferm la pupitrul dirijoral, a condus ansamblul orchestral în construirea unei variante de ținută a *Simfoniei a V-a* de Ceaikovski în care am remarcat inteligenta alegere a frazărilor și a alternanței de nuanțe ce a contribuit la evidențierea discursului muzical aparte al partiturii în care elementul fundamental îl constituie motivul sumbru, chiar tragic devenit simbol al implacabilului sorții, al aceluia inexorabil fatum ce l-a urmărit pe Ceaikovski în ultimele sale trei simfonii. În *Simfonia a V-a*, acest motiv capătă de-a lungul excursului sonor aspecte dramatice, elegiace ori funebre, foarte bine marcate de Camil Marinescu în versiunea sa unde

am reținut construcția atentă și bine fundamentată muzical a marșului din final, ce punctează prin alura sa solară depășirea tuturor condiționărilor și apropierea omului de victoria asupra sorții. De asemenea, înaintea marșului final, mi-au mai atras atenția frumoasa construcție a valsului din partea a III-a în care am întrezărit ambivalența sa – pe de o parte aduce aminte de eleganța saloanelor vremii, pe de alta evocă metaforic dansul omului cu soarta ce pare

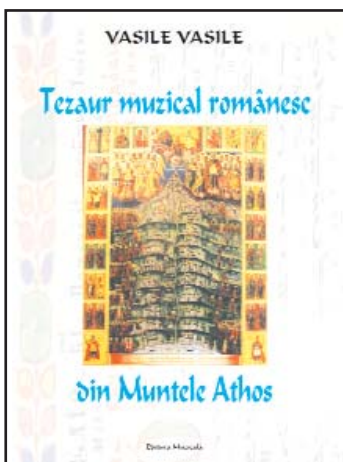
implacabilă – precum și complexitatea mișcării a doua, unde debutului în sonori tragico-dramatice îi este contrapusă tema lirică a cornului.

La capătul unei seri în care am putut să aplaudăm încă odată pe scena Ateneului doi muzicieni desăvârșiți, Elizabeth Sombart și Camil Marinescu, pot consemna că publicul prezent într-un număr destul de mare în sala de concert a rămas impresionat de arta pianistică pură a lui Elizabeth Sombart, elegantă inclusiv ca apariție scenică, în care am putut simți puternica influență a marelui Sergiu Celibidache, completată cu măiestrie de abordarea dramaturgică dinamică și modernă a *Simfoniei a V-a* de Ceaikovski de către Camil Marinescu și Orchestra Filarmonicii bucureștene.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Tezaur muzical românesc din Muntele Athos de Vasile Vasile

Muzicologia românească s-a îmbogățit cu un nou opus de prof. Vasile Vasile, adunat în trei volume, cu un total de cca. 1200 de pagini A4, și cu câte un frumos *Album de facsimile color*, cuprinse în *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos*. Lucrarea aduce o nouă lumină în cadrul activității psaltilor români sau de origine română ce au activat la Muntele Athos, mai ales începând cu secolul al XVII-lea. Ea a fost frumos apreciată de către Academia Română, care i-a oferit *Premiu*, în anul 2010. Printre susținători au fost academicienii Răzvan Theodorescu și Sabina Ispas. *Antologia* prof. Vasile Vasile, cronologic, continuă lucrarea arhim. Sebastian Barbu-Bucur (1930 - 2015), *Manuscrisele muzicale românești de la Muntele Athos*. Editura *Muzicală*, București, 2000. Cartea, de 489 pp., a fost, pentru perioada adunării materialelor - anii 1970, un bun început ! Au apărut însă unele curențe, chiar din titlu: lucrarea nu putea cuprinde *toate manuscrisele românești din Muntele Athos*, așa după cum se menționa în titlu (articulat!), căci **NIMENI, NICIODATĂ NU LE-A VĂZUT PE TOATE !** Deși îl critica pe Grigorie Th. Stathis – de modul în care acesta descrie manuscrisele - care este cel mai bun, apreciat de întreaga lume – după părerea noastră, în realitate a fost influențat de el. O serie de scăpări, erori, ș.a. au apărut în descrierea codicelor, dar, *numai cine nu muncește nu greșește* ... Păcat că, la apariția primului opus al prof. Vasile Vasile – despre aproximativ aceleași codice de la Sfântul Munte, dar mai complex prezentate, cu multe noutăți, etc., a apărut o mare *dihonie* între cei doi muzicologi, cel de-al doilea acuzat fiind de plagiat ... Dar, majoritatea manuscriselor fiind aceleași, unde era plagiatul ? Și Grigorie Th. Stathis, în cele 4 tomuri de

cca. 4.000 pagini, descrie codice, unele prezentate înaintea lui, și nu s-a supărat nimeni ... *Timpul le netezește pe toate și le așează la locul lor* ... Iată drumul celor trei volume athonite ale lui Vasile Vasile: Editura *Muzicală*, București, Tomul I, 2007, 399 + XVIII pp.; Tom II, 2008, 455 pp.; Tom III, 2013, 393 pp. Îndrumar pentru autor, *considerăm noi*, au fost și cele trei tomuri ale lui Grigorie Th. Stathis, apărute până la editarea, în 2013 a volumului nr. 3. Bineînțeles, prezentarea românească este mai amplă și completă față de versiunea muzicologului grec, datorită cunoașterii limbii! Dar, așa după cum comentam mai sus, legat de *dihonia* dintre cei doi muzicologi români, aceste *Cataloge* nu sunt *împietrite*! Recent a apărut tomul 4 al lui Grigorie Th. Stathis, unde sunt prezentate alte zeci de cântări românești neștiute, și lucrează la tomul 5 ... Noi, anul trecut (2017) am descoperit la mănăstirea Vatoped încă 25 de codice românești, iar munca rămâne deschisă ... Activitatea la Athos a prof. Vasile Vasile a început, după cum îmi spunea, prin 1992, după care au durat 17 ani pentru strângerea și alcătuirea materialului cercetat. Uneori erau ani în care mergea și de trei ori pe an, pentru cercetare! La mănăstirea românească Prodromu a găsit, printre scândurile pregătite pentru foc, o scândură ce constituie *firma școlii de psaltichie a lui Nectarie Vlahu*, la finele secolului al XIX-lea ... Fusesse cea mai renumită școală athonită, pentru toți psaltii epocii: români, greci, bulgari, ruși, sârbi, etc. O mulțime dintre părinții de la Athos, printre care

foști discipoli sau discipoli ai discipolilor lui Nectarie, l-au încurajat și l-au ajutat în peregrinările sale (unii au trecut deja în lumea de dincolo) precum: părintele Dionisie Ignat, părintele Petroniu Tănase și Petroniu Cobzaru, părintele Ștefan de la Xiropotamu, părintele Ștefan și părintele Ioan de la Lacu, părinții francezi - Macarie de la mănăstirile Simonpetra, Ambrozie de la Stavronikita, ș.a. Sistemizarea materialelor a venit după un model propriu. Prof. Vasile Vasile a fost interesat mult de găsirea și investigarea cântărilor celui mai mare protopsalt român de la Muntele Athos - Nectarie Protopsaltul. A reușit în 2004 să tipărească, în editura mănăstirii românești Prodromu un volum de *Cântări ale Sfintei Liturghii*, 469 pp, cu o *Introducere* de ieromonah egumen Petroniu Tănase, iar *Prezentarea* de prof. Vasile Vasile. Considerăm că documentele investigate despre acest mare protopsalt ar alcătui și 10 volume ... În cadrul peregrinărilor sale, îmi povestea că i-a făcut plăcere să cânte la strană în cadrul *Slujbei religioase*, alături de monahii români, iar la Colciu s-a străduit să învețe pe câțiva monahi notația muzicală bizantină. Devenise cunoscut și printre monahii greci, care aveau încredere să-i dea codice spre cercetare!

Felicităm Editura Muzicală a UCMR și colectivul de redacție pentru apariția, în condiții editoriale excepționale, a *Tezaurului muzical românesc din Muntele Athos*, de prof. Vasile Vasile !

Marcel I. SPINEI

Festivalul internațional RadiRo, ediția a IV-a

"RadiRo" este singurul festival dedicat orchestrelor radio din Europa și din lume, eveniment organizat de Radio România o dată la 2 ani. Noua ediție a Festivalului Internațional al Orchestrelor Radio "RadiRo", inaugurată în 18 noiembrie, reunește în acest an orchestre europene de prestigiu, dirijori și soliști de primă mărime ai stagiunilor internaționale, într-un program cu lucrări de, Mozart, Ravel, Debussy și Ceaikovski, clasice, romantice și moderne.

Ediția s-a desfășurat între 18 și 25 noiembrie cuprinzând, pentru prima dată, două secțiuni: concerte simfonice - la Sala Radio și, în premieră, concerte de jazz - prezentate la Sala Auditorium (Muzeul Național de Artă al României).

Sala Radio a fost gazda, timp de o săptămână, a unor orchestre europene de faimă, ce aparțin unora dintre cele mai importante posturi publice de radio: **BBC Philharmonic Orchestra** (Marea Britanie), **Orchestra Simfonică a Radiodifuziunii MDR din Leipzig** (Germania), **Orchestra Simfonică a Radioteleviziunii Irlandeze (RTÉ National Symphony Orchestra)**, **Orchestra Radiodifuziunii Elveției Italiene (Orchestra de la Svizzera Italiana)** din Lugano, alături de producătorii, "gazda" evenimentului, **Orchestra Națională Radio România**, care are menirea desfășurării evenimentului. Au concertat, printre invitați, dirijori și soliști de primă mărime ai scenelor internaționale: dirijorii Vladimir Ashkenazy, Nathalie Stutzmann, Ben Gernon, Robert Trevino, pianiștii Mihai Ritivoiu - laureat al Concursului Internațional "George Enescu", București, francezii David Fray, Javier Perianes, violoncelistul Andrei Ioniță -, câștigător al Marelui Premiu la Concursul Internațional Ceaikovski (Moscova).

În timpul desfășurării acestei ediții a festivalului, Radio România marchează și cele două evenimente importante ale istoriei acestui an - aniversarea împlinirii a 90 de ani de existență a Postului public de radio (1 noiembrie) și aniversarea Centenarului Marii Uniri a României (1 decembrie).

Se știe, concertele festivalului au beneficiat de transmisiile România, înregistrate și difuzate ulterior de Televiziunea Română și de toate radiodifuziunile membre ale Uniunii Europene de Radio. "RadiRo" este singurul festival dedicat orchestrelor radio din Europa și din lume, eveniment produs și organizat de Radio România, dornic să aducă în atenție extraordinara varietate repertorială, actualitatea și excelența artistică a ansamblurilor orchestrale radio din Europa.

Orchestra Națională Radio, realizatoarea primului program simfonic al Festivalului "RadiRo", ediția a IV-a (18 noiembrie 2018), este ansamblul cu cel mai mare număr de audiții ale creațiilor compozitorilor români, promovate în sala de concert sau prin înregistrări, discuri, o parte fiind preluate și de Uniunea Europeană de Radio. Cel dintâi program era încredințat dirijorului francez *Jean-Claude Casadesus*, în colaborare cu pianistul *Javier Perianes* și maestrul de cor *Ciprian Țuțu*, care a condus cu pricepere Corul Academic Radio. Debutul concertului a aparținut unei capodopere enesciene, **Rapsodia op.11 nr.1 în La Major**, într-o versiune rutinieră.

Lucrările următoare au purtat semnătura lui Maurice Ravel și Claude Debussy, inițiatorii creației moderne a secolului XX cu stilul muzicii „Impresioniste”. **Concertul în Sol major pentru pian și orchestră** de Ravel beneficiind de o evidentă virtuozitate în versiunea lui Javier Perianes, impunea un succes așteptat în dialogul solistului cu orchestra, piesa poetică **Pavană pentru o infanță**

Festivalul Internațional al Orchestrelor Radio
Ediția a IV-a
www.radirofestival.ro

Duminică, 18 noiembrie, ora 19.00 - Sala Radio

Orchestra Națională Radio
Dirijor: Jean-Claude Casadesus
Solist: Javier Perianes - pian

Corul Academic Radio
Dirijor: Ciprian Țuțu

George Enescu - Rapsodia op. 11 nr. 1 în La major
Maurice Ravel - Concertul în Sol pentru pian și orchestră
Maurice Ravel - Pavană pentru o infanță defunctă
Claude Debussy - Preludiu la după-amiaza unui faun
Maurice Ravel - Suita a II-a „Daphnis și Chloé”

defunctă, a aceluiași autor, dovedind o susținere expresivă poetică din partea dirijorului. În parteneriat cu efectele muzicii lui Debussy, colorată în diverse nuanțe descriptive. Jean Claude Casadesus a fost preocupat în special de pregătirea prezentării muzicii raveliene, **Suita a II-a, Daphnis și Chloé**, o operă coregrafică celebră prin orchestrație, sonoritate și efecte spectaculare. De altfel, marele succes al concertului **Orchestrai Naționale Radio** datorat și Corului Academic este rezultatul final al programului, semn de lansare meritorie a celei de a IV-a ediții a acestui Festival Internațional dedicat publicului și performanțelor simfonice.

Cele două concerte susținute de **MDR Leipzig Radio Symphony Orchestra** (19-20 noiembrie 2018) au marcat în ansamblu momente de mare satisfacție artistică pentru melomanii care frecventau serile muzicale ale Festivalului. Să recunoaștem, desigur, și calitățile organizatorilor, care știau să aleagă lucrările din perspectivă estetică, istorică și culturală. Turneul celor din Leipzig este, potrivit unor astfel de principii, extrem de bine gândit calitativ și repertorial, oferind lucrări simfonice mai rar audiate, spectaculoase pentru ambele prezențe artistice manifestate în Studioul de concerte "Mihail Jora" al Societății Române de Radio. Acest ansamblu simfonic, cu o istorie de aproape un secol, îndelung apreciat pentru performanțele sale, a fost invitat, pentru meritele sale, împreună cu tânărul dirijor american Robert Trevino, muzician cu o stăpânire temperamentală capabilă a conduce orchestra simfonică, în solicitări ale partiturilor muzicii germane semnate de Gustav Mahler și Richard Strauss. Totodată, prezențele concertante au avut însușiri

remarcabile datorită lui Max Bruch (**Concertul nr. 1 pentru vioară**, solistă Simone Lamsma) și ale lui Serghei Prokofiev (**Concertul nr. 3 pentru pian**, solist Mihai Ritivoiu).

Grigore CONSTANTINESCU

Bruch/ Mahler/ Robert Trevino/ Simone Lamsma

Printre cele mai importante evenimente culturale ale României se înscrie cu mult succes Festivalul Internațional al Orchestrelor Radio. Gândit să se desfășoare alternativ cu Festivalul Internațional "George Enescu", el compensează efectele așteptării unei noi infuzii de cultură pe care o dorește cu ardoare elita românească. Toată această ediție se desfășoară în contextul sărbătoririi Centenarului Marii Uniri prin care s-a constituit și definitivat România Modernă. Acel frumos și promițător 100 în care cele două zerouri sunt plasate orizontal semnificând infinitul a figurat și pe însemnele festivalului. Se pare că este una dintre cele mai mari acțiuni dedicate muzicii care aduce omagiu orchestrelor simfonice radio din întreaga lume. Printre ansamblurile de renume care au fost invitate s-a numărat și Mitteldeutscher Rundfunk din Leipzig care se numără printre cele mai vechi formații de acest gen din lume și este cea mai veche din Germania, înființată fiind în 1923. Și-a servit patria și a promovat cultura națională indiferent de epocă, mai puțin în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, când activitatea i-a fost suspendată. Până la reunificarea Germaniei dirijorii au provenit din elita artistică autohtonă și au fost lansate lucrări ale compozitorilor germani sau rezidenți în acest spațiu: F. Scherker, K. Weil, P. Dessau, W. Krätzschmar, E. Denisov ș.a. Ulterior s-au adăugat nume celebre precum S. Gubaidulina, K. Pendercki, W. Rihm sau Carlos Veerhoff. Faptul că a

Festivalul Internațional al Orchestrelor Radio
Ediția a IV-a
www.radirofestival.ro

Luni, 19 noiembrie, ora 19.00 - Sala Radio

MDR Leipzig Radio Symphony Orchestra - Germania
Dirijor: Robert Trevino
Solistă: Simone Lamsma - vioară

Max Bruch - Concertul nr. 1 op. 26 în sol minor pentru vioară și orchestră
Gustav Mahler - Simfonia a V-a

patronat de-a lungul timpului diferite formații camerale precum Gruppe Neue Musik Hanns Eisler (Formația de Muzică Nouă Hans Eisler), Döring-Bläserquintett (Cvintetul de suflători), Leipziger Schlagzeugensemble (Ansamblul de percuție) și mai târziu Leipziger Hornquartett (Cvartetul de corni) sau Leipziger Blechbläsersolisten (Soliștii instrumentelor de suflat din alamă), nu a făcut decât să îmbogățească și să rafineze calitatea orchestrei prin atragerea celor mai buni instrumentiști. Superba sonoritate pe care o are astăzi această "bunică europeană", această "Dame" a Leipzigului - oraș cu o deosebită încărcătură în ce privește muzica germană - este una cu totul specială. Frumusețea ei devine palpabilă și invadează pe rând toate simțurile asemenea unei esențe de parfum îndelung elaborate sau a unei licori cu buchet unic. Instrumentele de coarde au o

omogenitate perfectă și, cu toate că acordajele mai înalte produc un plus de strălucire, orchestra simfonică MDR din orașul asupra căruia umbra lui Mendelssohn veghează neîncetat, cultivă tonuri calde, mătăsoase, catifelate. Sincronizarea perfectă este rezultatul unei discipline acceptate cu bucuria de a participa la realizarea unei muzici de calitate, a bucuriei de a lucra în echipă. Aceleași elogii se pot aduce și instrumentelor de suflat a căror prezență se evidențiază pe parcursul întregii desfășurări sonore. În acest context se poate vorbi despre o extraordinară versatilitate a orchestrei care este capabilă să răspundă celor mai fine indicații de tempo, agogică, nuanțe și timbruri solicitate de dirijor. Toate acestea au atras atenția de la primele pagini ale **Simfoniei a V-a** de Mahler sub bagheta dirijorului Robert Trevino (n.1983), un nume demult legat de activitățile marilor orchestre din Europa și America. Multitudinea de idei și sentimente care izvorăsc din muzica pe care a scris-o Mahler,

violonistice au completat o interpretare care a excelat prin lirism vibrant, sonorități colorate, pianissime subtile și vervă, toate împlinind dorința de a realiza o muzică autentică. Bisul oferit a fost inspirat ales, un final dintr-o sonată pentru vioară solo de Hindemith, în care artista și-a etalat întregul potențial violonistic.

Corina BURA

Reținând impresiile celui de al doilea program, de marți 20 noiembrie, am avut satisfacția impresiei în care Mihai Ritivoiu a stăpânit dificila partitură a **Concertului nr. 3** de Prokofiev, care cu mai mulți ani în urmă asigurase succesul european al mării noastre soliste, Silvia Șerbescu. L-am ascultat acum cu o extrem de convingătoare susținere a variațiunilor de nuanțe, ritm și tempo, proprii virtuozității care l-a impus în stagiunile recente, de la București sau din importante săli muzicale europene, stabilind acum o relație meritorie cu orchestra și dirijorul american.

Cea de a doua lucrare audiată în programul secund a avut din nou un mare răsunset, cu **Poemul simfonic op. 40, "O viață de erou"** de Richard Strauss, în versiunea temperamental programatică a lui Robert Trevino. Ce este de remarcant, dincolo de modul interpretării la nivelul acestei muzici, aparține unității discursului orchestral cu sonorități de perfectă desfășurare a frazării și stărilor de complexă expresivitate pasională a întregului ansamblu. Dacă în ideea condițiilor pe care le solicită înregistrările de studio cea de a patra ediție a Festivalului "RadiRo" poate fi considerată o demonstrație de calitate a execuției, prezența acestei formații celebre, **MDR Leipzig Radio Symphony Orchestra** a fost un exemplu.

Conform proiectului programelor Festivalului internațional „RadiRo”, în seara de miercuri 21 noiembrie a revenit pe scena Studioului de concerte „Mihail Jora”,

ansamblul gazdă, altfel spus **Orchestra Națională Radio**. În condițiile realizării. Unei a doua întâlniri cu cei invitați să asiste la Festival, la pupitrul ansamblului a fost, pentru a susține interpretarea lucrărilor alese, dirijorul francez Frédéric Chaslin, director al Orchestrei Simfonice din Ierusalim, muzician de renume în abordarea carierei pianistice, spectacolelor de operă și simfonice în diverse turnee. Experiența lui Chaslin este remarcabilă și, conform declarației sale, el a reușit să pregătească această manifestare în doar trei zile de repetiții cu orchestra. Pare interesantă această colaborare cu Orchestra Națională Radio, având în repertoriu muzica romantică, de la Robert Schumann la Piotr Ilici Ceaikovski și Nikolai Rimski Korsakov, o stilistică diversă, cu suficiente dificultăți de execuție orchestrală.

multitudine de care probabil nici autorul nu a fost conștient, a dus la schițarea multor scenarii pe care mulți dirijori le-au notat pentru posteritate. Deși se pare că intenția sa a fost aceea a unei demonstrații de vitalitate și de forță, perioada creației a fost traversată de multe frământări și amărăciuni, care transpar din undele tragice ale primei părți (*Trauermarsch* și pe urmă *Stürmisch bewegt*). Robert Trevino a preferat să pună accentul pe aparenta (n.n.) speranță și dragoste de viață pe care unii exegeți le identifică în secțiunile următoare, idei generate poate și de acel *Adagietto* închinat dragostei către viitoarea soție, Alma Schindler. În fapt, dirijorul a oferit o simfonie plină de culoare, cu teme foarte bine construite, abundență de contraste care toate povestesc despre un zbcucium, o frenezie supradimensionată care se referă la dragoste, combustie, renaștere. Până și în transparența *Adagietto*-ului au fost strecurate unele pete de culoare care înclinau spre senzual, nemaivorbind despre incisivitatea și concretețea finalului care s-a dorit a fi o adevărată sărbătoare a vieții. Bineînțeles că lectura la acest nivel a declanșat ovațiile sălii, răsplătite cu un bis, **Dansul ungar nr. 5** de Brahms, o piesă cu succes asigurat. Robert Trevino este o apariție foarte plăcută, conduce orchestra cu o mare siguranță ajutat de claritatea concepției și de o gestică elegantă. Dirijorul s-a dovedit a fi un excelent însoțitor al solistei serii, violonista Simone Lamsma, cunoscută publicului de la Festivalul "George Enescu" ediția 2017. Asemenea dirijorului, ea împarte destinele aceleiași generații, fiind lansată de timpuriu în circuitul internațional, cucerind pe rând publicul celor mai mari capitale ale muzicii. Pentru seara de 19 noiembrie a propus impresionantul **Concert nr.1 în sol** de Max Bruch, căruia i-a imprimat nota unui romantism nobil, fără semnificative abateri de la linia tradițională, totuși pătruns de o trăire personală plină de sensibilitate. Siguranța tehnică și remarcabilele sale calități

Dirijorul francez a susținut dialogul cu ansamblul simfonic, chiar dacă problematica realizării nu depășea o atmosferă convingătoare pentru captarea atenției melomanilor. Este cazul intuirii dramaturgice de sentiment în **Romeo și Julieta** de Ceaikovski, precum și derulării poetice a **Concertului în La major** de Schumann. Redarea, oarecum filmică și colorată timbral a **Șeherezadei** de Rimski-Korsakov lăsa în așteptare programatismul acestei suite de orchestră, mai rar abordată repertorial. Pentru pianistul David Fray, muzica **Concertului** de Schumann este frecvent abordată în audițiile stagiunilor, în versiunile discografice sau înregistrările de Studio cu repetițiile de rigoare. David Fray nu pare însă convins de muzicalitatea acestei capodopere, mulțumindu-se cu acordarea, în supliment, a unui **Coral** de Bach-Busoni, mai puțin atractiv. Impresiile generale ale desfășurării programului Orchestrei Naționale Radio, comparativ cu concertul de inaugurare al Festivalului Internațional, sunt deci mai modeste, probabil și din cauza unei relații oarecum reținute a muzicianului francez Frédéric Chaslin cu orchestra și publicul, după demonstrațiile dirijorale anterioare.

Grigore CONSTANTINESCU

Indiscutabil, ansamblul vedetă al Festivalului RadiRo a fost **Orchestra Filarmonică BBC** din Marea Britanie.

Festivalul Internațional al Orchestrelor Radio
Ediția a IV-a
www.radirofestival.ro

Joi, 22 noiembrie, ora 19.00 - Sala Radio

BBC Philharmonic Orchestra - Marea Britanie
Dirijor: Moritz Gnanz
Solist: Andrei Ioniță - violoncel

Rudi Stephan - 1912 Music for Orchestra
Joseph Haydn - Concertul în Do major pentru violoncel și orchestră
George Enescu - Rapsodia op. 11 nr. 2 în Re major
Dmitri Șostakovici - Simfonia a IX-a op. 70

Sunt de observat în acest caz toate caracteristicile deja cunoscute, aspecte potențate de un profesionalism imbatabil, de un anume firesc al comunicării în ansamblu, aspect ce definește adresările de semnificație. De-a dreptul uimitoare s-a dovedit a fi fost realizarea **Simfoniei a 9-a**, în mi bemol major, de Dmitri Șostakovici, lucrare scrisă în anul 1945, în lunile ce au urmat sfârșitului marii conflagrații mondiale, și la solicitarea expresă a partidului comunist al Uniunii Sovietice, a lui Stalin personal. Se dorea a fi fost definit entuziasmul victoriei.

A rezultat o muzică voioasă, în parte ironică, muzică a cărei bună dispoziție amintește de umorul luminos, tonic, al lui "papa Haydn". A fost perioada ce a premers celei de a două condamnări publice a compozitorului.

Am fi tentați, poate, să spunem că ne aflăm în fața unei lucrări minore, vis-à-vis de marile fresce simfonice ale autorului.

Nu poți să nu remarci virtuozitatea uimitoare a mobilității orchestrale, coerența partidelor ansamblului, raportarea atât de eficientă din punct de vedere funcțional, artistic, a acestora. Coloritul timbral, pe partidă, al lemnelor, mobilitatea, promptitudinea alăturilor, devin entuziasmante!

A fost cântată spre sfârșitul aceluiași an, de către celebra Orchestră Filarmonică din Leningrad, sub conducerea marelui Evgheni Mravinski.

Realizată recent în cadrul Festivalului RadiRo, lucrarea se dovedește a fi una dintre pietrele de încercare ale unui ansamblu ce aspira spre cotele înalte ale profesionalismului valorilor orchestrale. Ne-am convins o dată în plus, Orchestra Filarmonică BBC este un asemenea ansamblu. Dirijorul german Moritz Gnanz este artistul unui dinamism constructiv de extinsă, de promptă acțiune. A coordonat, spre exemplu, cu totul eficient tocmai partidele de suflători în debutul complicat de împlinit, al lucrării.

Evident, culminația interesului public al întregii serii, a constituit-o prezența minunatului violoncelist Andrei Ioniță, un tânăr maestru primit cu enormă simpatie. Împreună cu șeful orchestrei, cu întregul ansamblu, au prezentat celebrul **Concert în do major**, de Joseph Haydn, lucrare definită în spiritul unui clasicism vienez de tentă britanică; ... în ce privește structurarea articulațiilor discursului muzical; realizată cu rigurozitate, cu anume suplețe interioară.

A fost împlinit momentul unei beatitudini trăite de ambele părți ale rampei scenei de concert.

Dumitru AVAKIAN

Pentru **BBC PHILHARMONIC ORCHESTRA** (23 noiembrie 2018) din Marea Britanie, muzica celui de al treilea **Concert pentru vioară** de Béla Bartók este gândită și compusă pe principiile epocii enesciene, ca melos și ecouri ce descind din folclor. Mai mult, există o dorință de "a place" pe care violonistul internațional Kristof Baráti, cu o carieră lansată încă din tinerețe la Budapesta, o slujește cu sentiment și virtuozitate. În relația cu dirijorul Ben Gernon, interpretul nu a simțit nicio reținere, dimpotrivă a cântat cu atașament pentru publicul sălii. În ce privește Ben Gernon, care a mers în Festival pe linia marilor simfonii, alegerea muzicii lui Serghei Rahmaninov - **Simfonia a II-a op. 27 în mi minor** - a reprezentat o veritabilă pledoarie pentru romantismul demonstrativ al compozitorului rus de la hotarul de început al secolului XX. În operele rachmaninoviene, sunt numeroase reușite în care sentimentul are ecouri din componistica unui Ceaikovski lesne de recunoscut. Nu ne întâlnim însă la

Festivalul Internațional al Orchestrelor Radio
Ediția a IV-a
www.radirofestival.ro

Vineri, 23 noiembrie, ora 19.00 - Sala Radio

BBC Philharmonic Orchestra - Marea Britanie
Dirijor: Ben Gernon
Solist: Kristóf Baráti - vioară

Béla Bartók - Concertul nr. 2 pentru vioară și orchestră
Serghei Rachmaninov - Simfonia a II-a op. 27 în mi minor

Rahmaninov și cu patetismul altor pagini, nici cu economia arhitectonică dorită, dincolo de durată excesivă a audiției. Astfel aici, probabil, concertul de vineri 23 noiembrie, al **BBC Philharmonic**, nu și-a mai impus, cu același efect, succesul din seara precedentă.

Anul acesta **Orchestra della Svizzera italiana - Lugano, (OSI)** a fost premiată pentru rezultatele activității sale artistice cu titlatura "**International Classical Music**

Awards". Acestea sunt condițiile mai puțin obișnuite în care formația orchestrală a apărut pe podiumul sălii de concerte a Societății Române de Radiodifuziune, în cadrul Festivalului Internațional al Orchestrelor Radio (24 noiembrie 2018). Desigur, prezența la pupitru a Maestrului Vladimir Ashkenazy și a nu mai puțin celebrului pianist Nelson Goerner au reprezentat argumente de atractivitate din partea publicului, la care se adăugau și două lucrări mozartiene: Uvertura la opera **Nunta lui Figaro** și **Concertul nr. 24 KV 491 în do minor pentru pian și orchestră**. Firește, astfel de opțiuni sunt în acord cu Premiul obținut, mai ales în ce privește performanța interpretativă a pianistului Nelson Goerner, muzician cu o experiență artistică ce i-a asigurat faima solistică de-a lungul carierei. Succesul realizării sale de acum poate susține elementul de satisfacție și atractivitate al programului Orchestrei elvețiene, mai ales în dialogul dintre Wladimir Ashkenazy și Nelson Goerner.

În partea a doua a programului a existat dorința dirijorului de a promova muzica de scenă "**Pelléas și Mélisande**", compusă de finlandezul Jean Sibelius pentru

Festivalul Internațional al Orchestrelor Radio
Ediția a IV-a
www.radiofestival.ro

Sâmbătă, 24 noiembrie, ora 19.00 - Sala Radio

Orchestra della Svizzera italiana - Elveția
Dirijor: Vladimir Ashkenazy
Solist: Nelson Goerner - pian

Wolfgang Amadeus Mozart - Uvertura operii „Nunta lui Figaro”
Wolfgang Amadeus Mozart - Concertul nr. 24 KV 491
în do minor pentru pian și orchestră
Jean Sibelius - Muzica de scenă „Pelléas și Mélisande” op. 46

premiera piesei scriitorului Maurice Maeterlinck. A prezenta succesiunea unor ilustrații sonore fragmentare, chiar cu o inspirație nu lipsită de culoare și expresie, nu reprezintă convingător subiectul de comparație repertorială față de simfoniile susținute din celelalte programe festivaliere (Mahler, Strauss, Rachmaninov) lăsând mai palid programul **Orchestra de la Svizzera italiana - Lugano**, înscrisă în acest festival cu pretenții concurențiale. În soluția adoptată, preferința către clasic ar fi fost mai solid atractivă pentru muzica mozartiană clasico-vieneză.

Coda ultimului concert (25 noiembrie 2018) al Festivalului Internațional RadiRo avea mai multe argumente pentru „**RTÉ National Symphony Orchestra**” Irlanda, cu o audiție integrală a muzicii pentru orchestră de Piotr Ilici Ceikovski, unele dintre creațiile sale făcând parte din repertoriul clasic al multor concerte, opere și balet. Primele două fragmente din **Dama de Pică** și **Evgheni Oneghin** au fost răsplătite cu aplauze, mai ales că la pupitrul dirijoral se afla o muziciană cu carieră de contralto, în domeniul teatrului liric - Nathalie Stutzmann. Pentru **Concertul op. 35 în Re major pentru vioară și orchestră**, solistul Ray Chen a beneficiat de un acompaniament potrivit, deși oarecum cu o vervă și grabă de virtuoz ce ignora parțial lirismul. Cortina care a încheiat Festivalul Internațional RadiRo a fost momentul reprezentativ al **RTÉ National Symphony Orchestra, din Irlanda**, și anume **Simfonia a V-a op. 64 în mi minor** de Ceikovski. Temperamental, Natalie Stutzmann s-a lansat într-o trăire romantică ce depășea cerințele

partiturii. Am înțeles mai ales că descinde din mentalitatea muzicienilor ansamblului irlandez, care nu se lasă dominați de romantismul ceaikovskian, interpretat cu o spectaculozitate de care nu ar fi mulțumit întru totul autorul, nici melomanul. Festivalul Internațional RadiRo este însă un unicat și chiar și prin lansările de opinii.

Grigore CONSTANTINESCU

Final descumpănitor al recente ediții a RadiRo

Ultima seara a festivalului a produs o dezamăgire. Greu de apreciat dacă - pe parcursul unei întregi serii dedicate creației lui Ceikovski - dezechilibrele de sonorități, dacă pauzele de expresie s-au datorat unor limite ale ansamblului sau celor ale șefului de orchestră. Conform informațiilor publicate, actualul șef de orchestră, dirijoarea Nathalie Stutzmann este un muzician performer de extinsă orientare stilistică, prioritar în domeniul muzicii vocale baroce. Se dovedește, însă, a nu fi capabilă în susținerea marilor construcții simfonice ale muzicii romantice, spre exemplu ale **Simfoniei a 5-a**, în mi minor; dar - pe de altă parte - a avut imaginația a fi combinat în chip salutar, într-o unică performanță, două cunoscute momente simfonice ceaikovskiene cum sunt Preludiul operii **Dama de pică** și celebra **Poloneză** din opera **Evgheni Oneghin**. Momentul concertant al serii a fost asigurat de violonistul chino-australian Ray Chen, un cunoscut al publicului bucureștean; cu un an în urmă a susținut un impresionant recital pe scena Ateneului Român. Este artistul unei totale implicări în susținerea datelor de bază ale actului artistic; mă refer la monumentalul, la celebrul Concert datorat lui P.I. Ceikovski. Performanța domniei sale este una cu totul spectaculoasă, beneficiind de o impresionantă șarjă expresivă

Festivalul Internațional al Orchestrelor Radio
Ediția a IV-a
www.radiofestival.ro

Duminică, 25 noiembrie, ora 19.00 - Sala Radio

RTÉ National Symphony Orchestra - Irlanda
Dirijoare: Nathalie Stutzmann
Solist: Ray Chen - vioară

Program integral Ceikovski
Uvertura operii „Dama de pică”
Poloneza din opera „Evgheni Oneghin”
Concertul op. 35 în Re major pentru vioară și orchestră
Simfonia a V-a op. 64 în mi minor

ce stabilește arcul de susținere al întregii construcții a acestei capodopere a Romantismului celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. Cota supremă privind susținerea performanței violonistice a constituit-o, însă, prezentarea **Capriciului nr. 21** de Niccolò Paganini, moment oferit cu elevată, cu stăpânită energie; ...la cererea insistentă a publicului.

Concertul de închidere a ultimei ediții RadiRo a constituit momentul cel mai inegal al întregului Festival. Dar, pe ansamblul întregii suite a manifestărilor, am avut prilejul să urmărim un veritabil evantai de atitudini, de posibilități, privind conduita aparatului simfonic la nivelul ansamblurilor radiodifuziunilor europene. Căci Festivalul RadiRo este o idee excelentă, excelent pusă în practica vieții europene de concert.

Dumitru AVAKIAN

RadiRo Jazz – românii și croații

Ediția a IV-a a celui mai amplu festival muzical de la finele anului 2018 în Capitală (21-24 noiembrie), intitulat **RadiRo** (denominație abreviată a **Festivalului Internațional al Orchestrelor Radio**) – unicul eveniment de o atare anvergură din Europa și din lume, produs și organizat de **Societatea Română de Radiodifuziune** – a cuprins în premieră, pe lângă opt concerte simfonice (găzduite în Sala Radio) și o **secțiune de jazz** constând în patru concerte ale unor big band-uri ce au evoluat pe scena Sălii Auditorium a Muzeului Național de Artă al României. **Radiodifuziunii Române** – un sincer *bravo* multiplicat cu 12!

Personal am participat ca prezentator la primul concert oferit de **Big band-ul Radio** având-o solistă pe **Aura Urziceanu** apoi în calitate de spectator-admirator în cel de al doilea concert revenind unor oaspeți din Croația. Invitat fiind, drept MC (sau *emcee*, *master of ceremonies*) al **Galei de Blues Jazz „Kamo”** de la Timișoara ajunsă la ediția a XXVIII-a (!!!), nu am putut lua parte la concertul al treilea ce

a adus pe podium muzicieni din Danemarca (inclusiv notoria percuționistă de origine daneză **Marilyn Mazur**) și la cel de al patrulea concert ce a fost în fapt o repetare a primului, la cererea insistentă a publicului de a o revedea / reauzi pe **Aura Urziceanu!** Referitor la inoportunele dar frecventele suprapuneri de date ale unor manifestări artistice similare din localități diferite (foarte bine că ele există, dar...), finalul lunii noiembrie a anului 2018 a marcat un record: căci pe lângă festinurile muzicale de la București și Timișoara au avut loc în aceleași zile „Danube Jazz And Blues” de la Galați, „Ploiești Jazz Festival” și „Top T – Bluzău”, eventualitate de coincidență temporală care pe viitor ar trebui evitată, întrucât anul are totuși 365 de zile... atunci când nu e an bisect!

Prezentele rânduri vor fi așadar raportate exclusiv la primele două concerte de jazz de sub egida **RadiRo**. De decenii cetățeană a Canadei – sau *cetățeană a universului* dacă avem în vedere nenumăratele-i concerte pe toate meridianele – dar totuși româncă prin toate fibrele ființei sale, **Aura Urziceanu** nu a mai revenit în arealul natal din anul 2010 (când evoluase la Sala Palatului din București ca invitată a redutabilei orchestre americane conduse de **Tommy James**, orchestră purtând numele ilustrului **Duke Ellington**), astfel că a apărut legitim interesul aparte suscitată de recente ei apariții pe scena Auditorium. Posesoarea vocii de *Aur a jazz-ului* autohton a venit pe lume în capitală la 14 decembrie 1946, într-o familie în care muzica era *home*. Întrucât tatăl artei, violonistul **Nelu Urziceanu** a fost ani de-a rândul concert-maestru al Orchestrei Simfonice a Radioteleviziunii

Române, după cum fratele ei, **George Urziceanu** care trăiește și activează în Germania, s-a impus la rândul său ca un valoros violonist. Încă din copilărie **Aura Urziceanu** a vădit atracție și disponibilități aparte pentru arta sunetelor. Pe lângă auz muzical infailibil, simț ritmic și o muzicalitate puțin comune, ea a fost înzestrată nativ cu un glas de excepție, din punctele de vedere ale întinderii vocii – peste patru octave – și ale purității, plasticității timbrale, fermității inтонаționale. Descoperită de la vârsta de 13 ani de către dirijorul multi-instrumentist **Jean Ionescu**, ea a debutat din adolescență ca solistă de muzică ușoară, apoi ca vocalistă de jazz, cântând la case de cultură și la „Student Jazz Club”, surprinzând între altele prin interpretarea versiunii de jazz conferită unor teme din „Rapsodia Română” de **George Enescu**. A întreprins turnee în țară apoi în fosta Uniune Sovietică (1968), a evoluat în recitaluri cu **Edmond Deda** și **Iancsi (Jancy) Körössy**, a fost premiată la Festivalul „Mamaia 1969”, a efectuat turnee în Israel, în Germania, iar după 1969 în Canada și SUA, fiind remarcată și angajată timp de doi ani de „monstrul sacru” al jazz-ului, **Duke Ellington** cu care s-a produs și la celebrul Festival „Newport in New York” (1972). A revenit în România în anii 1971 și 1972 – 1973, susținând memorabile concerte la Sala Palatului cu orchestra lui **Richard Oschanitzky**, respectiv cu **Cvintetul de Jazz „București”**, dar și înregistrând la Radio, la Casa de discuri Electrecord și apărând frecvent pe micul ecran. A cucerit scena internațională în ipostază de câștigătoare a Cupei Europei și a Cupei Intercontinentale în Concursul de la Knokke, Belgia în 1971, în același an dobândind însă și un premiu special la Festivalul din Ontario. De consemnat că și fiul ei **Elya** care trăiește la Londra, activează tot în domeniul muzicii. Intenționând să evaluez concludiv realizările de excepție ale mult apreciatei **Aura Urziceanu** voi preciza, convins că nu greșesc, că ea a izbutit peste ocean în patria jazz-ului, Statele Unite ale Americii, performanțe încă neatinse de vreo altă vocalistă de gen de pe continentul nostru. Pe lângă faptul că a fost descoperită și angajată de **Duke Ellington**, a colaborat

cu **Quincy Jones**, gigant al jazz-ului și al muzicii artiștilor de culoare, iar în anii 1977 – 1978 a efectuat turnee în Japonia, Suedia, Danemarca cu cel mai valoros big band al momentului, cel condus de **Thad Jones & Mel Lewis**, înregistrând și albumul discografic „Thad and Aura”. A concertat pe podiumuri dintre cele mai selecte precum cel al Festivalului Newport și scena de la Carnegie Hall, impunându-se nu odată public alături de vedete de prim rang ale jazz-ului vocal precum **Ella Fitzgerald** și **Sarah Vaughan**. Înzestrată cu un glas limpede, de o certă suplețe, cu o dicțiune impecabilă în limbile engleză, franceză, spaniolă, portugheză, cu un feeling remarcabil, creatoare spontană înnăscută, prezență scenică fulminantă, în ultimii treizeci de ani și o talentată autoare de cântece, **Aura**

Urziceanu a fost, este și va rămâne, incontestabil, cântărețul numărul 1 a jazz-ului autohton! Și deopotrivă tălmăcitor fără egal a unor teme purtând autografele unor compozitori români precum **Richard Oschanitzky**, **Johnny Răducanu**, **Marius Popp**, **Henri Mălineanu**, **Richard Bartzer**, **Laurențiu Profeta**, **Ion Cristinoiu**, **George Natsis**, **Doru Căplescu**, **Ionel Tudor**, **Florian Lungu** etc., aplaudată pretutindeni, de la Rio de Janeiro la Roma, de la Tokio la Toronto, de la Sidney la Stockholm, de la New York la Nisa.

Neîndoielnic, concertul din seara de 21 noiembrie s-a constituit prin ținuta sa drept un veritabil regal de jazz! Dar ca martor privilegiat, m-am bucurat și ca participant la admirabilele repetiții din Studioul T 6 al Radiodifuziunii în care remarcabila noastră solistă, neobosită, plină de juvenilă vervă, a improvizat continuu ore întregi, fermecându-și inclusiv coechipierii instrumentiști... Revenind la concert să spunem că a impresionat nu doar **Aura Urziceanu**, interpreta nepereche, fără vârstă, cuceritoare prin căldura și puritatea glasului, prin extraordinara dezinvoltură cu care a reactualizat (pentru a câta oară?) celebre teme standard precum „How High The Moon”, „My Funny Valentine”, „Fly Me To The Moon”, „Misty”, „Mas que nada”, „A Night In Tunisia” ca și compoziția-hit a solistei „Vreau să vii în viața mea” – însă la rândul său **Big band-ul Radio** dirijat cu autoritate și măiestrie de **Ionel Tudor** a dovedit omogenitatea, siguranța de sine, prestața unui adevărat ansamblu de elită. Aceasta inclusiv grație notabilelor contribuții solistice ale unora dintre excelenții săi instrumentiști, pianistul **George Natsis**, trompetiștii **Sebastian Burneci** și **Laurențiu Moise**, gitaristul **Marian Georgescu**, saxofonistul **Cristian Soleanu**. Ca și cu alte prilejuri, în momentul central al programului, orchestra în totalitatea ei a lăsat locul unui *combo* de calitate, de astă dată septet, în componența căruia s-au făcut prețuiți alături de **Aura Urziceanu**, pianistul lider **Andrei Tudor**, **Paolo Profeti** la saxofon alto, **Sebastian Burneci** de astă dată la flugelhorn, **Marian Georgescu** la gitară, **Adrian Flautistu** la contrabas și **Laurențiu Zmău** – un virtuoz al bateriei.

În seara următoare, 22 noiembrie – o totală modificare de decor sonor și de stil, odată cu urcarea la rampă a **Orchestrai de Jazz a Radioteleviziunii Croate**. Personalitate marcantă, **Miron Hauser** s-a revelat multiplu ca bandleader, compozitor al tuturor pieselor oferite publicului, instrumentist improvizator la trombon, prezentator. **HRT Jazz Orchestra** (ansamblu profesional din Zagreb cu o istorie de peste 70 de ani! – condus timp de mai bine de trei decenii de renumitul dirijor **Miljenko Prohaska**) a investit actualmente cu predilecție în ritm și policromie de sunet, preferând vitalitatea și vulcanica detonare coloristic-sonoră specifică conceptului *latino*, cu raportare explicită la muzica afro-cubana. Spre atingerea acestui deziderat, s-a apelat la nu mai puțin de trei slujitori ai ritmului, bateristul **Vid Ušenički**, percuționistul **Hrvoje Rupčić** și mai ales interpretul de culoare **Hierrezuelo Zumeta Lazaro Amed** – virtuoz percuționist, violonist, vocalist. Puternica secție ritmică incluzându-i și pe **Saša Borovec** la contrabas și pe **Joseph Kalpowitz** la pian, a contat drept fundamentul armonic și ritmic pe care s-au edificat sonoritățile vii ale suflătorilor, ei fiind saxofoniștii **Miro Kadoić**, **Mihael Gyoerek**, **Mario Bočić**, **Vojkan Jocić**, **Damir Horvat**, trompetiștii **Antonio Geček**, **Zvonimir Bajević**, **Davor Križić**, **Valdmar Kušan**, tromboniștii **Marin Ferketin**, **Zvonko Košak**, **Luka Žužić**.

Unsprezece energizante demonstrații de forță și măiestrie, începând cu mai recenta creație a lui **Miron Hauser** „Mambo no. 69”, continuând cu la fel de incitante intruchipări sonore precum „Tu frangrancia”, „Concha”, „Las reinas”, „Nos dos”, „Mozambique pa' coqueta” și încheind cu piesa oferită ca supliment la cererea publicului, „Sangre y miel” ce s-a dorit o fuziune între muzica balcanică și cea cubaneză, au configurat laolaltă un univers de trăire entuziasmant, un zenit al bucuriei, o aventură a cunoașterii de sine prin mirific confort auditiv. Fără îndoială, melomanii prezenți în sală vor purta multă vreme pe retina memoriei eclatantele imagini sonore ale muzicii big band-ului croat!

Florian LUNGU

Orchestra Națională Radio în concert săptămânal

Simfonicul de vineri, 9 noiembrie 2018 de la Sala Radio a cuprins o selecție din muzica romantică, postromantică și postimpresionistă. În deschiderea programului, au savurat sonoritățile eterate ale schiței pentru orchestră de coarde *Amurg de toamnă* de Alfred Alessandrescu. Autorul era proaspăt absolvent al vestitei *Schola Cantorum* din Paris, ca discipol al lui Vincent d'Indy, în anul 1910, când scria această lucrare, puternic îndatorată stilistic impresionismului francez. Interpretarea din concertul actual a sugerat atmosfera elegantă, de o duioasă intimitate a piesei. Cântul în surdină al grupului cameral a trasat arcuirea de boltă a fluxului melodic, redând freământul unei emoții pline de nostalgie, care urcă până la o culminație, pentru a se topi apoi, până la extincție, în aceeași notă de expresivitate elegantă.

Concertul al doilea pentru pian de Frédéric Chopin este, în realitate, primul în ordinea apariției, fiind prezentat pentru prima dată de foarte tânărul autor la Varșovia, în anul 1830. Este o lucrare de cea mai largă popularitate, îndrăgită de interpreții și de melomanii de pretutindeni, încântătoare pentru ascultători și provocatoare pentru măiestria pianistului, care susține vocea predominantă a partiturii, orchestra având doar rolul de susținător în plan secund. Am avut așteptări mari de la pianistul oaspete, tânărul polonez Pawel Kowalski, posesor al unei bogate colecții de premii internaționale. Față de această prezentare triumfală, am ascultat un solist corect, care prezintă obiectiv și foarte exact toate detaliile partiturii. Nu lipsea nimic din text, în schimb lipsea foarte mult din bogăția expresivă a concertului. Tânărul înalt, subțire, economic în mișcări, prompt și eficient, aflat în momentul de înflorire a carierei, s-a dovedit prea puțin dispus să confere operei chopiniene duhul subtil, zâmbetul sufletului care dăruiește cu generozitate. A fost în această redare sonoră un procent maxim de exactitate, dar foarte puțin adevăr. Un moment impresionant l-a realizat fagotul, în minunata sa cantilenă din partea a doua. Finalul, care ar fi trebuit să ofere o mare exuberanță, a fost searbăd și posomorât din perspectiva pianistului. În schimb, dirijorul și orchestra au dat vitalitate și caracter dansant acestei părți a treia, unde am remarcat și evocatorul semnal al cornului din preajma încheierii. S-

Kahchun Wong

a impus prin măiestria de acompaniator dirijorul, îndeosebi la încheierile de fraze, de o precizie admirabilă. În pofida minusului de aport temperamental, solistul a plăcut publicului, care l-a aclamat, solicitându-i două suplimente chopiniene, oferite în același ton puțin convingător.

Ultima lucrare din program a fost Simfonia I de Vasili Kalinnikov. Operă postceaikovskiană, compusă în ultimul deceniu al secolului romantic, această simfonie aparține unui admirator fervent al marelui compozitor. Este posibil ca înrudirea spirituală respectivă, prezentă în toate cele patru ample mișcări ale simfoniei să-i fi asigurat dănuirea peste decenii, prin interpretări devenite celebre, cum este cea a lui Arturo Toscanini. În versiunea dirijorului Kahchun Wong și a Orchestrei Naționale Radio, am primit o muzică înaripată, de o frumusețe simplă, care merge direct la suflet, cântată cu claritate și angajare, cu patos și în același timp cu o coordonare perfectă între planuri și compartimente. Mic de statură, dar extrem de spectacular, dirijorul a stăpânit cu măiestrie înaltă desfășurarea muzicală, pe care a condus-o cu angajare totală.

La finalul concertului, am rămas cu sentimentul de împlinire pe care ascultătorii îl datorează unui ansamblul simfoniei și unui dirijor de nivelul excelenței, care și-au dăruit pe scenă întreaga putere de comunicare în slujba înfăptuirii idealului artistic.

Lavinia COMAN

Eveniment dedicat Centenarului

Concertul Centenar de la Sala Radio din 30 noiembrie 2018 a încheiat seria evenimentelor muzicale extraordinare organizate în această toamnă, începând cu concertul ce a marcat 90 de ani de existență ai postului de Radio România, urmat de cea de-a patra ediție a Festivalului Internațional **RadiRo** (cu manifestări de muzică clasică și jazz, susținute de orchestre și formații ale Radio-difuziunilor europene și românești). Concertul Centenar, la care facem referire, a fost realizat prin colaborarea **Orchestrai Naționale Radio** și a **Corului Academic Radio** cu dirijorul **Horia Andreescu** și soprana **Irina Iordăchescu**. Programul alcătuit integral din creații ale muzicii românești, a fost un fericit prilej de a celebra un eveniment crucial din istoria patriei, prin intermediul unor lucrări valoroase ale compozitorilor **George Enescu**, **Ciprian Porumbescu**, **Theodor Rogalski** și **Tiberiu Olah**. În deschiderea concertului a fost prezentată **Suita Română** de **George Enescu**, lucrare scrisă în perioada studiilor pariziene, în anul 1896, în care autorul prelucrează ingenios temele muzicale ale cântecului patriotic **Deșteaptă-te române**. Compozitorul **Cornel Țăranu** a asamblat schițele lucrării aflate în manuscris la **Muzeul Enescu** din București și le-a prezentat în primă audiere absolută la Cluj în anul 2015. În fața publicului emoționat, ridicat în picioare la auzul melodiei actualului imn național, maestrul **Horia Andreescu** și orchestra au transmis un înălțător mesaj dedicat dragostei de țară, solidarității, curajului și onoarei poporului român. În același timp, această frumoasă lucrare timpurie a lui Enescu, evocă unele particularități ale stilului compozitorului: generozitatea

melodică, utilizarea originală a procedeelelor polifonice, talentul de simfonist, evidențierea coloritului timbral al diferitelor partide instrumentale.

Programul a continuat cu **Rapsodia română** de **Ciprian Porumbescu**, creație simfonică de nobilă inspirație, aflată mai rar pe afișele de concert. Muzica ei, bazată pe alternanța modurilor major-minor, pe contrastele realizate între motivele muzicale cantabile ale doinelor, cu cele antrenante, cu caracter dansant ale jocurilor populare, atestă apartenența autorului la spiritualitatea națională. Interpretarea plină de sensibilitate și dăruire realizată de ansamblul orchestral, aflat sub conducerea dirijorului **Horia Andreescu**, a adus un plus de frumusețe și autenticitate confesiunii compozitorului-patriot și a avut un puternic impact emoțional asupra audienței.

Prima parte a concertului s-a încheiat cu cele **Șapte cântece pe versuri** de **Clément Marot** de **George Enescu**, orchestrate cu măiestrie de **Theodor Grigoriu** și interpretate cu har de minunata soprana **Irina Iordăchescu**. Lucrarea deosebit de pretențioasă și solicitantă presupune o prestație solistică echilibrată, plină de rafinement, de eleganță, precum

Horia Andreescu

Foto: Virgil Oprina

și un dialog firesc și expresiv cu dirijorul și orchestra. Aflați într-o perfectă colaborare, artiștii au realizat o versiune de excepție a lucrării, caracterizată prin cultul frumosului, omogenitate, inedit și densitate semantică. Au dezvăluit într-o manieră captivantă atmosfera cuceritoare, cu multiple fațete și expresia poetică specifică fiecăruia dintre cele șapte cântece. **Irina Iordăchescu** dezvăluie de fiecare dată calitățile sale de excepție în tot ce înseamnă interpretarea liedurilor, a lucrărilor vocal-simfonice și a marilor roluri ale teatrului liric.

În pauza concertului, în holul instituției au fost lansate două Albume editate de **Casa Radio**: Albumul **România Centenar** (cu o selecție de creații românești din fonoteca de aur) și **Cântecele Unirii**

(cu cântece patriotice interpretate de **Corul Academic Radio**).

Partea a doua a concertului a debutat cu cele **Trei dansuri românești** de **Theodor Rogalski**, ce alcătuiesc **Suita simfonică**, lucrare complexă, cu tablouri muzicale cuceritoare, ce valorifică original calitățile de excepție ale autorului. Prezența fascinantele dansuri, alcătuite pe baza unor teme din folclorul românesc și aromân – **Joc din Ardeal**, **Gaida** și **Hora din Muntenia** -, a adus un plus de inedit și culoare în cadrul concertului; programarea lor constituie în opinia mea și un omagiu adus lui Rogalski, care a fost o perioadă îndelungată (1930-1951) dirijorul Orchestrei Radio. Remarcabilă prin prospețimea inspirației melodice, prin rafinementul înlănțuirilor armonice, prin varietatea ritmică și impetuozitatea pe care o transmite, lucrarea cucerește publicul din toate generațiile. Versiunea plină de culoare, de farmec și vitalitate, oferită de dirijorul **Horia Andreescu** și **Orchestra Națională Radio** a încântat și a entuziasmat audiența.

Centenarul Marii Uniri semnifică pentru istoria națională încununarea aspirațiilor de secole pentru unitatea românilor. De aceea, interpretarea unor fragmente extrase din banda sonoră a filmului **Mihai Viteazul** (regizat de Sergiu Nicolaescu), scrise de **Tiberiu Olah**, ni s-a părut foarte

potrivită. La prezentarea secțiunilor selectate din **Suita simfonică Mihai Viteazul**, alături de **Orchestra Națională Radio** a participat și **Corul Academic Radio**, condus de **Ciprian Țuțu**. Am admirat interpretarea de excepție a acestor fragmente, realizată cu profesionalism și dăruire de ansamblurile amintite, aflate sub bagheta maestrului **Horia Andreescu**. Muzicienii au reliefat cu măiestrie frumusețea melodică, originalitatea armonică (în care sunt percepute disonanțe datorate suprapunerilor de cvinte și unor înlănțuiri neașteptate), au conturat imagini contrastante, evocatoare pentru evenimentele la care fac referire. Interpretarea plină de culoare, de elan, și grandoare, oferită de dirijorul **Horia Andreescu**, de **Orchestra Națională Radio** și **Corul Academic Radio**, a încununat un eveniment cu profunde rezonanțe patriotice, care a entuziasmat audiența. **Horia Andreescu** s-a aflat timp de aproape două decenii la conducerea Orchestrelor și Corurilor Radio, în calitate de director artistic și dirijor șef. De aceea, prezența sa în Concertul Centenar ni se pare firească, onorantă și bine meritată.

Manifestarea artistică dedicată celebrării Centenarului Marii Uniri ne-amintit îndemnul lui Rudyard Kipling "să poți să umpli neîndupecatul minut cu valoarea celor 60 de secunde parcurse". Muzicienii de pe scena Sălii Radio au reușit să sintetizeze în cadrul unui singur concert, aspirațiile de veacuri ale poporului român și un secol de muzică națională de cea mai înaltă calitate.

Carmen MANEA

O seară romantică

O muzică romantică de cea mai bună calitate, într-un weekend mohorât de decembrie este cea mai bună alegere care se poate face într-o capitală plină de atracții culturale. Orchestra Națională Radio, dirijată de Ryan Bancroft, a propus pentru seara de 7 decembrie a.c. două capodopere ale genului: *Concertul în mi minor pentru vioară și orchestră* de Mendelssohn și *Simfonia a VI-a "Patetică"* de Ceaikovski. Desigur, lucrarea de referință a reprezentat-o simfonia căruia dirijorul american i-a acordat un studiu aprofundat vizând toate aspectele în contextul cărora a fost scrisă această capodoperă. Istoria muzicii a înregistrat multe speculații cu privire la mesajul criptic sau non-mesajul pe care autorul a dorit să-l propună posterității, tocmai fiindcă dispariția sa, încă învăluită în mister, a lăsat câmp liber fanteziei exegeților. Ryan Bancroft (n.1989), proaspăt laureat al prestigiosului *Concurs Malko pentru tineri dirijori* din Copenhaga, al cărui vast repertoriu cuprinde absolut toate stilurile ale o educație multidisciplinară pe care și-a desăvârșit-o la Institutul de Arte din California unde a studiat printre altele harpa, flautul, violoncelul și dansul... toate acestea favorizând o exteriorizare a expresiei artistice prin toate mijloacele. Este deci explicabil că aprecierile unanime se concentrează asupra "desfășurării cu maximă naturalețe a discursului muzical și a concentrării asupra unui foarte frumos contur imprimat liniilor muzicale". În acest context mesajul Simfoniei nu a fost prea greu de descifrat chiar în absența unei inițieri, pentru că de la prima pagină a partiturii, în introducerea *Adagio* se afișează acea pantă cromatică descendentă considerată în Teoria afectelor ca *affectus tristitiae*, adică a sentimentului unei profunde tristeți. Acest desen va însoți mereu desfășurarea simfoniei căpătând anumite înfățișări și de undeva, din planuri îndepărtate își va trimite semnalele amenințătoare. Desigur, enunțul inițial este totdeauna vag, poate din cauza unei altfel de înțelegeri a aceluia *pp*, care se referă la caracterul misterios

mai mult decât la intensitatea sonoră. Prima mișcare evoluează spre *Allegro non troppo*, unde Ryan Bancroft a preferat o activare continuă a tempo-ului până la cel de-al doilea *Adagio* care face trecerea spre noblețea reținută a celei de a doua teme. În Dezvoltarea tumultoasă, dirijorul s-a implicat cu suflet și mai ales trup, printr-o gestică și mișcări ale staturii sale, toate extrem de expresive, în concordanță cu evoluția muzicii. S-a realizat astfel un admirabil punct culminant, dinamic, foarte dramatic care a pregătit revenirea superbeii teme lirice, care în acest context a căpătat noi dimensiuni. În partea a doua (*Allegro con grazia*), în pofida caracterului de vals mai lent, Ryan Bancroft a mărit viteza de desfășurare, păstrând în background același sentiment al înfrigurării. Repriza, ceva mai așezată, a pregătit atmosfera oarecum festivistă a celei de-a treia mișcări, Scherzo *Allegro molto vivace*, care apare în viziunea dirijorului doar ca "euforia disperată de dinaintea catastrofei" anticipând oarecum Finalul. Cele cinci elemente constitutive ale scherzo-ului, așezate în țesături complicate au fost limpezite, Ryan Bancroft separându-le prin micro-spații, amplificând cumva retorică textului. *Adagio lamentoso* împlinește arcul lucrării în același spirit guvernat de Fatum și este construit pe structuri care păstrează pantele descendente, armonizate din ce în ce mai ambiguu. În ampla Coda tonurile devin tot mai întunecate pentru a pregăti stingerea discursului muzical în *pppp* dirijorul adoptând în final o atitudine statică, timp de mai bine de 30 de secunde, gest care se înscrie în aceeași retorică a liniștii justificând contextul shakespeare-ian *The rest is silence* (Restul e tăcere). Orchestra s-a lăsat antrenată cu vizibilă emoție în acest parcurs sonor pasional, traversat de trăiri contradictorii. Solo-urile partidelor de suflători au fost ca de obicei excelente primind aplauze la scenă deschisă.

Lucrarea concertantă, scrisă de Mendelssohn între anii 1838-1844 a fost interpretată de violonistul Sergiu Năstasă, cunoscut publicului românesc mai întâi din aparițiile sale scenice din perioada în care a activat în România și mai pe

urmă din prezențele orchestrelor grecești pe scenele românești la diverse festivaluri. Este un violonist cu mare experiență muzicală, orientată în ultimii ani spre muzica barocă fiind alături de dirijorul George Petrou în orchestra *Armonia Atenea*. Universul baroc este unul captivant și provoacă adevărate mutații în gândirea muzicală a interpretului tinzând spre extinse abordări istorice pe care le încadrează într-un stil personal. Sergiu Năstasă are un sunet foarte îngrijit, cameral, plăcut, care se pliază pe o tehnică violonistică influențată de stilul pe care îl cultivă și care nu a intrat în contradicție evidentă cu cerințele romantice ale scriiturii mendelssohn-iene. Cu toate că Sergiu Năstasă promovează și repertoriul contemporan, este evident că în asemenea cazuri se

recomandă adaptarea sonorității în funcție de aparatul orchestral, de scriitura autorului și de caracterul mișcării. Într-adevăr, finalul *Concertului în mi minor op.64, Allegro molto vivace* este de multe ori înțeles ca *Presto*, de unde eternele decalaje între solist și flaute..în fine, publicul a apreciat cu entuziasm această interpretare, iar bisul, selectat din *Partita a III-a în Mi* de J.S.Bach, BWV 1006b *Gavotte en Rondeau* agrementată la rândul ei cu ornamentele specifice epocii a reprezentat un moment aleasă delectare.

Corina BURĂ

Orchestra de Cameră Radio, dirijată de Tiberiu Oprea în concertul evocare Sabin V. Drăgoi

Serata muzicală găzduită în Studioul „Mihail Jora” miercuri 12 decembrie a.c. a oferit publicului motivanta

întâlnire cu distinsa Orchestră de Cameră Radio care, sub conducerea rigurosului și talentatului Tiberiu Oprea, dirijor invitat, a interpretat cu acuratețe și expresivitate un program destinat în întregime unor creații ale lui Sabin V. Drăgoi, (n. 6 iunie 1894 - d. 31 decembrie 1968), compozitor, profesor, muzicolog, dirijor și folclorist. Concertul desfășurat cu prilejul împlinirii a cinci decenii de la trecerea lui Sabin Drăgoi în eternitate, - și a rememorării contribuției sale la afirmarea școlii românești de compoziție și muzicologie, a cuprins patru dintre cele mai importante lucrări camerale și simfonice ale sale: 1. *Divertisment sacru* compus în anul 1933 cu părțile intitulate *Iosif cel cu bun chip, Bine ești cuvântat, Doamne, În mormânt, viață, Mărire Ție*, 2. *Divertisment rustic* compus în 1929, (*Colindă, Doină, Bocet, Dans, Cântec de nuntă*), 3. *Suita de Șapte dansuri populare* - anul compunerii 1960, (*Socăcili, Fecioreasca, Ciobăneasca, Purtata, Cârlișu, Roata <dansul>femeii, Jocul la cerb*) și 4. *Petrecere populară*- primă audiere absolută la București, la 10 decembrie 1950, (*După munci - voie bună, În jurul focului, Cântecul pândarului, Joc dintr-alt loc, A fost odată..., Întrecere lăutărească*). Interpretarea acestor lucrări a constituit un eveniment în sine, dublat, spre satisfacția publicului, de o altă reușită: prezentarea editării acestor lucrări tipărite ca urmare a

Pictură în ulei de Alexandru Popp, intitulată „Compozitorul Sabin Drăgoi,” datată 1934, aflată la Muzeul Banatului, din Timișoara

colaborării dintre Biblioteca Județeană "A. D. Xenopol" din Arad și Societatea Română de Radio prin Orchestrele și Corurile Radio, parteneri care au programat din timp și cu mare atenție și responsabilitate concertul respectiv. Acest parteneriat a prevăzut interpreții îndreptățiți și dirijorul nimerit ca să interpreteze concertul, dar au parcurs și pașii necesari apariției noii formule editoriale a setului de compoziții care să fie distribuit tuturor filarmonicilor, conservatoarelor și liceelor de muzică din țară, precum și instituțiilor muzicale de peste hotare, din Chișinău, Szeged, Novi-Sad și Cernăuți. Concertul este încadrat aniversării Centenarului Reîntregirii ținuturilor românești, închinat rolului personalităților adunate la Arad pentru pregătirea Marii Adunări de la Alba Iulia la 1 decembrie 1918 și rolului Radiodifuziunii în afirmarea valorilor muzicale identitare românești. Dacă ascultătorii Radio România Muzical au putut urmări transmisiunea concertului în prezentarea realizatoarei de emisiuni Sorina Goia, publicul din sala Radio a avut surpriza să îi admire îndeaproape pe urmașii naturali, nepoți și strănepoți ai compozitorului Sabin V. Drăgoi. Ei au

mulțumit organizatorilor evenimentului precum și Orchestrei de Cameră Radio și dirijorului Tiberiu Oprea - acesta implicându-se în descifrarea și transcrierea pentru tipar a partiturilor printre care compoziția simfonică „Petrecere populară”. Evocându-și bunicul, urmașii au arătat cum Sabin V. Drăgoi compunea în liniște, în prezența lor, una dintre partituri fiind o melodie orchestrată pentru opera „Păcală”. Aplauzele publicului după prima parte a concertului s-au înțepit în aprecierea compozițiilor din a doua parte, transformându-se în bisări și trei chemări la rampă ale dirijorului în fața Orchestrei de Cameră Radio. Un aer de sinceritate, venerație, caldă și discretă pasiune a răzbit pe parcursul întregii serate muzicale din rândurile orchestraților, din mijlocul cărora dirijorul Tiberiu Oprea a dat măsura profesionalismului

său dublat de profunda solitudine în redarea spiritului compozițiilor lui Sabin Drăgoi, ajutat practic de șefii de partide și de colegii lor. O notă maximă protagoniștilor seratei, organizatorilor dar și publicului, care a ținut să fie prezent, martor ocular și auditiv la omagierea compozitorului român. Pliantul de sală a înlesnit în chip fericit luminarea valorii perene a vieții și creației artistice ale maestrului Sabin V. Drăgoi, culegătorul a peste 3.200 de piese folclorice, autorul printre altele, al operelor originale „Năpasta”, „Horia”, „Păcală”, „Kir Ianulea”, „Constantin Brâncoveanu”, *Concertului pentru pian și orchestră, Rapsodiei bănățene*, al „*Monografiei muzicale a comunei Belinț. 90 melodii cu texte culese, notate și explicate, monografie însoțită de 30 coruri aranjate și armonizate după melodiile populare culese, notate și alese din comuna Belinț*” (Ediție anastatică îngrijită de Constantin-Tufan Stan, cu un studiu muzicologic al lui Constantin Catrina și un studiu lingvistic de Simion Dănilă, Editura Eurostampa, Timișoara, 2012), a cărților „*303 colinde din Banat și Ardeal*” și „*122 de melodii din județul Caraș*”.

Aurelian POPA-STAVRI

Liliana Staicu și familia celui evocat

Stil și eleganță la ONB

Centenarul Marii Uniri a stârnit mai ales în ultimele săptămâni o bogată activitate artistică (literară, muzicală, și plastică). O mare parte din manifestări fiind destul de lesnicioase pentru ziarele și revistele ilustrate ca și pentru televiziuni. Au apărut portrete ale unor personalități implicate direct sau indirect în făptuirea ei, au fost dezbateri mai mult sau mai puțin izbutite, interesante expoziții de fotografii și picturi, au fost concerte culte și populare, cele din urmă cam lipsite de autenticitate și cu iz de țuică fiartă și mici... În fine au fost cam de toate pentru aproape toți, având în comun cuvântul de ordine: admirați, admirați. Eu însă am tot așteptat și umblat după un spectacol convingător, de anvergură, pe măsura evenimentului, un spectacol care să mă satisfacă atât din punct de vedere artistic cât și emoțional. Dar odată ajunsă în ultima lună a anului, aproape renunșasem gândindu-mă că poate vremea lui încă nu venise, când iată că Moș Nicolae, în generozitatea-i proverbială mi l-a scos în cale tocmai de ziua lui. Și mărturisesc că rareori în cariera mea am fost atât de impresionată și uimită urmărindu-l. S-a numit "ROMÂNEȘTE" și a constituit modul primei noastre scene lirice de a marca cu stil și eleganță Centenarul Marii Uniri. Desfășurat într-un decor discret, fără flori, drapele și simboluri ostentative; prezentat sobru, fără comentarii inutile, concertul-spectacol a cuprins o inspirată selecție de lucrări ale unor compozitori români, reprezentativi pentru perioada respectivă-desigur mă refer la cei a căror creație s-a pliat pe profilul instituției în cauză: M. Negrea, Ciprian Porumbescu, Tiberiu Brediceanu, Filaret Barbu, Dan Dediu, Gherase Dendrino, Paul Constantinescu, Florin Comișel, Grigoraș Dinicu, Richard Stein, G. Grigoriu și o gamă impresionantă de talente care le-a dat viață. Spuneam că ascultându-l am fost impresionantă și uimită. Impresionantă de un prea plin de frumusețe și uimită pentru că de abia în seara zilei de 6 decembrie am înțeles ceea ce cu ani buni în urmă, o mare personalitate mi-a spus atunci ca o critică: "e prea multă muzică în partitura asta!". Așa a fost și acum. Prea multă muzică pentru o seară. Dar frumoasă, caldă, generoasă, nobilă și unică prin melodicitatea-i descriptivă; o muzică ce a adunat în notele ei și istorie, și geografie și tradiții răscolind auzul și sufletele cu ceea ce ne caracterizează mai bine ca nație: bunătate duioasă, melancolie neplângăcioasă, tristețe fără tânguiri, doruri line dar adânci, veselie neșpătoare, un haz tandru, vigoare lipsită de trufie și mândrie demnă. De câteva ori pe parcursul celor aproximativ trei ore cât a durat concertul m-am surprins lăcrimând. Și uitându-mă oarecum jenată în jur am observat un cor de ochi umezi, care asemeni mie, nu

mai reușeau să-și stăpânească tumultul emoțiilor dezăgăzuite în egală măsură de muzică, ca și de interpretarea ei. Am auzit voci minunate: soprane, mezzosoprane, tenori, baritoni, artiști de-ai noștri care fac furori aici, acasă, ca și pe marile scene ale lumii (Asineta Răducan, Marta Sandu, Remus Alazaroae, Laura Eftimie, Ștefan Ignat, Carmen Topciu, Simonida Luțescu, Lăcrămioara Cristescu, Alin Stoica, Florina Hinsu-Mariș, Vlad Miriță, Dinu Iancu Sălăjanu, Iustinian Zetea, Florin Mariș-Hinsu, Lucian Corchiș). Am auzit un dirijor bun - Ionuț Pascu cu apreciable înclinații spre orchestrații, am ascultat o talentată pianistă Ioana Maria Lupașcu și Orchestra simfonică a ONB vizibil înviorată. Mi-a plăcut nespusele finalul primei părți care i-a revenit departamentului de balet cu "Toaca" de Ion Maxim, o piesă specială care unește simbolic: NATURA, prin paltin - lemnul de rezonanță aparține din care e făurită, IUBIREA față de

Dumnezeu a unui popor creștin jertfelnic și darnic, cu RECUNOȘTINȚA pe care o datorăm permanent eroilor neamului. "Toaca", lucrare realizată coregrafic în stilul personalizat de Ioan Tugearu sub forma unui balet bărbătesc, în amintirea celor neauziți, victime, sfinți, martiri prin care s-a salvat demnitatea neamului românesc. Revăzându-l acum l-am perceput ca pe un fascinant Grand Pas de deux susținut de toacă în varietatea ritmurilor cu dubla-i semnificație (chemarea credincioșilor la slujbă sau atenționare) și dansul propriu-zis, cu un vocabular modern, viguros, în care clasicul curat și grațios e încă prezent, amintindu-ne astfel că doar tradițiile ne țin conectați la trecut, un Grand Pas de deux tălmăcit cu har, sensibilitate și sobrietate de către soliștii departamentului de balet (Bogdan Cănilă, Valentin Stoica, Vlad Toader, Sergiu Dan, Răzvan Cacoveanu, Marco Corcella, Alexandre Plesis, Stefano Nappo, Federico Ginetti). Concertul spectacol "Românește" de la ONB a adunat în el multe momente din tot ce a dat muzica mai bun în ultima sută de ani, răsfățând publicul cu un prea plin de frumusețe necăută și comori sufletești pe care asemeni Sfântului ce a patronat ziua, ca de altfel întreaga lună, le-a dăruit mai departe cu o bucurie nemăsurată. Și totuși... nu mă pot împiedica să gândesc că s-ar fi convenit și potrivit de minune, măcar pentru începutul sau finalul actului II și un fragment, fie el duet, solo sau ansamblu, din baleturile lui Mihail Jora, atât de românești, pitorești, colorate și pline de umorul zeflemist specific nouă. Sper că a fost doar o scăpare. În fine, spectacolul ROMÂNEȘTE din 6 decembrie de la ONB s-a distanțat de toate celelalte manifestări artistice prin ținută, eleganță și demnitate. Frumos început de mandat pentru noua conducere, a dirijorului Răzvan Cernat.

Doina MOGA

OPERA NAȚIONALĂ BUCUREȘTI
INSTITUȚIE PUBLICĂ DE CULTURĂ
SUBORDINATĂ MINISTERULUI CULTURII
ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

OPERA NAȚIONALĂ BUCUREȘTI
SĂMBĂTĂ 2018-2019

MANAGER DIRECTOR GENERAL INTERIMAR
STEFAN IGNAT

Joi, 6 Decembrie, ora 18:30

ROMÂNEȘTE

Concert extraordinar
dedicat Centenarului Marii Uniri

Interpreti:
Remus Alazaroae
Lucian Corchiș
Lăcrămioara Cristescu
Laura Eftimie
Ștefan Ignat
Simonida Luțescu
Florin Mariș
Florina Hinsu-Mariș
Vlad Miriță
Asineta Răducan
Marta Sandu
Dinu Iancu Sălăjanu
Alin Stoica
Carmen Topciu
Iustinian Zetea
Ioana Maria Lupașcu - pian solo

Dirijor: Ionuț Pascu
Regie: Cristina Cotescu

Prezentator:
Arca Banda

TOACA
Muzică: Ion Maxim
Coregrafie: Ioan Tugearu
Cu participarea
Orchestrai Operei Naționale București
Baletului Operei Naționale București

Expoziții permanente în foaierele Operei Naționale București:
Centenar - 5 generații. Expoziție de Artă Populară Bihoreană
Expoziție de Artă Populară din Argeș și Muscel

ROMÂNIA
1918-2018 | SĂMBĂTĂ ÎN ÎMPREJURILE

www.operamb.ro

A sosit și timpul colindelor!

Absolvent al Universității Naționale din Seul, Byoungdon Kang a obținut masteratul la clasa de dirijat a maestrului Cristian Brâncuși și acum este doctorand al Universității Naționale de Muzică bucureștene. În tentativa de a-și construi o carieră dirijorală în România, nu doar seriozitatea și eleganța gesticii l-au apropiat de mentorul său, pe care îl apreciază la superlativ, ci și afinitatea pentru creația muzicală autohtonă.

Dornic să-și investească potențialul într-o formulă creativă de asociere, Byoungdon Kang, alături de un grup de muzicieni profesioniști a conceput Korean-Romanian Art Association - pe scurt, **KoRoArt** - gândind-o ca pe o modalitate de a oferi unor culturi aparent atât de îndepărtate posibilitatea de a se intersecta în plan artistic. Iar un prim concert al ansamblului coral alcătuit din membrii **KoRoArt** - studenți, doctoranzi și tineri absolvenți ai Universității Naționale de Muzică - a avut loc în Aula Palatului Cantacuzino într-o geroasă după amiază de 9 decembrie, foarte potrivită, însă, pentru a "pătrunde", sensibil, spiritul viu al sărbătorii Nașterii Domnului.

KoRoArt a lăsat muzica să "vorbească" pe parcursul concentrat al unei ore de program care a cuprins, selectiv, câteva dintre cele mai reprezentative colinde și cântece de

oameni și culturi diferite în ambianța sărbătorilor de iarnă a generat un parcurs sonor echilibrat, plin de căldură, conturând, relaxant, o atmosferă armonioasă. Puritatea cristalină a vocilor, omogen înghemănate, dicția impecabilă pornind de la înțelegerea amănunțită a textelor (redate în original!), emisia vocală atent controlată, intonația, dinamica și frazarea impecabil conduse în decursul acestor arhitecturi sonore aparent simple, au sudat aparatul coral, acordând balansul vocilor cu intervenția solistică a Alinei Bosovici (din „Still, still, still”), și cu acompaniamentul chitaristic al lui Paul Turcu (pentru „Fuentecilla que corres”). Am putea spune că sub bagheta dirijorului coreean fiecare miniatură corală s-a metamorfozat într-o bijuterie de valoare, șlefuită cu mizgală până în cele mai mici detalii.

Și pentru că Byoungdon Kang s-a atașat în mod deosebit de colindele românești, pe care le consideră cel mai aproape de perfectă îmbinare dintre sacru și profan, cele două bisuri oferite numerosului public din Aula Palatului Cantacuzino - reluările extrem de expresive ale pieselor lui Nicolae Ursu („Vine Crăciunu' pe sară”) și D. G. Kiriac („O, ce veste minunată”) - au încheiat, propriu-zis, concertul, anticipând bucuria sosirii mării sărbători.

Felicitări, **KoRoArt**, pentru această seară de debut, și succes în împlinirea promisiunii de a deveni o constantă de suflut în angrenajul de evenimente artistice al capitalei!

Loredana BALTAZAR

Crăciun provenind, în majoritatea lor, din spațiul românesc, pentru a dedica întreaga evoluție concertantă centenarului Unirii. Perechi-perechi, s-au succedat într-un crescendo emoțional, „O, ce veste minunată” și „Plecarea magilor” (Dimitrie Georgescu Kiriac), „Minune prea mare” (Paul Constantinescu) și „God rest ye Marry, Gentlemen” (armonizare după o melodie tradițională engleză), „Domnuleț și Domn din cer” (Gheorghe Cucu) și colindul ucrainean „Shchedryck” (armonizat de Mykola Leontovych), „Zimniaya daroga” („Drumul de iarnă” al lui Visarion Șebalin) și colindul german „Still, still, still”, „Vine Crăciunu' pe sară” (Nicolae Ursu) și colindul tradițional spaniol „Fuentecilla que corres” (armonizat de Eduardo Cifre), „The little drummer boy” de Harry Simeone și „Noi umblăm și colindăm” de Mihail Bîrcă, pentru ca finalul să aparțină sugestivului titlu al lui Alexandru Pașcanu, „După datini colindăm”.

Respectând crezul de a-și apropia ansamblul pe coordonatele unei aceleiași trăiri sensibile, Byoungdon Kang a construit acest traseu cu mișcări delicate dar ferme, îndreptățind publicul să admire comuniunea aproape perfectă dintre muzicienii care i-au transformat, treptat, în sunet, intențiile dirijorale. Ideea sa de a “aduce împreună”

Recital vocal-instrumental - Duo Manoleanu

În ultimul an calendaristic, am avut ocazia de a fi ascultat mai multe recitaluri ale duo-ului Bianca și Remus Manoleanu care de fiecare dată au propus interesante incursiuni în lumea liedului contemporan universal și mai ales românesc, prin intermediul cărora publicul a putut să descopere sau să redescopere frumusețea muzicii vocale și complexitatea stilistică a orientărilor ce au caracterizat ori caracterizează creația autohtonă din ultimii o sută de ani. Știam deci cam care vor fi

coordonatele evenimentului ce a avut loc pe 17 decembrie 2018 în eleganta ambianță a Aulei Palatului Cantacuzino sub egida Muzeului Național George Enescu, însă elementul aparte al manifestării care m-a și atras a fost alcătuirea programului în care am regăsit lucrări aparținând exclusiv unor compozitori români și mai mult de atât unor creatori contemporani care încă desfășoară o intensă activitate în acest plan al zămislirii unor veritabile bijuterii sonore.

Ca de fiecare dată când apar într-un recital, Bianca și Remus Manoleanu nu au uitat să aducă un omagiu generației „de aur” a compozitorilor români de la mijlocului anilor 1970, acum alegând să înceapă seria lucrărilor interpretate în cadrul evenimentului cu trei miniaturi de Theodor Grigoriu incluse în seria 7 *Haikai* - *Dincolo de tăcere, drum de păsări*. Scrise pe versurile lui Șerban Codrin ce preiau principiile poeziei populare japoneze, cele 7 *Haikai* ale lui Theodor Grigoriu impresionează prin măiestria cu care translatează în limbajul muzical ideea sublinierii și dezvoltării unui simbol, unei imagini cu pronunțate tente metaforice. De altfel, chiar în cele trei miniaturi pe care le-am ascultat, *Turtureaua*, *Vulturul* și *Privighetoarea*, mozaicul de sonorități și de nuanțe viu colorate reliefate de voce și pian contribuie la sugestia muzicală a celor trei păsări evocate, și de această dată fiind de remarcate

Pe scena Aulei Palatului Cantacuzino

capacitatea celor doi protagoniști de a pătrunde în cele mai rafinate subtilități muzicale și poetice ale partiturii. Recitalul duo-ului Bianca și Remus Manoleanu a continuat cu alte trei piese selectate dintr-un ciclu mai amplu, și anume *Cântec înaintea de a adormi*, *Cântecul așteptării* și *Cântecul obârșiei* din *Cântecele stilhuitorului* de Adrian Iorgulescu scrise pe versurile lui Lucian Blaga. Compuse în timpul studenției, *Cântecele stilhuitorului* reliefează unele dintre trăsăturile definitorii ale stilului lui Adrian Iorgulescu precum dozarea judicioasă a efectelor sonore, bunul gust muzical ori abordarea atentă a profilului muzical al fiecărei piese din cadrul ciclului. Cu o scriitură în care sunt prezente și elemente polifonice, cele trei miniaturi interpretate de Bianca și Remus Manoleanu într-o variantă dinamică și de înaltă ținută au fost un bun prilej pentru protagoniști de a ne reaminti versatilitatea lor interpretativă ce îi caracterizează, această trăsătură a duo-ului contribuind la excelența marcare a alternanței dintre abordarea muzicală și cea poetică a momentelor de cânt și respectiv de recitarea pură, ce amplifică contrastele dramaturgice ale pieselor. De asemenea, partitura lui Adrian Iorgulescu a fost cadrul în care am aplaudat frumoasa colaborare scenică a celor doi muzicieni, pianul dovedindu-se o dată în plus un discret și rafinat însoțitor al vocii ale cărei resurse expresive sunt exploatate din plin.

La fel de definitorii pentru stilul compozitorului au fost și particularitățile piesei *Lumină* din ciclul *Mozaic* de Ulpiu Vlad în care am regăsit, așa cum sugerează chiar titlul miniaturii, unul dintre veritabilele leit-motive ale creației lui Ulpiu Vlad: lumina. Văzută ca un element generator al sunetelor, lumina l-a însoțit pe compozitor în mai toate perioadele creatoare, fiind punctul de pornire pentru pagini sonore elegiace, meditative și lirice în care discursul pune în prim-plan importanța luminii atât din punct de vedere fizic cât mai ales spiritual. În miniatura vocală interpretată de Bianca Manoleanu cu o deosebită expresivitate și cu un rafinament al frazării deja recognoscibil pentru cunoscători, muzica lui Ulpiu Vlad este una vibrantă, cu o alură atemporală în care se remarcă autenticitatea melopeei și a ritmurilor ce urmăresc specificul limbii române și preiau anumite caracteristici ale etosului folcloric. De asemenea, în varianta lor interpretativă, Bianca și Remus Manoleanu au surprins și acea predilecție spre explorarea diverselor stări de spirit emoționale dovedită de compozitor de-a lungul timpului precum și echilibrul dintre modernul armoniei și al scriiturii și sorginea neoromantică a liniilor melodice.

Următorul moment muzical a adus în prim-plan lucrarea *Neliniște II* de Dan Dediu, care a reliefat preocuparea compozitorului de a surprinde și în spațiul muzicii vocale expresia unor stări umane paroxistice, mult mai sugestiv exprimate prin intermediul cuvântului așezat pe melodie. De aceea, partitura a reprezentat o provocare pentru Bianca Manoleanu care a dovedit din nou o foarte bună știință a extragerii celor mai profunde sensuri ale muzicii lui Dan Dediu, în care răzbate tocmai acel tumult interior nestăvilat al naturii umane ce face ca în opusul ascultat ludic atât de caracteristic compozitorului să fie înlocuit de un anumit cinetism muzical, o alură mai degrabă interiorizată a liniilor melodice și de un profil sonor mai degrabă simbolic. Excursul vocal intens al sopranei a fost completat cu rafinament de intervențiile succinte ale pianului ce au constituit veritabile comentarii sonore asupra semnificațiilor versurilor și au potențat expresivitatea acestora.

Recitalul a continuat apoi cu poemul *In vestigilis Ovidii* de Daniela Cojocaru ce prezintă într-o viziune componistică vibrantă și originală mesajul poetului aflat în exil iar din punct de vedere muzical, pune în evidență deopotrivă calitățile vocale și actricești ale interpretei, alternanța dintre momentele cântate și cele recitate subliniind complexitatea personalității artistice a Biancăi Manoleanu, care de fiecare dată reușește să ne încante și în momentele de factură teatrală pe care le include în recitalurile sale. La fel de impresionantă este și adaptabilitatea muzicală a sopranei care poate trece rapid de la lucrări interiorizate la pagini expansive și luminoase sau invers, așa cum a dovedit și în cadrul evenimentului din 17 decembrie, când după nostalgia poemului compus de Daniela Cojocaru, Bianca Manoleanu ne-a introdus în lumea dominată de vibrația unui calm superior a micro-ciclului de lieduri *Înțeleptul și poezia* scris de Dan Buciu pe fragmente din catrenele lui Omar Khayyam.

Ultimele trei creații incluse în programul evenimentului ne-au reliefat tot atâtea posibile înveșmântări ale discursului muzical contemporan care poate fi încadrat unor orientări stilistice diverse. Astfel, *Elegii* de Irina Hasnaș

pe versuri de Nichita Stănescu ne-a oferit un moment în care muzica originală bazată pe îmbinarea motivelor vocale diverse cu acompaniamentul pianistic creează momente emoționante presărate cu efecte estetice particulare, ciclul *Clipe* (*Ninge*, *Noapte de iarnă*, *Prin zăpadă*) de Dan Bălan a construit o atmosferă tipică anotimpului rece în care am regăsit inclusiv fine aluzii la sonorile vechilor colinde autohtone introduse în deja cunoscutul limbaj dominat de unitatea vers-melodie specifică lucrărilor compozitorului, iar ciclul *Lu Mi Dum* (*Imagini de luni*, *Poema de Miercuri*, *Visul de duminică*) scris de Darie Nemeș Bota a construit finalul recitalului în sonoritățile expresive ale unui discurs muzical dominat de fine tușe umoristice și de melodica minimalistă ce le-a permis celor doi protagoniști să realizeze o variantă interpretativă dinamică a acestor miniaturi vocale.

Încheiat așadar în nuanțe fin umoristice și în sunori mai degrabă tipice stilului postmodern, recitalul susținut de Bianca și Remus Manoleanu s-a dovedit a fi o nouă pledoarie, la sfârșit de an, a celor doi artiști pentru liedul contemporan românesc în care pot fi încă descoperite veritabile bijuterii sonore și care poate constitui în continuare un teren fertil pentru creatorii ce doresc să-și valorifice și latura mai lirică, mai poetică a personalității lor artistice.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Un recital de excepție

Cuplul de excelenți muzicieni și matrimonial totodată, pianistul **Remus Manoleanu** și soprana **Bianca Luigia Manoleanu** au oferit în seara zilei de 17 decembrie 2018, la Aula Palatului Cantacuzino, un admirabil recital rezervat în exclusivitate lucrărilor de compozitori români, momentul de artă pe toată durata sa fiind urmărit cu un real interes de publicul prezent în ciuda furtunii de zăpadă care se abătuse atunci asupra Bucureștiului.

Am ascultat la început, din creația lui **Theodor Grigoriu**, liederurile *Dincolo de tăcere*, *Turtureaua*, *Vulturul* și *Privighetoarea* din ciclul 7 *Haikai* pe versuri de Șerban Codrin, quasi miniaturi elaborate atent și cu anumită impetuoasă. Există aici farmec, există și o derulare filmică de imagini caracteristice desprinse mai mult sau mai puțin din sugestia oferită de versuri.

Un moment de vârf a fost celebrarea de către **Adrian Iorgulescu** a unor poeme de Lucian Blaga din Ciclul *Cântecele stilhuitarului*, respectiv *Cântec înainte de a adormi*, *Cântecul așteptării* și *Cântecul obârșiei*. Compozitorul a accentuat valorile de expresie și a creat climatul muzical potrivit cu care să drapeze versurile marelui poet.

Ulpui Vlad cu *Lumină*, din ciclul *Mozaic*, este o jerbă strălucitoare de sonorități vocale și pianistice, totul ca o vocaliză a spiritului înalt și egal doar cu el însuși. Performanța componistică este aici pe traiectorii de mare artă.

Dan Dediu cu *Neliniște II*, versuri de Leonid Dimov, a demonstrat voltele sale tinerești într-o atmosferă considerabilă ca emoție întrucumva în tragic, dar descrisă cu talent și cu erudiție de specialitate.

Poemul *In vestigiis Ovidii*, de **Daniela Cojocaru**, pe texte din opera marelui poet latin Publius Ovidius Naso se definește a avea suflul unui autentic monolog de operă cu texte vorbite și cântată în evocarea unor scene din realitatea tăramurilor de aici ale Pontului Euxin de acum două milenii, într-o viziune componistică surprinzătoare și convingătoare cu toată drama implicit și clamată.

Cu o dispoziție muzicală foarte proprie, **Dan Buciu** a creat în microciclul *Înțeleptul și poezia*, pe catrenele de Omar Khayam, un univers desfășurat cu distincție și lirism într-o dinamică a metaforei care pentru a fi nu este obligatoriu să fie localizată.

Elegii de **Irina Hasnaș**, pe versuri de Nichita Stănescu, are conturul poematic evident. Compozitoarea simte vibrația textului literar, și avem aici simbioza de liant al adevărilor unificatoare ale acestor arte.

Dan Bălan este autorul ciclului *Clipe* pe versuri de Otilia Cazimir, cu părțile *Ninge*, *Noapte de iarnă* și *Prin zăpadă*, o iarnă magică, plină de frumuseți, scintilații și visare pe pământ și pe bolta stelară, cu Luna într-un unghi foarte deschis.

Ciclul *Lu Mi Dum* de **Darie Nemeș Bota** pe versuri de Răzvan Ropotan, cu titlurile *Imagini de luni*, *Poema de miercuri*, *Visul de duminică* este o joacă cu iscusințe detectabile compozițional, cu energiile celor pentru care vârsta lor biologică este mai mică decât vârsta lor calendaristică. Sunt aici remisii abisale realizate cu o tehnică determinantă. Sunt motivații în succesiune, de natura momentului când te trezești dintr-un coșmar și vezi că lumea reală este bună și îndatoritoare.

Darie Nemeș Bota păstrează un ductus de climat urban contemporan elocvent și spectaculos deopotrivă.

Soliștii acestui recital – pianistul Remus Manoleanu și soprana Bianca Luigia Manoleanu – au dat prioritate sonorității îmbinate cu liniile melodice și evenimentiale din partituri, pe care ei le-au transpus în spectrul auditiv cu talent evident și cu un instinct interpretativ inteligent și nobil, determinând o atmosferă înțesată de o surprinzătoare vigoare și de continue omagii fraternală.

Mircea ȘTEFĂNESCU

Muzică de cameră românească

În stagiunea prezentă a concertelor și recitalurilor derulate sub sigla Muzeului Național George Enescu, vineri 12 decembrie 2018, la Aula Palatului Cantacuzino, au apărut pianista **Mădălina Dănilă** și violoncelistul **Mircea Marian**, ale căror evoluții interpretative au fost primite cu interes și expresii de admirație din partea publicului exigent, de altfel.

Programul a cuprins creații componistice românești ale unor autori din generații diferite, cât și deosebiți prin mesajele conceptuale pe care le comportă partiturile lor. Dar asta a fost ținută acestei seri de muzică de mare valoare și relevanță în succesiunea momentelor de regulă memorabile.

Am ascultat inițial *Blow the trumpet, Ring the bell, Break the Bow* – în engleză în original – de **Vlad Răzvan Baciu**, în care interpretul solist a fost violoncelistul Mircea Marian. Avem aici o desfășurare sonoră bine construită, punctată uneori cu haz și vioieșie într-un climat de bună

Mădălina Dănilă, Mircea Marian

dispoziție. Violoncelistul Mircea Marian s-a lăsat cu totul antrenat în acest context de natură practic teatrală, care instrumental i-a dat posibilitatea să exceleze în mod virtuos și inteligent.

Melisme de **Irina Hasnaș**, a fost redată în interpretarea pianistei Mădălina Dănilă în contururi sensibile și evocatoare, și cu artă de maestru bijutier.

Meditații și isonuri pentru violoncel și bandă de **Roman Vlad** este o revărsare de vibrații în incinte gigante în care există și ecouri, vibrații și ecouri care se îmbină unele cu altele, pulsații care se topesc unele în altele și nu dispar, ci își continuă răsunetele de fine intarsii în spațiul auditiv care ne este propriu. Această compoziție de Roman Vlad este sinonimă cu succesul, după cum succesul la el este sinonim cu reușita de noutate credibilă.

Suita *Crochiuri pentru pian* de **Dan Bălan** are episoade interesante cu realizări deosebite în cadrul unor forme nicidecum extinse. Mădălina Dănilă a dovedit și cu acest prilej bogăția sa de expresii și de posibilități specific pianistice, până la nivelul la care putem spune că a ivit un nou concept de lucru pe claviatură. Ca într-o paranteză, arătăm că pianul poate fi tratat ca un instrument de percuzie sau unul care are în memoria lui amplitudinile felurite ale orgii, cu care se înrudește. Ori Mădălina Dănilă are în pian un confident, un fel de prieten pentru ceea ce trebuie să facă în muzică.

Adrian Iorgulescu în piesa *Improvizație pentru violoncel* impune instrumentistului solist realizarea unei superioare construcții sonore în care linia de concert este

prioritară. Sunt momente admirabile de ton epic, sunt multitudini de gesturi senioriale care se învederează ca o șansă rară pentru acest titlu de a intra în repertoriile tradiționale ale violoncelului.

Poemul lui **Ulpiu Vlad** *Privind sunetele florilor*, pentru violoncel și pian, are constituența de clasic și contemporan de înaltă condiție, într-o infuzie și profuzie de frumuseți cu frecvente aduceri aminte de muzică românească, nu ca citat, ci ca esență.

Ulpiu Vlad îmi pare că are capacitatea unora din vechime despre care se spunea că tot ce ating se transformă în aur, iar în compoziția muzicală el are acea impozantă sublimă care nu poate fi nici infirmată, nici refuzată.

Mircea ȘTEFĂNESCU

Dincolo de colind, îndrumați de zece tineri compozitori

12.12 – O zi într-adevăr de iarnă, în temperatură și în sunet: m-am alăturat, la sala *George Enescu* a Universității Naționale de Muzică București, unui public surprinzător și îmbucurător de numeros în descoperirea unor posibile lumi *dincolo de colind* – de altfel titlul concertului în cauză, un proiect proaspăt, binevenit și necesar în peisajul muzical actual, suprasaturat de aceleași sonorități / muzici an de an, în apropierea sărbătorilor.

Ansamblul SonoMania (dirijat de Simona Strungaru, având în componență pe Raluca Stratulat – vioară, Valentin Ghita – oboi, Mihai Pintenaru – clarinet, Tamara Dica – violă, Eugen-Bogdan Popa – violoncel, Mihai Murariu – pian, Diana Rotaru – director artistic) unul dintre cele mai active în muzica nouă, a interpretat piesele a zece tineri compozitori cu personalități muzicale clar diferite, ce au propus, fiecare, o reimaginare a colindului (subtitlul concertului fiind „Variațiuni contemporane pe colinde românești adunate de Béla Bartók”). Totodată, a fost un prilej de „înfrățire”, căci au participat atât compozitori bucureșteni cât și clujeni (A. Băcan, Aron Torok-Gyurko, Sebastian Țună și Alexandru Ștefan Murariu).

Variațiuni de colind(d)at, pentru oboi, clarinet, violă și pian propune șase ipostaze diferite ale colindului interpretat, pornind de la varianta originală (ce reprezintă Tema). Deși variațiunile au caractere diferite, nu sunt complet separate: există o continuitate – cu atât mai interesant rezultatul și cu atât mai atent parcă te ține. **Aurelian Băcan** (deopotrivă clarinetist și compozitor) mânuiește condeii componistici cu iscusință și bucurie iar forma de *variațiune* aduce în lumină versatilitatea compozitorului. „Muzica reușește să aducă împreună clasicul, folclorul și contemporanul” – cele trei se află într-o îmbinare inteligentă și organică. Un spațiu al contrastelor – încununat de un bun simț al echilibrului -, piesa aduce împreună stări diferite, forță, delicatețe, virtuozitate, iar relația dintre ele e condusă ireproșabil. Plină de culoare, rămâne captivantă de la început până la sfârșit și aș putea să o reascult de oricâte ori.

Energică, efervescentă, *Reconstruction* pentru vioară, violoncel și pian, „operează cu structuri melodico-ritmice distincte ale materialului original, prelucrate spre crearea unei noi arhitecturi sonore”. Contrastul principal provine din alăturarea a două elemente puternice: ritmicitatea plină de vitalitate, aproape percusivă (ce poate aminti puțin de acel ethos *barbar* pe care îl găsim la Bartók uneori) și, conform autorului **Bogdan Pintilie**, și momentele foarte melodice (într-un mod dramatic, aproape *Romantic*). Tânărul compozitor are un talent aparte pentru momente pregnante ritmice, pe care vrei să le reascuți, pentru *patternuri* (tipare, module) ritmico-melodice care te „prind”.

Într-un alt registru al viziunii, *weave.tear* pentru clarinet, vioară, violă și violoncel de **Alexandru Sima** creează un spațiu aparte, al prezenței și al prezentului. Desfășurarea e mai lentă, alunecoasă, într-o continuitate a proceselor transformaționale. Autorul și-a propus ca punct de pornire nu colindul în sine, ci posibilitățile acustice ale instrumentelor (rezonanța naturală, detalii timbrale); dar pe parcurs „colindul ajunge să se releve în piesă prin variațiuni succesive”, „prin scriitura (...) transparentă sau dimpotrivă încărcată de reziduuri sonore”. Încă de la început se arată un remarcabil rafinament al tratării sunetului, fiecare notă fiind o lume cu personalitatea proprie; dantela timbrală e țesută cu grijă, parcă nu sunt două sunete la fel... (dar unde se termină unul și începe altul, nu poți spune cu precizie). Filigranul texturilor, țesăturilor parcă cere numeroase reverberi pentru a putea cuprinde totul. M-a ținut (și nu doar pe mine) cu sufletul la gură și cu respirația tăiată – chiar sunetele par a se forma ținându-și respirația.

Contrastul absolut, *Luminous*, pentru vioară, violă și violoncel, de **Sebastian Androne-Nakanishi** aduce atât o abordare ceva mai *clasică* din punct de vedere al limbajului muzical folosit (rezultatul sună atât de familiar încât ai putea crede că e vreun trio de coarde deja „consacrat” – nu e de rău, căci autorul a găsit echilibrul dintre familiaritate și interes pentru ce urmează, iar o anumită virtuozitate e vizibilă în orice gen muzical și/ sau estetică pe care le-ar aborda). La bază se află „prelucrarea unei *întocmiri pentru pian la patru mâini*, realizată de Bartók, a unui colind românesc cules de el”. Finalul mi s-a părut puțin straniu, dar trebuie menționată și *bucuria* care pare să străbată partitura și scena către auditoriu – efectul de *luminos* a fost obținut!

INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE MUZICĂ BUCUREȘTI

DINCOLO DE COLIND

CONCERT
12 decembrie,
ora 19.00
Universitatea Națională de Muzică București
Sala „George Enescu”

Variațiuni contemporane pe colinde românești adunate de Béla Bartók

10 COLINDE
ÎN PRIMĂ AUDIȚIE ABSOLUTĂ

Aurelian Băcan
Bogdan Pintilie
Alexandru Sima
Sebastian Androne-Nakanishi
Vlad Răzvan Baciu
Aron Torok-Gyurko
Dan De Popescu
Sebastian Țună
Alexandru Ștefan Murariu
Andrei Patrachea

ANSAMBLUL SONOMANIA
Dirijor: Simona Strungaru
Raluca Stratulat - vioară
Valentin Ghita - oboi
Mihai Pintenaru - clarinet
Tamara Dica - violă
Eugen-Bogdan Popa - violoncel
Mihai Murariu - pian

DIRECTOR ARTISTIC: DIANA ROTARU

Rămânem în zona viziunii relativ „clasice” cu următoarea piesă, *Let it Ring*, pentru oboi, clarinet și pian, de **Vlad Răzvan Baciu**. Regăsim o prezență cât se poate de clară a colindului original. Pasajele motivice „călătoresc” în registre diferite și, deși există elemente de *contemporaneitate*, ethosul colindului emană în fiecare moment al piesei. Mi-a plăcut în mod deosebit îmbinarea celor trei instrumente, ale căror timbralități au adus acea claritate și puritate ce se potrivesc colindului.

Am continuat pe un *Plai de munte*, pentru ansamblu, de **Aron Torok-Gyurko**. Atmosferică, extrem de dilatată temporal, rarefiată, pregătește tensiuni din tăcere și naște aglomerări din ceață; elementul primordial e pauza - nu complet tăcută, ci peste rezonanța unor efecte subtile (câte un sunet în nuanță mică, un efect percusiv de coardă, un atac direct pe corzile pianului). Lucrarea are ca punct de pornire prima piesă din caietul *Melodii de colinde românești pentru pian* de Bartók. Numele („Plai de munte”) e sugestiv și justifică cu atât mai mult încadrarea cinematică. Începe cu melodia-temă, așezată pe un „strat” de ecouri, dar în urma primei izbucniri urmează prea curând pauza și rarefierea, pe care le-aș fi simțit mai coerente dacă apăreau mai târziu. Rupturile și fragmentaritatea se păstrează apoi, devin un element în sine. „Muzica este doar o reflexie difuză a melodiei, microunitățile acesteia fiind transformate și redistribuite într-un spectru sonor contemporan. Câteodată apar fraze întregi, câteodată un gest scurt sau chiar doar un interval caracteristic, pas cu pas conturându-ne amintirea colindului.” Așadar senzația că ar lipsi acea logică muzicală obișnuită poate fi semnul unei logici onirice, pe de o parte, dar și a unei desfășurări cinemate, pe de alta, în care devenim participanți prin imaginarea spațiului pe care piesa îl creează, unde fragmentele de amintiri sunt ca fețele unui cub rubik (individuale dar legate, cu posibilitatea de a fi mișcate). Per total, am fost captivată, a creat o atmosferă aparte, convingătoare.

Indrea, pentru ansamblu, a fost următorul pas *dincolo de colind*. **Dan De Popescu** a dezvăluit o muzică emoționantă și expresivă, deopotrivă tensionată: „O rezonanță a colindului *Crește-mi, Doamne, creștiu*, armonizat de Bela Bartok, un ecou ce se tot naște din nimic și se zbate să nu piară mereu, mereu... (...). Lucrarea se construiește lent, unitar, printr-o permanentă căutare”. Elementul-surpriză, de forță: în urma expunerii (și recompunerii) temei, notele de final continuă, ca înfinit, într-un foarte lent glissando descendent, un efect fantastic și neașteptat, dar condus extrem de bine și de pregnant; din păcate îl pot exprima prin cea mai nepoetică ilustrare: un claxon lichefiat. Acel *acord* (sau *suprapunere* de acorduri, în

trafic) disonant, cromatic, dar nu violent, ci subtil - și deopotrivă apăsător, subliminal. (Sigur, apoi structurile se vor dinamiza în rațiunea narațiunii muzicale și forma se va împlini firesc). Una din piesele care mi-au rămas în minte în urma concertului.

Perpetuum, pentru oboi, clarinet, vioară, violă și violoncel, de **Sebastian Țună** a venit cu o stare de înviorare *buclucașă*, ludică. Pornind de la colindul *Trei crai de la răsăritu* piesa relevă o serie de zece variațiuni. Când pointilistă, când în zig-zaguri tremollate sau în glissandi de pescăruși, piesa pare a proiecta o dimensiune grafică, vizuală. De apreciat prezența unui detaliu simpatic - pizzicato bartokian (un pizzicato foarte dramatic, pe instrumentele de coarde).

Un moment perfect hibernal în care domină zăpada și contemplarea, *Colind-meditație* pentru oboi, clarinet și trio de coarde, de **Alexandru Ștefan Murariu** are la bază poate cel mai frumos și mai profund dintre colindele propuse, a șasea miniatură a culegerilor, care își are originile în colinda *Pă dealu cu stânenile*; piesa „urmărește conturarea unei imagini firav distorsionate a citatului, învăluită de ecoul rezultat din discursul muzical eterofonic”. În mod aparte delicată, lucrarea are o sclipire specială de expresivitate. Totul se întâmplă în nuanțe mici, prin ecouri suprapuse, ca și cum sursa e undeva departe, sunete și imagini suprapunându-se propriilor gânduri care se desfășoară în ritmul propriu, moderat.

Cea din urmă piesă îi aparține celui mai tânăr dintre compozitori, Andrei Petrache (actualmente în anul II al studiilor de licență la UNMB). *Colindomania* pornește prin redarea atmosferei expresive tipice unei colind (...) apoi (...) părăsirea graduală a acestei zone a echilibrului perfect consonant, intrând în tumultul concret al zilelor noastre (simbolizat prin asimetrie, instabilitate formală, disonanță).” O piesă foarte reușită (desigur este cazul și pentru celelalte, dar inevitabil găsesc cu atât mai laudabil venind din partea unui atât de tânăr compozitor), plină de vivacitate, cu toate ingredientele aflate în proporțiile adecvate. Ritmul aksak predomină iar prezența atât de palpabilă a materiei colindului original și spiritul plin de vervă fac din lucrarea de față încheierea ideală a unui concert atât de plin și de interesant.

Un proiect îmbucurător al cărei propunere e o sursă de veritabilă inspirație. De menționat și coerența întregului, potrivirea atentă a pieselor și a ordinii în care s-au desfășurat, arcul de familiaritate așezat la deschidere și la închiderea porții spre tărâmul (sau tărâmurile) *dincolo de colind*. (Pășind afară am aflat ce e *dincolo*: fulgi mari de nea se-nveseleau spre creștetele noastre, o proaspătă ninsoare adusă poate de incantațiile și încântarea unor noi colinde).

Irina VESA

Manifestare artistică omagială la Casa Universitarilor

Recitalul de muzică românească - *Centenar România Mare* -, prezentat la Casa Universitarilor în 11 decembrie 2018, i-a avut ca protagoniști pe soprana **Alina Bottez** și pianistul **Ieronim Buga**. Programul evenimentului artistic cu conotații speciale, a inclus piese din repertoriul muzical românesc pentru voce și pian,

Ieronim Buga, Alina Bottez

foto: Monică Drăgulescu

scrise de compozitorii Tiberiu Brediceanu, Nicolae Bretan, Dumitru Capoianu, George Călinescu, Paul Constantinescu, Gheorghe Dima, Felicia Donceanu, George Draga, Sabin Drăgoi, George Enescu, Alexandru Flechtenmacher, Mihail Jora, Carmen Petra Basacopol, Valentin Teodorian și Ștefan Zorzor, pe versurile poezilor Vasile Alecsandri, Tudor Arghezi, Carmen Sylva, Nina Cassian, Dimitrie Ciurezu, Mariana Dumitrescu, Victor Eftimiu, Mihai Eminescu, Ion Pillat, Marin Sorescu, George Topârceanu și Vasile Voiculescu. Recitalul de înalt nivel artistic s-a bucurat de interesul unui număr mare de spectatori, care au apreciat în egală măsură profesionalismul interpreților cât și valoarea și diversitatea repertoriului. Așa cum era menționat în programul de sală, evenimentul a fost „dedicat tuturor marilor compozitori și poeți români”. Am ascultat 22 de piese pentru voce și pian scrise de cei mai reprezentativi compozitori români de ieri și de azi și 2 lucrări pentru pian solo (*Preludiu* și *Adagio* din *Suita în stil vechi op. 3*

de George Enescu). Spațiul nu ne permite să facem o analiză detaliată a evenimentului. Ca notă generală, apreciem colaborarea artistică excelentă a celor doi interpreți. Soprana Alina Bottez a demonstrat și cu această ocazie tehnica impecabilă și calitățile sale muzicale de excepție, preferința pentru repertoriul de lied, precum și profunda cunoaștere a repertoriului abordat. Pe întreg parcursul recitalului, am admirat varietatea imaginilor artistice și a sentimentelor pe care artista le-a întruchipat cu dezinvoltură și sinceritate. Într-un scenariu bine gândit, imaginile cuceritoare, pline de vigoare și strălucire au alternat cu momente de intensă expresivitate și de noblețe spirituală. Ceea ce a impresionat în mod deosebit a fost capacitatea minunatei interprete de a schimba diapazonul stărilor sufletești și a crea tablouri muzicale contrastante, pline de culoare, de fantezie și poezie. Cele trei piese scrise de Mihail Jora pe versuri de Ion Pillat, Tudor Arghezi și Mariana Dumitrescu - "Veverița", "Păstrează" și "Lupii" - au fost tot atâtea prilejuri de a întruchipa personaje și sentimente diverse, de a dezvălui sensibilitatea și virtuozitatea specifice, cultura muzicală și talentul actoresc. La fel s-a întâmplat în cazul reliefării bogăției expresive și a particularităților stilistice din lucrările scrise de George Enescu ("Doină" și "Maurerlied"), Carmen

Petra-Basacopol ("Rugăciune" și "Meșterul Manole", nr.2 "Perspectivă") sau Felicia Donceanu ("Pașii" și "Bălci în Aldebaran"). Am apreciat la fel de mult interpretarea creatoare, de înalt nivel artistic a liedului "Luna s-a suit" de Ștefan Zorzor (pe versuri de T. Arghezi), piesă complexă, de mare profunzime, prezentată în primă audiere absolută. Prestația artistică elevată, plină de fantezie și culoare, de pe tot parcursul recitalului Alinei Bottez, stă măturie pentru colaborarea fericită dintre intuiție și erudiție, dintre imaginație și inteligență. Prin șlefuirea migăloasă a detaliilor, cu pasiunea și harul ce-i caracterizează, anumiți artiști aprind lumini în unghiuri considerate până la ei ascunse ori întunecate. Am admirat remarcabilul simț al frazării, rafinamentul cântului, expresia poetică aparte, ce are darul de a revela laturi temperamentale puternice și o spectaculoasă combustie interioară. În încheierea evenimentului muzical omagial, Alina Bottez (îmbrăcată într-un superb costum românesc) i-a invitat pe spectatori să cânte împreună cu ea și pianistul Ieronim Buga, "Hora Unirii". A fost un moment de emoție, de solidaritate și entuziasm, în care toți cei prezenți și-au manifestat la unison atașamentul pentru istoria patriei și valorile ei culturale.

Carmen MANEA

În căutarea colindului pierdut: Xolinde, SFolinde, LOLinde

Xolinda, SFolinda și LOLinda sunt trei *personae*, trei aspecte explorate pe scenă de către artistul Irinel Anghel: una violentă, agresivă, iubitoare de *noise*, una bizară și fragilă, atrasă de ecouri, sonorități topite, metalice sau aerate, și una copilăroasă, jucăușă și seducătoare, care gângurește pe limbi inventate. În seara de 15 decembrie, la mereu-primitorul Club al Țăranului, cele trei personaje s-au transformat în trei genuri de colind, într-un concert inedit care și-a propus, după cum mărturisește creatoarea conceptului, ca într-o perioadă invadată de colind "să atragă atenția asupra lui, evitându-l".

Irinel Anghel

foto: Ștefan Firca

Xolinde, SFolinde, LOLinde - Damn you Autocorrect! pornește de la premisa amuzantă a erorii ca punct de plecare al creației, propunând un *playlist* care cotrobăie prin cotloanele postmodernismului, suprarealismului și *noise*-ului, parodiind în același timp "hituri" ale muzicii de sezon. Grupul de artiști experimentali, compus din muzicienii Irinel Anghel, Călin Torsan, Darie Nemeș Bota, Bogdan Frigioiu, Matei Gheorghe, Vasile Gherghel și artistul video Alexandru Maxim, s-au asortat nu numai prin culoarea roșie a vestimentației, crăciunistică și sângerie, dar și prin coeziune, coerență și entuziasm: un grup de exploratori inteligenți și foarte pasionați de ceea ce fac. Trec rapid prin *playlist: Jungle Bells* a deschis seara cu o invocație la ciocane care, ca niște toace zurlii, au purificat și pregătit terenul pentru intrarea artiștilor în scenă. *Pe la case Aura* a propus un duet între capricioasa LOLindă, cu un discurs îngânat în nuanță foarte mica, și strașnica tobă improvizată dintr-un practicabil de către Călin Torsan, care bubuia netulburat prin sală. *Linu-i plin* a dezlănțuit un moment de *noise*, cu voce (Irinel), chitară electrică (Bogdan Frigioiu) și clarinet ucigător de urechi (Torsan). *Noisy Night. Do you fear what I hear?* a suprapus pe rând fluiere ornamentate și o drâmbă într-o textură de "folclor imaginar" din ce în ce mai agresivă. Momentul meu preferat din concert: *Colindița nu-i mai mută*, cu o solistă vocală legată la gură care mârâia pe un fundal de claxoane și zgomote urbane, acompaniată de un bici și de o melodie delicată și punctualistă la chitară. Al doilea moment preferat: *Santa Paper. Lângă foi v-alăturați*, un imn al hârtiei de împachetat sezoniere, o polifonie de folii, celofane, stanioluri și altele asemenea. *Xmissa în FalalaLa* a pus în evidență trio-ul de voci, Irinel, Călin și Darie, care au intonat niște vaiere lente, marcate din când în când de strigături incantatorii. *Let it Ler! Bottles all the way* a reintrodus-o pe

LOLinda acompaniată de un coral de sticle, iar *Colindark*, climaxul concertului, a produs cel mai amuzant moment al serii: arhetipalul "Ler" răcnit din toată puterea de tot grupul. Epilogul, *Rudolf and the Black Swan.... The Black Snow*, a readus ciocanele-toace pe un fundal video de ninsoare de bolovani negri. După finalul apocaliptic, un singur supraviețuitor: radioul abandonat în sală de către Alexandru Maxim - care, pe toată durata concertului, a căutat colindul la propriu, cu lanterna, pe sub mese și prin buzunarele spectatorilor. Singurul meu comentariu: din punct de vedere muzical, structura fiecărui moment, de introducere a unei noi timbralități, acumulare până la isterie de planuri suprapuse și apoi topire în nimic, a devenit la un moment dat destul de repetitivă și previzibilă, la fel și mediul electronic aproape continuu. Lumea Xolindelor a fost însă destul de diversă încât să convingă și să transporte publicul într-o poveste ludică și coșmărească. S-au remarcat în mod deosebit cei trei soliști, Irinel Anghel, Călin Torsan și Darie Nemeș Bota, trei artiști inventivi și curajoși, cărora, spre bucuria noastră, a tuturor, le place să se joace.

Diana ROTARU

Ediția a 52-a

Înainte de a face o țară,
românii au făcut muzică.12-26 octombrie
2018

www.filarmonicatransilvania.ro

Transylvanian Saxophone Quartet

Înainte de a face o țară, românii au făcut muzică – sub acest generic s-a desfășurat în perioada 12-26 octombrie 2018 Festivalul Internațional Toamna Muzicală Clujeană. Cu o tradiție de mai bine de o jumătate de secol, Filarmonica din orașul „comoară” organizează „cel mai important festival de muzică cultă din Transilvania și, totodată, cea mai veche manifestare de gen din România”.

Diversitatea și dialogul intercultural sunt valențe definitorii ale evenimentului alături de promovarea tinerilor muzicieni valoroși aflați în debutul carierei artistice. Eclectismul componistic și interpretativ a fost prezentat prin concerte simfonice, vocal-simfonice, precum și recitaluri camerale.

În acest context, în seara zilei de 17 Octombrie 2018 publicul a avut privilegiul unei prezențe inedite pe scena muzicală din România: *Transylvanian Saxophone Quartet*.

Ansamblul cameral a luat ființă în anul 2011 din dorința de a prezenta publicului importanța saxofonului în

muzica clasică. Cu un bogat palmares artistic susținut în țară și în străinătate, cvartetul a înregistrat o apariție de mare prestigiu și în cadrul Festivalului „George Enescu” în luna Septembrie 2015. Membrii sunt clarinetiști remarcabili și absolvenți ai Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca: Zoltán Remán (saxofon sopran) – este prim clarinetist al Filarmonicii „Transilvania” și profesor de saxofon clasic la Academia de Muzică „Gheorghe Dima”; Sándor Deák (saxofon alto) și István Makkai (saxofon tenor) sunt clarinetiști la Filarmonica din Târgu-Mureș, István fiind și profesor de saxofon la Liceul de Arte din același oraș; Antal Kelemen (saxofon bariton) este prim clarinetist la Filarmonica din Târgu-Mureș.

Pentru deschiderea concertului a fost aleasă lucrarea *Prélude et Rondo Français* de Pierre Vellones. Încă de la primele intonații s-a remarcat omogenitatea în interpretare și atenția pentru detalii în conducerea frazelor. Am remarcat acuratețea în momentele de *piano pianissimo* și maniera prin care firul melodic a fost condus în diferite registre, creând astfel efecte sonore de impact care țineau publicul în suspans.

În primă audiție la Cluj-Napoca a fost interpretată și lucrarea *Lament & Dance of the Shepherds* de Csaba Tüzkő. Turnurile melodice, mordentele cu secundă mărită și acompaniamentul realizat dintr-o țesătură armonică cu inflexiuni modale au pregătit contextul necesar creării unui reușit contrast tematic și dinamic în raport cu a doua parte a lucrării – dansul păstorilor – caracterizat de jocurile de accente.

Traseul repertorial al concertului a fost condus spre 6 *Bagatelles* de György Ligeti, lucrări de caracter din faimosul ciclu pentru pian reunit sub denumirea *Musica ricercata*. Aceste bagatele există deja în aranjamente pentru cvintet de suflători și acordeon iar versiunea pentru cvartetul de saxofoane îi aparține lui Fabio Oehrli – o realizare foarte convingătoare ce creează impresia că de la bun început a fost aleasă această instrumentație.

Interpretarea acestor lucrări scurte, expresive și bogate în disonanțe a fost realizată cu atâta omogenitate încât eterogenitatea ritmică, sonoră și tematică au fost redade de cei patru ca și cum ar fi fost un singur instrument. La nivel metafizic s-a creat o fuziune între emoția artistică a protagoniștilor și implicarea afectivă a publicului astfel încât atmosfera a fost marcată de un „magnetism”, de o „energie” care convergea dinspre și înspre interpreți.

Începând cu lucrarea a patra, itinerariul muzical a adus reverberații de pe meleagurile Americii de Sud prin *Cuarteto Latin-Americano* de Aldemaro Romero. Melodia foarte cantabilă și formulele ritmice percutante au creat o ambianță plăcută pentru publicul prezent.

Music from Szék de Csaba Tüzkő a redat foarte bine caracterul muzicii folclorice din satul Szék de lângă Bonțida (jud. Cluj). În prima parte, linia melodică bogat ornamentată sugerează o doină în specificul zonei, urmată fiind de un cântec de joc. De efect asupra ascultătorilor a fost faptul că pentru această lucrare interpreții au ales să poarte pălării tradiționale.

Sud-América de Lino Florenzo a încheiat o seară marcată de un real succes într-o atmosferă degajată a *tempo-urilor* de *Cha-Cha*, *Vals* și *Samba* la care s-a adăugat bisul oferit prin *Histoire du Tango* de Astor Piazzolla.

Felicitări *Transylvanian Saxophone Quartet* pentru eforturile depuse de a oferi publicului muzică de calitate interpretată cu înalt profesionalism.

Cristina ȘUTEU

Muzica românească sub zodia flautului

În 22 Octombrie pianista Mara Dobrescu și flautistul Matei Ioachimescu au pornit, în luna octombrie, într-un turneu național intitulat *Romanian Rhapsody*. Sala Tonitza a Muzeului de Artă s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru numerosul public dornic să-i vadă și să-i asculte pe cei doi artiști. Prin lucrările alese, cei doi muzicieni au încercat să alcătuiască un tablou, inevitabil incomplet și fragmentar, al muzicii românești privită din perspectiva compozițiilor pentru flaut. Deși suprapus peste centenarul Marii Uniri, proiectul *Romanian Rhapsody* nu s-a vrut a fi o celebrare plină de emfază, o etalare a mândriei naționale, ci mai degrabă, așa cum a explicat Matei Ioachimescu, s-a încercat un decupaj care să demonstreze valoarea școlii românești de compoziție în diferitele sale perioade și întruchipări stilistice.

În acest sens, repertoriul ales s-a desfășurat pe axe cronologice și estetice cât mai ample.

Suita pentru flaut și pian de Tiberiu Brediceanu a deschis acest recital într-o manieră tonică. Realizate nepretențios, dar posedând totuși o vitalitate și expresivitate proprie, aceste miniaturi semnate de Brediceanu sunt reprezentative pentru școala românească de compoziție de la final de secol al XIX-lea și început de secol XX. A urmat apoi un salt în contemporaneitate, la lucrarea *Colind* scrisă de Doru Popovici (o transcripție a originalului pentru violoncel și pian). Cu o temă expresivă ce apare recurent și beneficiind de o interpretare care a știu să-i pună în evidență toate articulațiile, această piesă a prezentat o altă latură a muzicii noi, una interesată de modelele clasice și de sonoritățile muzicii de film. În literatura românească pentru pian, *Jocul dobrogean* de Paul Constantinescu este deja un opus binecunoscut. Lucrarea, care face parte dintr-un ciclu de trei piese pentru pian scrise în 1951, este o piesă de caracter de inspirație romantică, dar în scriitura sa de virtuozitate se pot discerne și unele inflexiuni moderniste. *Legenda* (1981) pentru flaut și rezonator de Doina Rotaru a adus în prim plan una dintre vocile importante ale muzicii românești contemporane și, nu în ultimul rând, a împlinit programul recitalului cu o binevenită prezență feminină, cu atât mai necesară acum în an aniversar pentru a sublinia rolul creator al femeilor în muzica românească. Opusul Doinei Rotaru exploatează din plin potențialul sonor al flautului într-o incantație melopeică de descrie un arc suplu și sinuos, construită într-un limbaj cromatic ale cărui disonanțe sunt învăluite cu grijă. Disonanțele au devenit explicite în altă lucrare contemporană, *Sonata* pentru flaut și pian de Cristian Lolea. Construită pornind de la un nucleu melodic și bazată pe contraste puternice, această sonată a demonstrat încă o dată expresivitatea muzicii noi atunci când are parte de o interpretare atentă și dedicată.

Din programul serii nu putea lipsi George Enescu. *Cantabile și Presto* pentru flaut și pian este o inspirată lucrare pariziană, iar influențele franceze sunt evidente mai ales în prima parte. Recitalul a cuprins și o dimensiune mai puțin cunoscută a creației românești, dar importantă într-o anumită perioadă și anume muzica de salon, reprezentată de creația flautistului interbelic Petre Elinescu intitulată *Dansul vrăjitoarelor*. Finalul recitalului a revenit compozitorului clujean Sigismund Toduță, cei doi muzicieni alegând partea a treia, *Allegro con brio*, din *Sonata I* pentru flaut și pian. O nouă ipostază folclorică, de această dată cu o amprentă transilvăneană, filtrată prin armoniile modale specifice compozitorului clujean.

Evoluția celor doi muzicieni merită apreciată fără rezerve: dincolo de măiestria tehnică indiscutabilă, aceștia s-au dovedit a fi atenți la detalii și la nuanțe, la articulațiile și punctele de echilibru din lucrările alese. Aceste calități le-au facilitat formularea unei viziuni clare și expresive pe care publicul nu a întârziat să o recepționeze. Asta cu atât mai mult cu cât Matei Ioachimescu a avut inspirația de a prefața, pe un ton degajat, fiecare din lucrările alese cu câteva detalii menite să ghideze audiția.

Theodor CONSTANTINIU

Brahms și Țăranu cu Cvartetul Transilvan

Ediția de anul acesta a festivalului Toamna muzicală clujeană a fost adus în 23 Octombrie una dintre cele mai redevabile formații muzicale românești – *Cvartetul Transilvan*. Cu o activitate de peste 30 de ani, acest ansamblu cameral, în prezent cvartet de stat al Filarmonicii Transilvania, are un repertoriu bogat și variat, de la clasicii vienezi la opusuri ale compozitorilor români contemporani. Ansamblul are publicul său constant, fidel și, nu în ultimul rând numeros, așa cum a demonstrat și cu această ocazie când sala de concerte a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj a fost arhiplină.

Cu Gabriel Croitoru la vioara I, Nicușor Silaghi la vioara a II-a, Marius Suărășan la violă și Vasile Jucan la violoncel, *Cvartetul Transilvan* a ales pentru acest recital două lucrări provenite din „zone” muzicale diferite: *Cvartet de coarde* de Cornel Țăranu și *Cvintetul cu pian* în fa minor, op. 34 de Johannes Brahms, unde l-au avut ca partener pe pianistul Daniel Goți. O surpriză pentru cei care îi cunosc creația ultimelor decenii, lucrarea semnată de compozitorul clujean prezintă o altă fațetă a acestuia, aceea a creatorului pasionat de opera enesciană. Interesul pentru Enescu, manifestat atât prin contribuții teoretice, cât și prin munca la finalizarea unor lucrări enesciene neterminate este asumat de către Cornel Țăranu în acest cvartet care își propune parcă să continue maniera atât de specifică a marelui compozitor de a integra folclorul românesc în creațiile culte. Lucrarea este una bipartită, cu o primă parte într-un tempo așezat ce debutează cu succesiune de cvinte la violoncel peste care este așezată o linie melodică cantabilă, de inspirație folclorică, la violă. Partea a doua, un *allegro* optimist, continuă aceeași scriitură modală ce amintește de modernismul începutului de secol XX.

La fel ca toate lucrările camerale ale lui Brahms, *Cvintetul cu pian* în fa minor reprezintă o piatră de încercare pentru orice ansamblu cameral, fiind considerat de mulți drept cea mai reușită lucrare de acest gen a compozitorului german. Este, de asemenea, unul din opusurile preferate ale Cvartetului Transilvan, publicul clujean având ocazia să-l audieze în mai multe ocazii. Dintre toate interpretările la care autorul acestor rânduri a avut ocazia să asiste în ultimii ani,

variante prezentată în cadrul acestei ediții a festivalului Toamna Muzicală Clujeană a fost, probabil, cea mai reușită. Lucrarea este una complexă, de mari dimensiuni, și pune interpreților o seamă de probleme tehnice, însă cea mai mare provocare o reprezintă aici redarea cât mai convingătoare a unui conținut expresiv foarte variat și cu subtile metamorfoze. Angoasă, optimism triumfător, tragism, sensibilitate lirică sau sclipiri demonice (în Scherzo), toate aceste afecte au fost viu exprimate în interpretarea Cvartetului Transilvan. Cu o sonoritate compactă și bine echilibrată, cu un sunet puternic și pătrunzător, cu viziune de ansamblu bine articulată, formația clujeană a reușit să expună multitudinea de nuanțe ale acestei lucrări în culori dintre cele mai intense. În tot acest demers, rafinamentul cu care Daniel Goiți a interpretat partitura pianului a avut un rol important, cu atât mai mult cu cât acest instrument pare a fi, nu de puține ori, „motorul” acestui cvintet. De amploarea unei simfonii, dar cu o intensitate ce poate fi regăsită doar în

muzica de cameră, *Cvintetul cu pian* în fa minor de Brahms și-a găsit, în interpretarea Cvartetului Transilvan, forța și expresivitatea care îl fac să fie una dintre capodoperele acestui gen.

Theodor CONSTANTINIU

Walkiria de Richard Wagner. Gabriel Bebeșelea și Orchestra Filarmonicii de Stat Transilvania în concertul de închidere al Festivalului

Opera lui Wagner în concert captează pentru a doua oară atenția publicului clujean; cu siguranță este o performanță pentru iubitorii muzicii simfonice și vocal-simfonice să reziste la patru ore de muzică de operă, fără pauză; dar, la fel ca în stagiunea trecută (2017), casa arhiplină anunțată pentru seara concertului i-a determinat pe organizatori să deschidă porțile publicului și pentru repetiția generală.

Interesul urmat de un succes binemeritat pune câteva întrebări: Cum este posibil ca această muzică elitistă să fascineze un public de orientare cu precădere clasică? Ce are în plus Gabriel Bebeșelea față de alți dirijori valoroși ai momentului? Care sunt argumentele pentru o operă în concert?

La aceste întrebări încearcă să răspundă acest material care îl are ca protagonist, în prim plan, pe tânărul dirijor Gabriel Bebeșelea și proiectul Wagner - tetralogia *Inelul Nibelungilor*, inițiat în 2017 de el împreună cu Orchestra Filarmonicii de Stat Transilvania. În doar câțiva ani, acest maestru-magician al baghetei a cucerit definitiv publicul clujean cu proiectele sale impunătoare și inedite; dintre ele, să le amintim doar pe cele mai recente: Wagner - *Aurul Rinului* (prezentat în 27/28 octombrie 2017, la concertul de închidere

al Toamnei Muzicale Clujene), Gesualdo - *Caietul VI de madrigale* (23 februarie 2018), în premieră, Kalevi Aho - *Concertul pentru flaut și orchestră* (13 mai 2018), Britten - *Recviemul de război* (concertul de închidere a stagiunii clujene) și în noua stagiune, Wagner - *Walkiria*, (25/26 octombrie 2018, concertul de închidere al Toamnei Muzicale Clujene). Cu o pregătire pe măsura țințelor propuse, Gabriel Bebeșelea este un temerar care își alege în mod deliberat partiturile cele mai dificile și studiază în profunzime manuscrisele pentru a dezvălui detaliile cele mai subtile din intențiile compozitorului. Știe să ceară orchestrei tempo-urile și nuanțele cele mai diferențiate pentru o interpretare plină de forță dar și de subtilitate.

La prima întrebare răspunsul l-a dat chiar eroul principal al acestui proiect, dirijorul Gabriel Bebeșelea: „... tetralogia îți ridică puternice dileme asupra condiției umane. Ascunse în subsidiarul poveștii mitologice, stau, de fapt, veșnice probleme ale societății și umanității, general valabile, indiferent de epocă... Creația lui Wagner are un efect hipnotic și e firesc faptul că istoria muzicii s-a împărțit în ‘înainte’ și ‘după’ tetralogie.”

Talentul, știința, curajul și încrederea nu numai în propriile forțe, dar și în ale echipei, îl caracterizează pe dirijor. Abordarea în concert a tetralogiei wagneriene - în premieră pe scena clujeană - este un act de curaj, iar în decurs de un an au fost realizate primele două opere, *Aurul Rinului* (2017) și *Walkiria* (2018). În partitura wagneriană se cer sonorități cutremurătoare în momentele culminante, iar tensiunea dramei este amplificată de orchestrația special indicată de compozitor, cu tubele care îi poartă numele. Am răspuns, astfel, la cea de-a doua întrebare.

Pentru a imagina un răspuns pentru ultima dintre interogațiile noastre, trebuie să înțelegem că diversificarea repertoriului reprezintă o permanentă provocare pentru orchestrele performante, ceea ce înseamnă și atragerea unui public cunoscător pretențios, receptiv la nou. „Filarmonica de Stat ‘Transilvania’ este un ansamblu în continuă creștere și dorință de autodepășire, care poate fi hrănită doar cu astfel de provocări”, spune Gabriel Bebeșelea. În viziunea sa scenică, impactul sonor este amplificat cu cel vizual: alternanța momentelor cu sala și scena scufundate în întuneric, în care doar sclipirile de pe pupitrul orchestrei străpung bezna, în contrast cu scena învăluită în culori feerice sau complet inundată de lumină. La acestea se adaugă momentele de tensiune, de maximă intensitate sonoră, de la începutul și finalul operei wagneriene, în care efectele sonore de furtună cu fulgere au fost amplificate apocaliptic cu flash-uri de lumină, culminând cu inelul cerc de foc, care a circumscris întreaga scenă. Toate acestea au impulsivat vizual pulsul dramei, înlocuind cu succes decorurile. Iată o modalitate ideală de reprezentare a unei lucrări scenice în concert! Iar dezideratul spectacolului total a adus în scenă un alt personaj esențial, de obicei ascuns privirilor într-un teatru de operă: orchestra.

Despre mesajul operei lui Wagner

Subiectul, asemenea operelor sale anterioare, este inspirat de eroii mitologiei nordice și reflectă viața personală zbuțuită a lui Wagner: continua luptă spre afirmare a genului muritor obstrucționat de „zeii” preocupați de acapararea averii și a puterii, simbolizat în tetralogie de obsesia pentru „aurul Rinului” și „Inelul Nibelungului”. La acestea se adaugă intriga sentimentală inspirată din viața personală. Wagner a fost bântuit de secretele familiei sale, misterul neelucidat până astăzi, privind identitatea tatălui său și biografia mamei sale; cu aceste incertitudini legate de identitate se confruntă în majoritatea operelor wagneriene personajul central. O altă influență o reprezintă cea literară: figura tragică a byronianului Manfred l-a fascinat și pe Wagner: Siegmund și Sieglinde (temă înrudită cu Orestia lui

Eschil, dar și cu colinda Soarelui și a Lunii, din folclorul român), gemenii nelegitimi ai lui Wotan vor fi condamnați de zei să plătească cu viața pentru dragostea lor disperată. Salvarea Sieglindei (care va da naștere lui Siegfried, eroul titular al părții următoare din tetralogie) de către Brünnhilde (fiica preferată nelegitimă a lui Wotan) va declanșa furia zeului, care își va pedepsi crunt fiica pentru răzvrătire, cu excluderea ei din Walhalla și va fi condamnată să fie iubită de un muritor. Acțiunea Walkiriei se încheie cu imaginea unui imens cerc de foc cerut de Brünnhilde – realizat de un impresionant joc de lumini care a înconjurat spectaculos scena – menit să-i păzească somnul în care a scufundat-o tatăl necruțător și pe care doar un muritor viteaz ar cuteza să-l treacă.

Despre dirijor, inițiatorul proiectului

Gabriel Bebeșelea are un palmares strălucit care îl situează în rândul celor mai mari dirijori ai generației sale:

câștigător al concursurilor de dirijat „Lovro von Matačić” – Zagreb (2015) și „Jeunesses Musicales” (2010), semifinalist la concursurile „Donatella Flick” – al London Symphony Orchestra (2014) și „Gustav Mahler” – Bamberger Symphoniker (2016), colaborează cu orchestre de renume din Londra, Berlin, Stuttgart, Belfast, Moscova, Zagreb, Budapesta. În 2011 a câștigat o bursă la Royal Concertgebouw Orchestra din Amsterdam și a lucrat cu dirijori celebri ca Mariss Jansons, Bernard Haitink, Herbert Blomstedt, Cristoph von Dohnányi, Philippe Herreweghe, David Zinman și Eliahu Inbal. În același an a fost numit Dirijor Principal al Operei din Iași, cel mai tânăr din istoria României și a fost distins cu titlatura de „Cel mai bun dirijor” (2014) în cadrul Premiilor Operelor Naționale Române. Este și laureat al Premiului Revistei „Actualitatea muzicală” (2017). Deține pupitrul Dirijorului Principal al Filarmonicii „Transilvania” și este preocupat să reconstituie interpretativ partiturile manuscris ale lui George Enescu.

Soliștii

Corby Welch, un prestigios tenor al Operei din Düsseldorf, a evoluat în rolul lui Siegmund. O prezență dinamică și un timbru cald, solistul, originar din Minneapolis deține un vast repertoriu și a colaborat cu marile teatre de operă din Hamburg, Essen, Lisabona, Amsterdam, Modena, Ferrara și Festivalurile de la Schwetzingen, Aix-en-Provence.

Ruxandra Donose, în rolul Sieglindei, sora geamănă a lui Siegmund, este o celebră mezzosoprană, prezentă pe scenele celor mai mari centre culturale ale lumii, amintim doar câteva, Londra, New York, Paris, Viena, Berlin, Madrid, Moscova, Los Angeles, San Francisco, Dijon, Barcelona, Copenhaga, Tokyo ș.a. A impresionat prin calitatea vocii și candoarea interpretării.

Heike Wessels, în rolul Brünnhildei, fiica preferată a lui Wotan posedă o tehnică și timbralitate care-i permite abordarea în egală măsură a repertoriului de mezzosoprană și cel de soprană dramatică. Cu studii la Essen și Strasbourg, a fost solistă la Wuppertal, Braunschweig și din 2008 la Mannheim. A fost o prezență fermecătoare și dinamică, sensibilă la suferințele muritorilor.

Alături de soliștii străini au evoluat și cei formați la Academia de Muzică „Gheorghe Dima”: **Alin Anca**, în rolul lui Hunding, soțul Sieglindei, este bariton solist la Berlin și

din 2013 la Hamburg; **Andrei Yvan**, în rolul lui Wotan, zeul Walhalei, bas bariton, este solist la teatre lirice din Germania, Elveția, recent la Tel Aviv și Iași; **Orsolya Veress** – Fricka, soția lui Wotan, mezzosoprană, este solistă la Opera Maghiară din Cluj-Napoca. Vocea ei puternică și fermă, a impresionat în rolul de apărătoare a căsătoriei. Ea îl va determina pe Wotan să-și schimbe atitudinea de apărător al dragostei gemenilor și pledează pentru pedepsirea lor cu moartea.

Cavalcada walkiriilor, scena sosirii fiicelor lui Wotan, are un impact emoțional deosebit, este una dintre paginile cele mai celebre din tetralogie. Concepția momentului a aplicat procedeul *cori spezzati*, cele opt soliste fiind împărțite în cele două balcoane superioare laterale, situate de o parte și de alta a scenei. Efectul a fost cel scontat, impunător și copleșitor. Protagoniste au fost șase soliste repute de la cele două teatre de operă clujene și două invitate de la Universitățile de muzică din București și Oradea: Walkiriile,

Corby Welch, Ruxandra Donose, Gabriel Bebeșelea și Orchestra Filarmonicii de Stat Transilvania

fiicele lui Wotan: Oana Trîmbiș (Helmwige) – soprană, Daniela Păcurar (Gerhilde) – soprană, Yolanda Covacinschi (Ortlinde) – soprană, Melinda Duffner (Waltraute) – mezzosoprană, Valentina Pușcaș (Siegrune) – mezzosoprană (Univ. de Muzică Oradea), Antonia Cosmina Stancu (Rosswisse) – mezzosoprană (UNMB), Laura Essig (Schwertleite) – altistă, Andreea Iftimescu (Grimgerde) – altistă.

Un proiect de o asemenea anvergură a presupus o intensă pregătire muzicală realizată de pianiști experimentați ca Adina Mureșan și Alexandru Lazăr și colaborarea cu un tânăr dirijor asistent remarcabil, Cristian Spătaru. De asemenea, trebuie menționat și numele specialistului care a realizat spectacolul de lumini, Attila Almási.

Un mare merit în transmiterea mesajului Valkiriei la public l-a reprezentat traducerea textului, realizată de Marius Tabacu, Roxana Stoenescu și Oana Andreica și, desigur, calitatea deosebită a informației din caietul program.

Cuvintele sunt prea puține pentru a aprecia la justa valoare efortul epuizant, abnegația la care este supus artistul în lupta sa cu partitura, dar rezultatul a fost un spectacol magnific, demn de cele mai mari scene ale lumii. „După această experiență, ieși, inevitabil, un muzician mai bun, mai rafinat, mai concentrat pe detaliu”, spune Gabriel Bebeșelea. Se cuvin felicitări și mulțumiri pentru concerte de o asemenea ținută adresate întregului staff, dirijori, soliști, orchestră, echipa tehnică, dar și publicului cultivat și recunoscător.

Ecaterina BANCUI

Premieră de Centenar la Iași – un memorial necesar

Pe fundalul a numeroase și felurite evenimente cultural-artistice, sub statusul Centenar, s-a derulat pe scena **Operei Naționale Române Iași**, sub directa îndrumare a doamnei manager **Beatrice Rancea**, premiera operei istorice **Ecaterina Teodorescu** de **Emil Lerescu**. Astfel, în seara de 7 decembrie (cu o altă distribuție pe 8 decembrie) am asistat la o reiterare demnă și memorabilă a unui opus reprezentativ de operă românească de secol XX, o pagină respectabilă, ce consider că era necesară memoriei colective de actualitate.

La prima reprezentare a acestei partituri, pe libretul poetului Nicolae Tăutu, la Opera Națională bucureșteană, la 19 mai 1971, cu o garnitură cu mari nume ale scenei lirice – Teodora Lucaciu, Valentin Teodorian, Constantin Petrovici ca dirijor, Octav Enigărescu semnatar de regie -, compozitorul însuși mărturisea intenția alegerii subiectului istoric, în programul de sală: „Lor, marilor noștri eroi ai neamului, le închin aceste încrustări muzicale, în care am făcut să pulseze, notă cu notă, fiecare cuvânt, în arcuiri de creșteri tensionale, neignorând formulele tipice genului de operă, folosite pe fondul acestei drame cu necesități funcționale de exprimare”.

Cum s-a exprimat compozitorul? Emil Lerescu a fost inspirat de marile teme ce reflectau modele de cultură și civilizație ale spațiului românesc, precum și cele cu însemnătate simbolică istorică. Instaurarea comunismului s-a reflectat și în muzică, a lui și a colegilor săi compozitori. Dar, s-au căutat soluții între obligația „sistemului” și cea a vocației creatoare. Semnătura generală a creației lui Emil Lerescu are la bază elemente foarte bine definite ca stil și scriitură: primatul melodiei cantabile, eficiența și plasticitatea

armoniei, forma tradițională a genului, desigur, privită din perspectiva secolului XX și expresivitatea combinațiilor timbrale. Aceleași dimensiuni de limbaj sunt însuflețite și în **opera-poem eroic Ecaterina Teodorescu** „realizată ca un omagiu «eroinei de la Jiu» și eroilor români, știuți și neștiuți, căzuți pentru neam și țară în anii primului război mondial”, cum menționează Sorin Lerescu, fiul compozitorului, în caietul-program, prezent la ambele premiere cu distribuții diferite și vizibil încântat de succesul montării.

Situată temporal între ani 1916-1917, desfășurarea acțiunii este transpusă în 3 acte și 5 tablouri, surprinzând momentul în care trupele germane au spart frontul românesc, invadând România. Am făcut cunoștință cu personajul simbol Cătălina, cunoscut în istorie ca Ecaterina Teodorescu, interpretat riguros, dar în același timp, conștient de către

sopra **Nicoleta Maier**. Spun conștient datorită angajării asumate în actul interpretării cu o totală dăruire, cu o implicare emoțională vizibilă menită a te transpune, ca spectator, în actul lor dramatic. Sigur că, particularitățile tehnice de concepție a personajului, ca acuratețea intonațională, un cult al dicției perfecte (mai ales că textul este românesc), atenția la detaliile de frazare, de agogică, modelarea emisiei în funcție de cerința partiturii au contribuit în crearea unei prezențe naturale, plină de firesc al jocului printr-o autentică forță dramatică. Partenerul ei, tenorul **Florin Guzgă** (Sublocotenentul Pănoiu) și-a completat magistral partenera, impunându-se prin claritate și luminozitate timbrală, prin stăpânirea tehnică a partiturii, printr-un simț gradat al dinamicii și a expresiei, beneficiind de capacități clare de susținere vocală, în contextul dificultăților melodice asumate.

Echilibrul între interpreții personajelor secundare s-a realizat prin complementaritate - lirism, cantabilitate pe de o parte (Colonelul Vlad Dobre – **Florin Roman**, ce a făcut un rol echilibrat vocal, excelent în maturitate scenică, Tudorel Stavrat – **Teodor Cristofor**, Soldat Tase – **Gabriel Doru**), pe de altă parte, frazare viguroasă, densitate sonoră, penetrantă a sunetului (Maiorul Raul Moruzi – **Andrei Fermeșanu**, Plutonierul major Stavrat – **Daniel Mateianu**, Căpitanul Otto Weib – **Jean Kristof Bouton**). În al doilea rol feminin, Sabina - sora mai mică a Cătălinei – a jucat **Maia Mălăncuș**, conferind personajului o candoare copilărească asumată și un farmec specific.

O participare afectivă și pozitiv receptată în contextul desfășurării tragice a acțiunii a fost **corul de copii Juniorii Operei**, coordonați cu mare dăruire de **Raluca Zaharia** (ce a lucrat și cu soliștii ca asistent dirijor). Copii, pe lângă faptul că au fost entuziași în execuție, au imprimat publicului un moment de respiro în acumularea tensiunii datorată firului narativ. Muzica destinată acestei partide a fost concepută ca joc, astfel încât veselia și nota de frăgezime dată de vocile angelice de copii și-au îndeplinit scopul de a contrasta cu vocile masive și carnale ale corurilor bărbătești, respectiv, în final de imponderabilitatea blocului sonor reprezentat magistral de **corul mixt**, pregătit de **Manuel Giugula**.

Un aport important și inspirat în conturarea imaginii teribile a războiului a constituit ideea regizorală (semnată de **Laura Vlădoiu**) de a suprapune mișcările scenice și sonorității din primul plan, pe cel vizual, prin proiecții surprinse în acele perioade de război, aici incluzând și vizita Reginei Maria la spitalul unde era tratată Cătălina, eroina rănită, sau fragmente cu impact violent din lupte. Totuși, consider că nu era necesară inserarea sub forma unei statui atât de impunătoare ca dimensiuni, a feței eroinei, aceasta semănând mai degrabă a soluție regizorală de pe vremea comunismului, decât de actualitate. Poate că s-a dorit o rezonanță cu epoca în care a fost compusă această lucrare, în 1968, într-o perioadă în care valorile spiritualității noastre ca popor au suferit puternice agresiuni, când manifestările de liberă exprimare erau îngrădite în toate domeniile, neavând posibilitatea de a avea alternative.

O altă „sclipire” consider eu, de data asta a tinerei scenografe **Raluca-Elena Popa**, a fost concepția dramaturgiei în planuri: inserarea cortinei ușor transparente, în valuri, în fundalul căreia figurația sugera o scenă eroică, peste care rula o proiecție cu scene de luptă, suprapus sonor fiind înflăcăratul cor bărbătesc *Pe aici, nu se trece!*. Am apreciat stilizarea costumelor de inspirație populară ce au conferit o

imagine de final demnă de momentul centenar pe care îl sărbătorim.

Artiștii Operei ieșene, sub bagheta demnă de reale aprecieri a dirijorului **Cristian Oroșanu** au făcut o reverență istoriei, prin calitatea și determinarea cu care au tratat această inspirată pagină. Spun calitate prin rezultatul unui travaliu dramaturgic echilibrat, pe o constantă relație linie melodică - text dramatic, aici, gândindu-mă la stilul declamativ cerut de partitură, la momentele colective eroice create în coruri, prin incidența cântecelor patriotice, de luptă, a melodiilor în stil folcloric suprapuse unor soluții armonice cu sonorități deopotrivă consonante, dar și disonante, avansate ce conturează, la nivel global, o frescă sonoră de amploare. De asemenea, spun determinare gândindu-mă la colectivul tânăr de artiști (soliști, dirijori, coriști, cor de copii, balet) ce s-au depășit în a se detașa de confortul unei melodicități

romantice, cel mult postromantice prezent în repertoriul curent al instituției, cucerind astfel un limbaj armonic avansat, soliști ce au părăsit *belcanto*-ul în favoarea declamației și a liniilor melodice cromatice, s-au transpus gradat de la o idilă romantică la încărcătura istorică ce o poartă drama războiului.

Receptarea mea ca spectator a fost cea a unei inițiative de mare impact istoric în contextul actual, fiind răsplătită, desigur, de publicul mereu prezent la operă cu aplauze călduroase și cuvinte alese pline de recunoștință, din partea strănepoatei Ecaterinei Teodoroiu, prezentă la acest eveRealizarea pur muzicală a făcut dovada unei acurateți stilistice și, la nivelul artiștilor, a unei discipline în arta cântului, a unui profesionalism de ținută, fapt de unde rezultă profilarea valorică a acestei instituții de cultură.

Dalia RUSU-PERSIC

Jurnal de festival (I)

Timișoara e locul unde mă umplu de oameni frumoși, muzică bună și kilograme în plus (ah, clătilele bănațene!). Așa că mini-sejurul în calitate de cronicar invitat la a doua ediție a festivalului TIMSONIA a fost o bucurie din toate punctele de vedere. Un proiect demarat în 2014 de către „cei doi Gabi” – talentații compozitori Gabriel Almași și Gabriel Mălăncioiu, cadre didactice în cadrul Facultății de Muzică din Universitatea de Vest Timișoara –, TIMSONIA a lărgit anul acesta echipa, dintre organizatori făcând parte: compozitorul Mihai Popean, ansamblul ATEM (Cristina Mălăncioiu, Victor Părău, Cristian Miclea), Ortensia Zeman, Rafaela Carabenciov, Roxana Ardeleanu, Melitta Botezatu, Iulia Toma și Brigita Almași, care a realizat superba grafică în ambele ediții.

Având ca temă „Interferențele”, cele cinci zile „timsonice” (18-22 noiembrie 2018) au căutat punți, conexiuni între muzica contemporană, muzica bizantină și gregoriană, muzica barocă, muzica romantică, muzica tradițională și experimentul muzical. Au existat și interferențe între generații, studenții timișoreni fiind provocați să ia parte la festival atât în calitate de interpreți, cât și de voluntari (organizare, documentare foto-audio-video, cronici etc.). La festival au participat muzicieni români din Timișoara, București, Cluj și Baia-Mare, dar și invitați străini din Germania, Franța, Austria, Serbia, Ungaria și Italia. TIMSONIA a cuprins, în afară de concerte, conferințe pe teme diverse și ateliere de interpretare susținute de Christian Naș (violă), Martin Wistinghausen (voce), Matei Ioachimescu (flaut) și Alfredo Ovalles (pian). Așadar, cinci zile pline ochi de activități, însă organizate excelent, inteligent și cu foarte mare implicare din partea tuturor membrilor echipei.

Iată deci o cronică a celei de-a doua ediții a festivalului TIMSONIA. Pregătiți-vă de multe epitete pozitive: vă asigur că, deși știm cu toții că s-au devalorizat, în acest caz chiar sunt sincere. Jos pălăria în fața echipei de organizare nu numai pentru atenția și dragul cu care ne-au copleșit, dar mai ales pentru calitatea concertelor. Firește că au fost și excepții inevitabile, dar în general am ascultat interpreți foarte buni și profesioniști, dedicați cu adevărat muzicii noi, și lucrări cel puțin incitante.

Ziua 1

Dimineața zilei de 18 noiembrie a prilejuit prima vizită la Bastionul Theresia, unde spațiul Muzeului Național al Banatului a găzduit conferințele pe durata întregului festival, precum și câteva concerte. Publicul, în compania unor acvile cu căutătură severă și a altor simpatice zburătoare împăiate, l-a ascultat mai întâi pe tânărul și foarte talentatul **Raphaël Languillat**, compozitor francez de origine marocană care mai recent este preocupat și de arta fotografică. Raphaël s-a concentrat în conferința sa pe preocupările sale din domeniul artelor vizuale și pe influența pe care a avut-o în creația sa fotograful german Wolfgang Tillman – după spusele lui, un fotograf care nu e neapărat inovator, dar care vede și se raportează la lume într-un mod foarte autentic. Titlul conferinței, *The State we are in*, a fost preluat de la o fotografie a lui Tillman, o suprafață aparent statică de apă care stă să erupă, bruiată de mici valuri agitate: o analogie a stării socio-politice de astăzi. Fotografiile lui Raphaël sunt „arhipelaguri” de imagini care reprezintă diferite puncte de vedere asupra aceluiași obiect. În timpul conferinței au fost evidente atât bunul gust al tânărului artist, cât și entuziasmul său, entuziasm care a făcut însă ca discursul să pară puțin confuz; s-au atins subiecte precum necesitatea ansamblurilor de muzică nouă de a-și reîmprospăta mereu repertoriul, pericolul festivalurilor-mașinărie care fabrică prime audiții pe bandă rulantă, dar și subiecte de natură politică. A rămas foarte puțin timp pentru a-și prezenta creația muzicală – motivul pentru care era prezent în festival –, însă cele câteva minute au fost îndeajuns pentru a ne stârni tuturor curiozitatea și a ne convinge de talentul său. Am reușit să vizionăm o interpretare integrală a lucrării sale pentru pian amplificat *flagellatio II (torso)*, o piesă minimalistă cu evoluție armonică foarte lentă a unei pulsații obsedante de note și acorduri repetate, aproape mereu numai în registrele extreme (acut și grav). Corpul rezonator al pianului este folosit la maxim, prin mijloace foarte simple dar eficiente: prin accente și schimbări dinamice, culorile armonicilor se schimbă, dând naștere unor sonorități „electronice”. Mi s-a părut foarte interesant faptul că, prin obstința repetării, pianul își pierde treptat identitatea, transformându-se în „altceva”, lucru care mi-a adus aminte

de explorările lui Ligeti în același domeniu (bunăoară, în celebra lucrare *Continuum* pentru clavecin). Doamna Rafaela Carabenciov a remarcat chiar ulterior că „sună a toacă”. Pentru că este vorba despre o piesă foarte solicitantă fizic, pianista a fost filmată de aproape, iar lenta sa transformare fizică a fost proiectată pe un ecran mare în spatele scenei pe toată durata piesei. Această idee a fost influențată, după cum arată și titlul, de picturile lui Caravaggio. O lucrare „altfel”, foarte proaspătă și expresivă.

Mult mai puțin interesantă mi s-a părut conferința compozitoarei sârboaică **Ana Gnjatović**, care a vorbit despre *Harta vieții muzicale contemporane din Belgrad*. Mi-aș fi dorit să aflu mai multe despre muzicile scrise în acel spațiu, și nu atât despre neplăcerile sistemului, pe care, de altfel, le avem și noi cu prisosință: promovarea primelor audiții (cântate de multe ori o singură dată) și a muzicii naționale în defavoarea celei internaționale, existența micilor „mafii” și „bisericețe”, obligația de a produce permanent lucrări de 6-8 minute pentru ansambluri mici. Am aflat de SKC – *Studentski Kulturni Centar* (Centrul Cultural Studențesc), care este unul din principalele instituții care promovează muzica nouă, de festivalul COMA, din a cărui organizare Ana a făcut până de curând parte, de ansamblul Studio6 și...cam atât.

Primul concert al festivalului, **BIZANTIN/GREGORIAN – CONTEMPORAN**, a avut loc seara, în Sala „Mihai Perian” a Colegiului Național de Artă „Ion Vidu”. Ideea comună a tuturor pieselor interpretate a părut să fie *isonul*. Deschiderea concertului a făcut-o minunata **Maria Gyuris** împreună cu **corul de fete al liceului** pe care îl dirijează cu pasiune de peste 27 de ani, susținând numeroase concerte și turnee și câștigând numeroase premii în țară și străinătate. Superbele voci, de o puritate cristalină, au interpretat pe dinafară întregul program, care a cuprins muzici de Filothei sin Agăi Jipei (*O, minunile nașterii Tale*), Mesrob Mashtots (*Looys Parats*), dar și muzici mai noi precum

Corul Liceului „Ion Vidu”

Ubi Caritas, scrisă de Ola Gjeilo (compozitor norvegian născut în 1978, dar care putea să fie la fel de bine născut cu câteva secole în urmă...) sau *Născătoare de Dumnezeu*, lucrarea marelui compozitor și dirijor timișorean Remus Georgescu.

A urmat un dublu recital în care au cântat alternativ minunații interpreți din **Duo Contraste** (respectiv Trio Contraste fără flaut), pianistul **Sorin Petrescu** și percuționistul **Doru Roman**, și violistul clujean **Christian Naș**, stabilit în Germania. Dacă pe „contraști” îi știam, respectam și iubeam de mult, pentru talentul și profesionalismul dus până la obsesie, pe Christian l-am descoperit acum, un minunat maestru al culorilor, cu o tehnică și prezență scenică ambele impecabile. Programul duo-ului a debutat cu un aranjament al lucrării *Trivium* (inițial pentru orgă), aparținând unui compozitor pe care eu nu-l iubesc, Arvo Pärt, dar a cărui muzică hipnotică și isonică

a funcționat foarte bine în context, creând o punte între piesele corale și restul concertului. Talentul de orchestrator al lui Sorin Petrescu este impresionant și niciodată menționat în programe... Concertul lor a mai cuprins și alte aranjamente de-ale sale, deja celebrele *Piese Pastorale* ale lui Aurel Stroe, a căror stranie naivitate este minunat pusă în valoare de inventivitatea timbrală a lui Sorin, precum și Nr. 8 din ciclul de pian *Levanticile* de Dan Dediu, *Axionvorspiel – Scala aenigmatica*, o bijuterie muzicală, ca și celelalte piese din ciclu. Am avut impresia că simplitatea și bizateria universului lui Stroe a fost punctul de pornire în construcția programului, pentru că toate lucrările păreau să aparțină aceleiași etos quasi oniric, ușor suprarealist. *Rurisodon* de Darie Nemeș-Bota, tânăr compozitor băimărean, singura primă audiție a seriei, a explorat isonul în forma sa de *ostinato*. După o introducere (cam) lungă de *tremolo* pe tom tom-uri, discursul muzical s-a articularat în două ample secțiuni repetitive, prima

Christian Naș

suprapunând o pulsație obsedantă asimetrică (membrane) cu o melodie cu iz orientat-folcloric (pianul), iar a doua suprapunând mișcarea continuă (*tremolo* alternativ la pian și vibrafon) cu sugestii de clopote. Totul s-a încheiat cu o codă dramatică și figurativă. O scriitură simplă, eficientă și expresivă care ar fi meritat poate mai multă cizelare, mai ales la nivelul articulațiilor dintre secțiuni. Lucrarea Corneliiei Tăutu, *Da capo*, a propus o lume minimalistă, diatonică și pastorală, care din păcate a folosit mult prea mult secvențele în secțiunea mediană. Foarte interesante mi s-au părut a fi cele două miniaturi ale compozitorului Horst Lohse, extrase din ciclul *The Seven Mortal Sins* pentru orgă și aranjate de Sorin Petrescu pentru duo. Lucrările, inspirate de Hieronymus Bosch, au folosit măiestrit și foarte pregnant *ostinato*-ul: „Acedia”, toată în *pianissimo*, a suprapus sintetizatorul cu kalimba într-o evoluție mai degrabă magică și hipnotică decât „apatică”, iar „Avariția”, aproape toată în *fortissimo*, a fost o reprezentare muzicală a obsesiei patologice: un acord repetat, cu diferite intervenții, comentarii sau întreruperi care nu reușesc să deraieze pulsația de la zvâcnirea sa implacabilă.

Excelentul violist Christian Naș a interpretat doar trei lucrări, dar toate minunate. *Sonata bizantină* de Paul Constantinescu, o lucrare de o frumusețe austeră, scrisă inițial pentru violoncel, este articulară în trei părți: „Praeludium”, „Passacaglia” și „Finale”. *Din cimpoi*, lucrarea Violetei Dinescu din 1986, este deja una de referință pentru orice violist, structurată în cinci părți și transfigurând cu mare rafinament și inventivitate spiritul românesc, pe linia lui George Enescu. Doiniri obsesive, isonuri, baleiaje sau fragmente de dans, toate sunt împletite într-o succesiune spontană și imprevizibilă, amintind de improvizație și amestecând idiomul tradiției occidentale cu cel al muzicii tradiționale românești. Momentul de vârf al zilei l-a

reprezentat pentru mine însă lucrarea lui Raphaël Languillat, *Vision of the Living Light (d'après Hildegard von Bingen)*, o muzică cu adevărat vie, frumoasă în cel mai pur sens al cuvântului și ciudat de emoționantă – aici un mare merit îl are cu siguranță și interpretarea lui Christian Naș. Un sunet lung în acut este străfulgerat de zbateri ale violei, ca niște aripi de pasăre. Se nasc irizări diatonice și *tremolo*-uri, structuri isonice care se cațără sau coboară pe figurații luminoase care treptat încep să gliseze și devin continue, pierzându-se la final în eter. Superb.

Ziua 2

A doua zi de TIMSONIA a constat în două recitaluri susținute la Bastionul Theresia sub „umbrelă” tematică **TRADIȚIONAL - CONTEMPORAN** și mi-a prilejuit o serie de confirmări și de descoperiri. Confirmările mi-au fost oferite de duo-ul **Diana Moș** (vioară) și **Mihai Măniceanu** (pian), doi lideri incontestabili ai generațiilor lor: în cazul lui Mihai, și din punct de vedere componistic, nu numai interpretativ. Duo-ul (încă) nu are nume, dar as sugera „Match made in Heaven”, pentru că, în afară de seriozitate și profesionalism, au același tip de energie cărnă, viscerală, „vânoasă”. Recitalul lor, care a cuprins exclusiv muzică românească, a debutat cu o lucrare mai de școală a lui Tiberiu Olah, *Sonatina* pentru vioară și pian, de factură modală, care a căpătat viață în dansul energetic din partea a treia. A urmat *Cantabile e Presto*, tot pentru duo, de Mihai Măniceanu, o lucrare scrisă în cadrul unui proiect al Muzeului Național „George Enescu”, N-ESCU, care a comandat variațiuni pe teme ale compozitorului (de unde și titlul-parafrază).

După un început surprinzător de liric pentru autor, cele două instrumente se lansează în mecanisme vitale și citate distorsionate, un discurs fracturat și plin de vitalitate. Am ascultat apoi prima sonată de pian de Aurel Stroe, într-o variantă interpretativă mai brutală, mai nerăbdătoare, mai ales în tema a doua a primei părți. Această mocnire a unei violențe latente, ascunsă sub un tușeu fin și sub o frazare impecabilă, a continuat și în partea a doua și în complexa fugă din partea a treia. Plăcerea, implicarea și concentrarea pianistului s-a concretizat și într-un mârâit continuu: o versiune pentru pian și voce, deci, a capodoperei lui Stroe. Recitalul s-a încheiat cu *Glossa* pentru vioară și pian de Nicolae Brânduș, a cărui estetică se potrivește de minune celor doi interpreți: rupturi stilistice și de structuri, frenetie coșmarească și virtuozitate malefică – mai ales în partea a treia, cea mai impresionantă. Totul e dominat de un simț ludic sugubăț dar permanent „isteric”, cu excepția finalului lent și liric.

Surprizele au apărut în partea a doua a seriei, în recitalul duo-ului **Saša Mirković** (violă) și **Vladimir Blagojević** (acordeon), doi interpreți absolut senzaționali din

Serbia care au interpretat, cu excepția unui compozitor român, numai muzică din țara lor. Excelentă combinația timbrală dintre cele două instrumente, mânuite cu mare măiestrie și pasiune de doi vrăjitori ai culorilor. Cu excepția debutului și al finalului, ambele ludice, recitalul lor a stat sub semnul *lamento*-ului, al încărcăturii emoționale și al dramatismului. Prima lucrare a fost una din cele mai curajoase din festival, *com.app.data* de Maja Bosnić, care i-a provocat pe interpreți să cânte și la *smartphone*-uri. O proiecție video permitea publicului să observe acțiunile celor doi, așezați cu spatele și cu telefoanele pe pupitre. O muzică gestuală și mozaicată în care țărâituri și sonorități din diverse aplicații și jocuri pe telefon erau emise de aparate și imitate / dezvoltate de instrumente, câteodată producându-se timbruri noi din combinații telefon-instrument acustic. Totul colorat cu clicială amplificată de butoane, elemente de *performance* (aruncarea telefoanelor pe scaune într-un duo „de percuție”) și joc de lumini colorate. Cusurul acestei piese a fost doar lungimea, disproporționată cu cantitatea de informație muzicală. *Prosopopeea urmei* de Cătălin Crețu a fost o lucrare foarte sensibilă, imprevizibilă din punct de vedere formal, care a prezentat în succesiune o lamentare din ce în ce mai viscerală, un dialog de mixturi dansante în continuă tensionare, o țesătură polifonică imitativă și mici momente de *hoquetus*. Dacă ar fi să îmi aleg o lucrare preferată din întregul festival, o lucrare care chiar mi-a făcut pielea de găină, aceasta ar fi *Longing* de Vladimir Trmčić – și m-a bucurat foarte tare să văd că o tânguire lentă și dramatică poate stârni un asemenea entuziasm al publicului care, după cum știm, în general reacționează așa mai mult la lucrări energetice și spectaculoase ca virtuozitate. Tensiunea a fost permanentă, susținută de la prima la ultima notă, un *lamento* în acut, la limita audibilului, care a căpătat treptat carne, cele două instrumente topindu-se unul într-altul prin glisări și isoane. Am intrat pe toată durata piesei într-un timp elastic, al durerii și al nostalgiei. Tot în lumea tânguiriilor am rămas și în următoarele două piese, *orthostasis.excitotoxicity* de Ana Gnjatović (o variantă a unei lucrări camerale, titlul referindu-se la căderea bruscă de tensiune și simptomele acesteia) și *Luce Sconosciuta* de Stevan Kovač Tikmajer, o lucrare care a încorporat și o bandă discretă. Dacă lucrarea Anei a explorat

cu precădere registrul grav și ostinările cromatice, *Luce Sconosciuta* a realizat o ambiguitate timbrală permanentă în nuanțe delicate, în care se confundau sunetele instrumentelor între ele și cu mediul electronic care apărea și dispărea ca o vrajă. Recitalul s-a terminat „triumfător” cu *Aydes Virays Amo* de Dragana Jovanonić, o miniatură haioasă care i-a dezlănțuit pe cei doi interpreți într-un folclor imaginar și frenetic de o virtuozitate inumană. (urmare în numărul viitor)

Diana ROTARU

Festivalul internațional I.D.Chirescu - ediția a XXXVII-a

În 24 - 25 noiembrie 2018, la Cernavodă s-a desfășurat cea de-a XXXVII-a ediție a Festivalului Internațional de Muzică Corală I.D. Chirescu care anul acesta, s-a înscris în cadrul manifestărilor dedicate Centenarului Marii Uniri. La Festivalul organizat de Primăria orașului Cernavodă, Consiliul Local și Casa de Cultură I.D.Chirescu, au fost invitate 12 coruri din țară și din Bulgaria.

Din juriul de onoare au făcut parte: dirijorul Voicu Enăchescu - Președintele Asociației Naționale Corale din România, Constantin Arvinte - compozitor, I.P.S. Teodosie - Arhiepiscopul Tomisului, prof. univ. dr. Mariana Popescu - compozitor, muzicolog, dirijor, prof. univ. dr. Valentin Gruescu - dirijor, compozitor, Dan Mihai Goia - dirijor, compozitor, Ioan Pelearcă - dirijor, compozitor, Laura Mânzat - compozitor, realizator la postul de Radio România Muzical, Liliana Pispiris - secretar general al Fundației Madrigal - Marin Constantin, prof. Alina Pârvolescu - secretar general al A.N.C.R, prof. Valeria Rădulescu - președintele Corului N. Oancea -București, Teodor Rădulescu - prof. la Centrul Cultural Județean Constanța.

Secțiunea laică a debutat cu Corul I.D. Chirescu, din Cernavodă, dirijat de Manuel Bălănică. care a impus o atmosferă solemnă, prin intonarea *Imnului României*. Din repertoriul corului au făcut parte: *Cântă cucu-n Bucovina* (armonizare I.Pelearcă), Constantin Arvinte - *Dac'am plecat, Ardealule din tine*, Carlos Guastavino - *Se equivoco la paloma*, Gavriil Musicescu - *Dor, dorule*, Ștefan Popescu - *Foaie verde viorea*.

Corul Patos din București, dirijat de prof. Petre Ștefănescu a prezentat: *O, Românie!* - Theodor Georgescu (armonizare Teodor Teodorescu), I.D. Chirescu - *Cocorul*, Petre Ștefănescu - *Gândul*, Gheorghe Dima - *Hora*.

Din Brăila, Corul Trison dirijat de profesorii Marcica Lupu și Ștefan Lupu, a interpretat: *Doamne, ocrotește-i pe români* - aranj. I.Pelearcă, Ion Vidu - *Ana Lugojana*, I.D. Chirescu - *Dorulețul*, Pretorian Vlaiculescu - *Iac'asa*, Gheorghe Danga - *Sârba în căruță*.

Corul Plai întorsurean, dirijat de Tatiana Teacă, a prezentat: Gheorghe Șoima - *Hațegana*, Augustin Bena - *Mândruliță pui, pui, pui*, Adrian Corojan - *Ciuleandra*, Simeon Nicolescu - *Iac'asa*. Lucrările *Trezește-te române* și *Sunt copil de România* au emoționat publicul prin transmiterea mesajului patriotic înălțător.

De la Focșani, a participat Corul Pastorală, un cor care și-a păstrat stacheta valorică, dirijat de prof. dr. Dumitru Săndulachi, care a interpretat: Abraham Vely Ivela - *Trăiască România Mare*, I.D.

Chirescu - *Dorulețul*, Augustin Bena - *Mândruliță pui, pui, pui*, Irina Odăgescu - *Cântând plaiul Mioriței*, Constantin Arvinte - *Să ne veselim oleacă*, Clement Jannequin - *Au jolie jeu*, Mihai Bărcă - *Noi umblăm și colindăm*.

Corul Armonia al Arhiepiscopiei Tomisului, dirijat de arhid. lector univ. dr. Iulian Dumitru, a prezentat: Anton Bruckner - *Trosterin Musik*, cântec popular - *Cucu*, solist Iulian Coman, N. Lungu - *La Cozia, pe Olt*, solist arhid. Bartolomeu Trofin, Gh. Danga - *Ca la Breaza*. Corul Camerata Danubii din Călărași, dirijor Diana Vieru - Burlescu, a interpretat: *Noi suntem români* - aranj. I. Pelearcă, Augustin Bena - *La fântână*, V. Ionescu - *Pașcani - Nevesta mea-i moldoveancă*, Gh. Cucu - *Mincinosul*.

Din Bulgaria, Corul Sedianka din Silistra, dirijat de Lidia Kuleva, a prezentat : *Camille Saint- Saëns- Tollite Hostias*, Dobri Hristov - *Stani, stani momne le*, Emanuil Manolov - *Kavka moma vidian mamom* și *Zvan ot mladosta* - aranjament - Krasimir Ivanov.

Corul Preot Ion Ionescu din Topoloveni, dirijat de Preot Ion Isăroiu a evoluat cu piesele: Ferran Cruixent - *Ave Maria*, Orlando di Lasso - *Matona mia cara*, Nicolae Lungu - *Târziu, în noapte*, Nicolae Lungu - *Tărășelul și Treceți batalioane române Carpații!*

Recitalul prezentat de Corul Preludiu din București, dirijat de Voicu Enăchescu, a constituit un adevărat regal muzical, având un repertoriul variat: Gavriil Musicescu - *Trompetele răsună*, D. G. Kiriac - *Morarul*, Constantin Arvinte - *Trecui dealul la Băiuț*, Mircea Neagu - *Bordeias, bordei, bordei* (după Anton Pann), I. Falik - *Neznakomka*, Fr. Davelaar - *E mariposa*, P.I. Ceikovski - *Canzoneta napoletana*, Negro spiritual - *Joshua*, Gh. Danga - *Sârba pe loc*.

O adevărată revelație a constituit-o Corul Voces din Oradea, la prima participare, dirijat de lector univ.dr. Carmen Rus care a interpretat: Gh. Dima - *Ziua ninge*, Sabin Drăgoi - *Trandafir de pe răzoare*, Ion Vidu - *Răsunet de la Crișana*, (cu solistul contratenor: Sebastian Vaida), Tudor Jarda - *Suita a III-a bihoreană*.

Corul Sfinții Apostoli Petru și Pavel, din Câmpeni - Alba, dirijat de prof. Iosif Fitz, a prezentat piesele: *Din Țara moșilor* și *Lui Horea, omagiu*, aranj. I. Fitz, Timotei Popovici - poemul coral *Craii munților*, Tudor Jarda - *Mă dusei la târg la moși*, Guillaume Costeley - *Iubita mea știi, trandafirul*.

În cea de-a doua zi a Festivalului s-a desfășurat secțiunea de muzică religioasă, la Biserica Sfinții Constantin și Elena, ctitorită de preotul Dumitru Chirescu.

În deschidere, Corul de copii *Danubius* din Cernavoda îndrumat de învățătoarele Iuliana Țăranu și Lucreția Marinescu (coriste în corul *I.D. Chirescu*) au interpretat un grupaj de colinde.

A urmat Corul *I.D. Chirescu* din Cernavoda, cu lucrările: Dobri Hristov - *Tebe poem*, Dan Mihai Goia - *Cine este Dumnezeu*, I.D. Chirescu - *Tatăl nostru*, Gh. Danga - *Fie Doamne, mila Ta*, Ion Pelearcă - *Litanie pentru Cernavodă*.

Corul *Sedianka* din Silistra, dirijat de Lidia Kuleva a interpretat: Serghei Rahmaninov - *Bogoroditse*, Dmitri Bortneanski - *Dostoino esti frolite imia*.

Din Brad - Hunedoara, Corul *Bălea Boar* al Bisericii Ortodoxe *Adormirea Maicii Domnului* dirijat de prof. Maria

Simion a prezentat lucrările: I.D. Chirescu - *Fericirile*, Felicia Donceanu - *Invocare*, Costică Andrei - *Cântecul trist de Crăciun*, Stelian Olariu - *Florile dalbe*.

Corul *Armonia* al Arhiepiscopiei Tomisului, dirijat de arhidiacon lector univ. dr. Iulian Dumitru a interpretat: Ion Popescu Runcu - *Doamne, buzele mele*, Otto Groll - *Kriestu tvoiemu* și colinde preluate din muzica folk, în aranjament coral.

Timp de două zile, orașul Cernavoda a devenit capitala muzicii corale, cinstindu-și fiul de seamă - compozitorul Ioan D. Chirescu și aducând în același timp un omagiu înălțător *Centenarului Marii Uniri*.

Mariana POPESCU

Concursul „Paul Constantinescu”, ediția a XXIV-a (16-25 noiembrie)

Continuând - și în acest an - o frumoasă și importantă tradiție, în zilele de 16-25 noiembrie a.c. în Municipiul Ploiești a avut loc cea de-a XXIV-a ediție a **Concursului Național de Interpretare și Creație Muzicală „Paul Constantinescu”**, prestigioasă manifestare muzicală organizată de către Muzeul memorial „Paul Constantinescu” - Secție a Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova, împreună cu Filarmonica „Paul Constantinescu”, sub auspiciile Ministerului Culturii și Identității Naționale, Consiliului Județean Prahova și Primăriei Municipiului Ploiești.

Parteneri principali: Centrul de Excelență al UNMB și Colegiul de Artă „Carmen Sylva” Ploiești. Astfel, și în acest an, în zilele de 16-25 noiembrie a.c. Municipiul Ploiești a devenit timp, de o săptămână, **o importantă capitală a marii și adevăratei muzicii românești**.

Deschiderea concursului a avut loc vineri, 16 noiembrie, ora 10.30, în sala de concerte a Muzeului Memorial „Paul Constantinescu”. Au rostit alocuțiuni: muzeograf-Mihai Dumitrache, director general adjunct al Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova, prof.dr. Al.I.Bădulescu, directorul concursului și dr. Ilinca Dumitrescu- pianist concertist, președinta juriului-secția pian.

După cum se știe Concursul Național de Interpretare și Creație Muzicală „Paul Constantinescu”, încă de la primele ediții este deschis celor mai talentați elevi și studenți de la școlile gimnaziale, liceele colegiile și facultățile de muzică din țară și Republica Moldova, care studiază vioara, violoncelul, pianul, canto clasic și compoziția muzicală (secție organizată împreună cu UCMR și UNMB).

Repertoriul abordat a cuprins opusuri de referință din marile epoci, școli și stiluri muzicale ale creației clasice universale și contemporane - în raport și cu programa analitică ce se studiază în învățământul românesc de specialitate - preuniversitar și universitar.

La actuala ediție creația muzicală românească -clasică și contemporană a ocupat un loc primordial, multe dintre lucrări aflându-se în topul de performanță. Din acest punct de vedere, Concursul Național „Paul Constantinescu” nu este numai o rampă de lansare în viața muzicală din țară și de peste hotare a celor mai talentați tineri interpreți dar și o tribună de promovare constantă a operei compozitorilor români din toate generațiile.

Juriile de specialitate din cadrul fiecărei secții a concursului au fost alcătuite din personalități marcante ale artei interpretative și creației muzicale românești, cadre didactice de renume de la Universitatea Națională de Muzică București: **pianista concertistă dr. Ilinca Dumitrescu** (președinte-Secția pian), **prof.univ.dr.Gabriel Croitoru** (președinte - Secția vioară), **prof.univ.dr. Silvia Voinea**, **soprană** (președinte - Secția canto), **prof.univ.dr.Marin Cazacu** (președinte - Secția violoncel), **prof.univ.dr.Dan Buciu** (președinte - Secția compoziție). Din juriu au făcut parte: **prof.univ.dr. Ioana Croitoru**, **dr.Radu Postăvaru-dirijor** și **prof.Adrian Ceapă** (Secția vioară), **prof.univ.dr. Șerban Dimitrie Soreanu**, **conf.univ.dr. Carmen Manea** și **prof.univ.dr.Sanda Hîrlav Maistorovici** (Secția pian), **prof.univ.dr. Mihai Cosma** și **conf.univ.dr. Cristina Soreanu-mezzosoprană** (Secția canto), **prof. Ani Mari Paladi** și **prof.Anca Vartolomei - solist concertist** (Secția violoncel), **prof.univ.dr. Dan Dediu - președintele senatului UNMB** și **secretar al UCMR** și **prof.univ.dr. Doina Rotaru** (Secția compoziție).

Ca și la edițiile precedente, Președintele de Onoare al concursului a fost prof.univ.dr. **Dan Buciu** - rectorul onorific al Universității Naționale de Muzică București, secretar al UCMR.

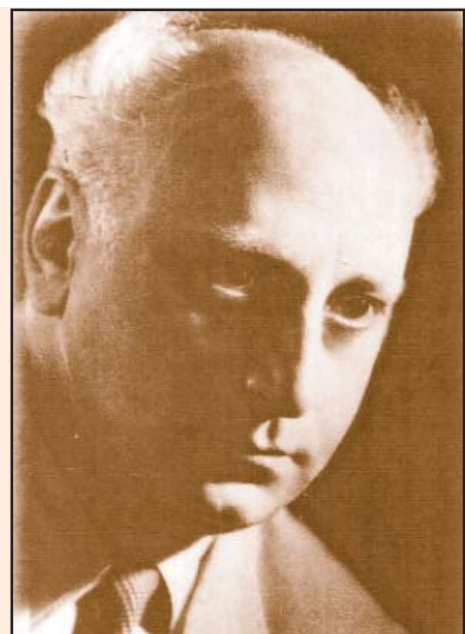
În urma unei atente jurizări, cei mai buni dintre cei buni, au fost răsplătiți cu premii.

Secția vioară:

Premiul I: ȘTIUCA SOFIA, cls. a-II-a, Liceul-internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu” Chișinău

Premiul I ex-aequo: ACOPEAN NORAIER, cls. a-V-a, AMIHĂLĂCHIOAIE ROBERT, cls.a VI-a și DRUȚAC DOMINIC-LUCIAN, cls.aVII-a de la Liceul-internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu”-Chișinău, **HARTAC GABRIELA RALUCA, cls.a VIII-a**, și **ȚANEA ALIN CONSTANTIN, cls.a IX-a** de la Colegiul Național de Arte „Dinu Lipatti” -București, **PANDELESCU ANDREEA ELENA, cls.a XI-a**, Colegiul de Artă „Carmen Sylva”-Ploiești, **RISTEA GABRIEL ȘTEFAN, cls.a XI-Aa**, Colegiul Național „Dinu Lipatti”-București

Premiul II: CROITOR ALEXANDRINA, cls.a IX-a, Liceul-internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu”, Chișinău

Premiul II ex-aequo: PUȘCĂLĂU NECTARIE, cls.I, Colegiul Național de Arte „George Apostu”-Bacău, CRISTEA ȘTEFAN RAREȘ cls.a III-a, DRĂGOI ALESSIA IOANA cls.a V-a, RAICU ANA cls.a VI-a, DUMITRU EVA MARIA cls.a VII-a, GHEORGHE CARLO cls.a VIII-a și PILICĂ MITISOR CARLOS cls.a VIII-a de la Colegiul de Artă „Carmen Sylva”-Ploiești, BUNEA IOANA cls.a VI-a, și DORIN VICTORIA cls.aVII-a de la Liceul-internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu”, Chișinău.

Premiul III: VOLOG BIANCA cls. a-VI-a și PASAT ANASTASIA cls.a XII-a de la Liceul-internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu”-Chișinău, DUȚĂ ȘERBAN ANDREI cls.a IX-a, Colegiul Național de Muzică „George Enescu”-București

Premiul III ex-aequo: REUL DIAMANTA cls.a III-a și GAMUREAC DANIELA cls. a-IV-a, de la Liceul-internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu” Chișinău, TURCU ȘTEFANIA cls.a VII-a, Colegiul de Artă „Octav Băncilă”-Iași, VASILE ANA MARIA cls.a VII-a și SCHINDLER PETRU cls.a VIII-a, Colegiul de Artă „Carmen Sylva”-Ploiești

Premiul ziarului „Ploiești”: PASAT ANASTASIA cls.a XII-a și DORIN VICTORIA cls.aVII-a de la Liceul-internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu”-Chișinău.

Secția violoncel:

Marele Premiu: BLÂNDU SOFIA, cls. a-IX-a, Colegiul de Arte „Dinu Lipatti” - București

Premiul I ex-aequo :COTEANU ANA-JULIA cls. a-IV-a, IORDACHI ȘTEFAN cls.a IV-a și SUCIU PAUL cls. a-VII-a de la Școala Gimnazială de Arte „Iosif Sava”-București;MAKSAY GERGO MATYAS, cls. a-VIII-a, Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță”- Cluj-Napoca; MOVILEANU ANDREEA IOANA, cls. a-IX-a, Colegiul de Arte „Dinu Lipatti” - București; APELKVIST FREJA, cls.a-X-a, Colegiul Național de Muzică „George Enescu”- București; BIȘOC MIHAI ANDREI cls. a-X-a, Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă”- Iași; SIMION VALENTIN DIMITRIE, cls. a-XI-a, Colegiul Național de Muzică „George Enescu”- București și ENACHE DRAGOȘ, Anul II, UNMB.

Premiul „Paul Constantinescu” pentru cea mai bună interpretare a unei lucrări de Paul Constantinescu:

BLÂNDU SOFIA, cls. a-IX-a, Colegiul de Arte „Dinu Lipatti”- București

Secția Pian:

Premiul I : CĂLIN NICOLE-ISABELA, cls.a IV-a, Liceul de Arte „George Georgescu”- Tulcea

Premiul II: GHEORGHE ANASTASIA, cls.a II-a și TUDOSE ANA ANTONIA, cls.a XI-a, de la Colegiul de Artă „Carmen Sylva”- Ploiești

Premiul III: BONDILĂ PAUL MARIAN, ls.a IV-a Colegiul Național de Muzică „George Enescu”- București

Mențiune: BLEJAN IOAN THEODOR, cls.a I-a Colegiul Național „George Enescu”- București;

DOROȘENCU COJMAN CRISTINA, Cls.a III-a, Liceul de Arte „George Georgescu”- Tulcea

ARNĂUTU IRINA SÂNZIANA, cls.a IV-a, Colegiul Național de Muzică „George Enescu”- București

Secția compoziție muzicală:

Premiul I ex-aequo:ALIN CHELĂRESCU, anul III și ANDREI PETRACHE, anul II de la UNMB

Premiul II: ALEXANDRU MIHALCEA, master anul II - UNMB

Premiul III: CĂTĂLINA LAZURCA, anul II - UNMB

Menționăm că palmaresul *Secției Canto* a fost amintit în articolul *Vocile Concursului “Paul Constantinescu”,* din nr. 12/ 2018, pg. 44-45, al revistei noastre.

Felicităm din toată inima pe toți candidații la concurs și profesorii îndrumători - cu deosebire pe tinerii laureați ai actualei ediții precum și conducerea instituțiilor din învățământul muzical de specialitate din România și Republica Moldova care au răspuns invitației noastre - pregătind pe cei mai buni dintre cei buni.

Sincere sentimente de grație pentru toți membri juriilor de specialitate pentru modul exemplar în care au examinat și evaluat potențialul de creativitate al fiecărui candidat, mulțumiri a fi adresate instituțiilor organizatoare, cu deosebire Muzeului de Istorie și Arheologie Prahova, profesorilor acompaniatori, sponsorilor și tuturor celor care au dovedit receptivitate și sprijin, astfel încât, concursul ce poartă numele unui muzician de geniu - Paul Constantinescu - să devină o manifestare muzicală de excepție pe plan național și european.

AI. I. BĂDULESCU

Aniversări

Cei 80 de ani ai profesorului Grigore Constantinescu

O aniversare-simbol pentru unul dintre cei mai importanți cărturari într-ale muzicii. Muzicolog, critic muzical, pedagog universitar, scriitor, eseist, istoric al artei sunetelor, biograf, om de cultură formator de opinie, manager - fondator de evenimente și instituții, realizator de emisiuni Radio - TV, jurat la concursuri interne și internaționale și, alături de toate, ființă cu suflet deosebit, spirit solar cu rostire blândă, gata oricând de a sfătui, de a îndruma, de a da linii directoare în orice domeniu legat de muzică sau în care adâncurile raționalității și inimii sunt implicate, de a călăuzi nu numai tineri aspiranți, dar și profesioniști. Sunt greu de îmbrățișat toate fațetele complexei personalități care îl recomandă pe prof. univ. dr. Doctor Honoris Causa Grigore Constantinescu.

Viață dedicată muzicii

Studiile universitare la Conservatorul din București, în care drept dascăli i-a avut - printre alții - pe Mihail Jora și Tudor Ciortea, doctoratul în muzicologie obținut în chip strălucit la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, cursurile de specializare de la Monte Carlo, cu Igor Markevich, Budapesta și Weimar l-au adus în postura de a ocupa mai întâi

funcții de redactor la Editura Muzicală și Revista Muzica ale Uniunii Compozitorilor și, imediat, de cadru didactic la Universitatea Națională de Muzică din București în specialitățile Istoria muzicii universale, Muzicologie, Istoria spectacolului muzical, Analiza dramaturgiei muzicii vocale, activități încununate de acelea de conducător de doctoratură și de studii aprofundate, în paralel cu calitatea de membru oficial al Centrului de Excelență în Studiul Imaginii aferent Universității din București, pentru cursuri de master interdisciplinar „Muzicologie, Muzică, Literatură, Filosofie”.

Pregătirea profundă l-a orientat și către preocupări adiacente, de cronicar muzical, autor de studii, articole și interviuri, precum și de realizator de emisiuni Radio-TV, concomitent cu participarea intensă cu comunicări științifice la simpoziioane naționale și internaționale sau cu comentarii - prezentări de concerte în stagiunile Radiodifuziunii Române, ale Filarmonicii „George Enescu”, Operei Naționale București, ca și pentru gravuri de discuri la Casele Electrecord, Media Pro Music, Radio.

Produsele acestor activități multilaterale au fost reunite ulterior în 44 de cărți, o activitate care continuă. Printre acestea, monumentalele „O călătorie prin istoria muzicii”, „Patru secole de operă”, „Istoria muzicii în pas de dans”, „Patru secole de lied”, „Patru secole de oratoriu”, lucrări de istoriografie comentată, au caracter de unicitate în literatura românească de specialitate.

Cele șase impresionante volume din ciclul serial „Nocturn și diurn în muzică”, cu un total de peste 4000 de pagini, au reunit scrieri anterioare ale profesorului grupate tematic... „Comentarii, Studii, Portrete de muzicieni, Prelegeri, Recenzii, Prefețe, Comunicări, Cercetări, Lucrări muzicologice”. Tot așa, o adevărată antologie se află în curs de constituire.

Preferințele pentru arta lirică

Prima carte semnată de Grigore Constantinescu, monografia dedicată tenorului Dimitrie Onofrei (1970), a anunțat o preferință. Aceea pentru arta lirică, teritoriu pe care l-a servit și îl servește cu obstinție prin cele peste 10 volume care au urmat, la care s-au adăugat nenumărate cronici de spectacol. Important este că evaluările critice au fost făcute din unghiuri de estetică vocală, de dramaturgie a muzicii vocale, elemente indispensabile pentru efectuarea oricărei analize de spectacol. Profesorul Constantinescu este un expert al glasurilor, al raporturilor optime între timbralități și roluri, al stilisticii aplicate, al analizei dramaturgiei vocale și orchestrale în contextul redării scenice a spectacolului.

În privința volumelor publicate, multe titluri au devenit rapid referințe, best seller-uri, cărți de învățatură și căpătâi.

Numesc câteva lucrări de sinteză: „Ghid de operă”, „Cântecul lui Orfeu”, „Diversitatea stilistică a melodiei în opera romantică” (teza de doctorat), „Splendorile operei - Dicționar de teatru liric”, „Patru secole de operă” sau monografiile „Giuseppe Verdi”, „Gaetano Donizetti”, „Margareta Metaxa”, „Iulia Buciuceanu”, „Dorin Teodorescu”...

Nu poți vorbi despre operă sau operetă, dacă nu ești îndrăgostit de spectacolul liric, de vocile care-i dau viață și profesorul a dovedit cu prisosință că este un împătimit, un dăruit al teatrului muzical și slujitorilor lui.

În teritorii adiacente, se remarcă volumul „Iosif Conta, un portret în dialog” sau „Emilia Petrescu, regina cântului vocal concertant-cercetare monografică-portret”.

Distincții

O carieră model se vede puternic răsplătită. Premiile, diplomele de onoare, de excelență și de merit, medaliile jubiliare și aniversare, titlurile onorifice de Cetățean de Onoare, conferite de Academia Română, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, Uniunea Ziariștilor Profesioniști, de alte instituții prestigioase, se ridică la un număr de 52 de distincții.

Grigore Constantinescu deține înaltul titlu de Doctor Honoris Causa al Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași și a fost decorat de Președintele României cu „Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler”, respectiv „Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofițer”.

Sunt onoruri care vin să încoroneze activitatea prodigioasă a profesorului pe arcul a aproape 60 de ani.

Înalta ținută academică...

... este cea care guvernează prelegerile și scrierile lui Grigore Constantinescu, reprezentându-l ca erudit și rafinat om de cultură, subtil pictor de cuvinte, narator de excepție. Ținuta slovelor este impecabilă, elegantă, profunzimea evaluărilor, experiența de analist, subtilitatea adresării critice, stilul de literat, verbul elevat, fac ca expunerile și lecturile să fie agreabile, să conducă la adânci reflecții. O cursivitate

alături de soția, Liliana și fiica, Irina

blândă și dulce călăuzesc pe oricine spre tărâmul liniștii, luminii și aprofundării.

Fin observator, Grigore Constantinescu dă crochiurilor sale putere evocatoare atât în reflectarea creativității artiștilor, cât și în surprinderea laturii umane, atât de importantă în conturarea complexă a personalităților. Din ele au de învățat studenții din facultățile de profil, învățăcei într-ale criticii muzicale, ca și melomanii, fie cu urechi deja antrenate, fie în formare. Insist asupra acestei ultime categorii de lectori, întrucât fiecare ocupant de fotoliu într-o sală de concert sau de operă nu trebuie să neglijeze compararea propriilor opinii cu cele profesioniste, de înaltă calificare, cu pildele estetice pe care le oferă autorii, pe deplin concordante personalității enciclopedice a lui Grigore Constantinescu. Într-adevăr, face totul cu pasiune, predă, scrie, îndrumă, vorbește în public cu acea dăruire care îi definește și ființa generoasă, plină de noblețe sufletească.

Prin consistența exegezelor de specialitate și fluidul stil literar, scrierile sale se încadrează în fondul indestructibil al culturii noastre naționale, distinsul profesor rămânând un nume emblematic al domeniilor pe care le reprezintă neobosit, o autoritate în materie.

Comunitatea muzicală universitară bucureșteană...

...l-a sărbătorit în ambientul în care profesorul își desfășoară activitatea, printr-o întâlnire a conștiințelor luminate, colegi, foști studenți și colaboratori, artiști ce i-au dăruit prinos de dragoste și recunoștință, frumoase gânduri și urări pentru anii ce vor urma. Într-o atmosferă caldă, au rostit cuvinte omagiale prof. univ. dr. Diana Moș, rectorul Universității Naționale de Muzică, prof. univ. dr. Valentina Sandu-Dediu, prof. univ. dr. Ionel Voineag, dr. Luminița Arvunescu, Adriana Rogovschi și semnatarii acestor rânduri, urmate de mulțumiri - dovezi ale juneții spirituale a celui sărbătorit. Amfitrioana întâlnirii a fost lect. univ. dr. Irina Boga, fiica și colaboratoarea celui sărbătorit.

De fapt, prof. univ. dr. DrHC Grigore Constantinescu, muzicologul ilustru, este indisolubil legat de familia ce îl înconjoară în deplină concordie, cu iubire nețărmurită, oferindu-i suportul moral în tot ceea ce întreprinde. Îi numesc aici pe soția Liliana, persoană căreia profesorul i-a dedicat multe din scrierile sale, pe fiica universitară Irina, pe ginerele Leonard, dirijorul Corului Operei Brașov și, alături de aceștia, nu le uit pe nepoatele Eliza și Tereza care, sunt absolut sigur, vor îmbrățișa cariera artei sunetelor, continuând tradiția părinților și bunicilor.

La Mulți Ani fericiți și creativi, domnule profesor!

Costin POPA

Portret al unui mag bun - Dan Buciu

Am avut parte, în studenție, de mulți profesori memorabili. Nu mă pot plânge, din acest punct de vedere. Dar, dacă stau să mă gândesc bine, unul dintre ei s-a impus în mod special, cel puțin în ochii mei, drept model de autoritate pedagogică. El a adevărit parcă în modul cel mai fidel ideea aproape platonice pe care și eu, aidoma oricărui elev proaspăt devenit student, mi-o făcusem despre ce va să zică făptura aleasă numită „profesor universitar”. La cursurile dumnealui am trecut prin toate trăirile prin care îmi închipuiam că trebuie să treacă oricine ajuns pe băncile facultății: de la iluminare la intimidare, de la satisfacția răspunsului corect la panica prinderii pe picior greșit, de la efortul de a face față unei atmosfere elevate până la constatarea - deopotrivă uimită și ușurată - a faptului că și profesorii universitari mai glumesc câteodată. Aproape de domeniul legendei erau punctualitatea ireproșabilă pretinsă la cursurile sale (programate întotdeauna la ore matinale), precum și rigoarea implacabilă a modului său de notare. Sigur că studenții sunt mereu tentați să interpreteze aceste cerințe ca pe niște măsuri punitive; însă, în cazul de față, am impresia că toată lumea devenea în cele din urmă convinsă de profunda lor onestitate și imparțialitate. Toți se simțeau preluați într-o ordine ce reflecta cu exactitate nivelul de pregătire al fiecăruia; eu unul chiar pot spune că, trecând prin filtrul limpezitor al acestui profesor-etalon, am avut ocazia să aprofundez o importantă lecție de viață: aceea de a ști să mă autoevaluez cu justețe, fără părtinire și totodată fără complexe de inferioritate.

Însă sentimentul cel mai pregnant trăit la cursurile de armonie tonală ale domnului Dan Buciu - căci despre dânsul este vorba - rămâne bucuria de a fi înțeles, cu deplină claritate, ceea ce mai înainte îmi păruse de nepătruns. Desigur, dobândisem încă din liceu un oarecare nivel de „alfabetizare” armonică; ajunsesem până la punctul în care apucasem să palpez câte ceva din tainele treptelor secundare, iar aceasta însemna că, încurajat de doamna mea profesoară din liceu, parcursesem un drum mult mai lung decât colegii mei. Chiar și așa, nu aveam deloc senzația vreunui avans. Dimpotrivă, tocmai pentru că începusem să intuiesc vastitatea a ceea ce încă nu stăpâneam, confuzia și nemulțumirea parcă îmi crescuseră. Pianotam școlărește diverse și vajnice capodopere, însă fără a le înțelege - decât într-un mod foarte parțial și ocolit - direcționarea armonică sau articularea formală. Îmi amintesc foarte bine sentimentul bizar, un fel de amestec între fascinație și frustrare, pe care mi-l prilejuiau de exemplu modulațiile: nu puteam nicicum să-mi explic în ce fel și cu ce scop „marele

compozitor” ajunsese să resimtă nevoia unor astfel de răsuciri, altfel atât de seducătoare. De aceea, tratam toată chestiunea ca pe o algebră misterioasă și hipnotizantă, a cărei completă deslușire tehnică nici nu îmi dădeam seama că e posibilă.

Pe acest fond destul de șubred au apărut cursurile domnului Buciu, făcând lumină și destrămand toată ceața, recludind din temelii și într-un mod mult mai solid tot ceea ce asimilasem până atunci. Croite după un scenariu foarte atent etapizat, cu înaintări prudente și returnări insistente, într-un limbaj ce captiva prin îmbinarea de rigoare academică și spontaneitate colocvială, prelegerile domnului profesor își atingeau nesmintit, săptămână de săptămână,

același efect inițiativ al ridicării vălului de pe ochi (și de pe urechi). De multe ori aveam impresia că asist la lecțiile unui mag bun, posesor al unor secrete fermecate, pe care acceptă și știe ca nimeni altul să le transmită mai departe. Probabil că alții nu se pot pronunța la fel, mai ales că, oricât de elucidat ai fi plecat de la curs, riscai să rămâi complet debusolat dacă nu îți îndeplineai norma săptămânală de teme. Însă tipului meu de muzicalitate - mai degrabă studioasă și asimilată decât creativă și spontană -, metoda domnului Buciu i-a priit tocmai prin precizia ei cristalină, prin pedanteria cu care ținea să expliciteze până la capăt absolut fiecare pas, ceea ce nu înseamnă altceva decât însăși esența demersului didactic. Deși eram avertizați

În repetate rânduri că ceea ce studiem la curs și ceea ce obținem în temele noastre nu e muzică propriu-zisă, ci cel mult distilarea artificială a unor procedee care cu mai sporit folos pot fi înțelese dacă sunt observate „la lucru” în marile partituri, eu unul aveam totuși mica ambiție de a-mi plămădi temele cu oarecare atenție pentru silueta lor artistică, dar mai ales resimțeam bucuria de a putea, în sfârșit, să înțeleg acea „algebră” care în liceu îmi dădea bătăi de cap. O astfel de trezire a inteligenței muzicale se datorează, bineînțeles, unui întreg cumul de factori și multor altor cursuri de la Conservator. Însă ceea ce am învățat prin intermediul domnului Buciu am conștientizat ca fiind modelator și decisiv într-o măsură mai pronunțată decât alte experiențe. De aceea, mă mândresc, de fiecare dată când am ocazia, cu faptul că am făcut parte din ultima promoție de licențiați care au beneficiat de cursul dumnealui de armonie tonală.

Având în vedere acest puternic impact pe care profesorul Dan Buciu l-a exercitat asupra formării mele, este evident de ce pe compozitorul Dan Buciu – pe care l-am descoperit ulterior – am avut tendința să-l percep prin prisma calităților sale pedagogice, adică umane, până la urmă. De altfel, am fost dintotdeauna convins că orice gest estetic reflectă, într-un plan mai mult sau mai puțin subiacent, fibra etică a autorului său, chiar fără știința sau împotriva voinței acestuia, deci chiar și atunci când sunt vădite eforturile de camuflare a profilului etic în numele cine știe cărui purism formal. Ideea este, desigur, înfinit discutabilă, dar nu acum. Doresc doar să remarc că ea mi-a fost pe deplin confirmată cu ocazia frumosului concert aniversar „Dan Buciu 75”, petrecut în 27 noiembrie 2018, în sala „George Enescu” a Universității Naționale de Muzică București. Din tot florilegiul de miniaturi instrumentale, lieduri și piese corale prezentate atunci, a reieșit un portret al compozitorului așa cum îl cunoșteam și de la clasă.

De pildă, pe conferențiarul a cărui valoare cardinală este claritatea și structurarea la patru ace a rostirii l-am simțit prezent în majoritatea lucrărilor camerale instrumentale: de la gestualitatea pastelată, dar totodată bine strunită, din *Mozaic II* pentru flaut solo (Ion Bogdan Ștefănescu); trecând prin abstractizarea oarecum expresionistă sesizabilă atât în cele *Două miniaturi* pentru pian (Andrei Tănăsescu) și vioară (Diana Moș), cât și în *Neliniști* pentru vioară și flaut (Adrian Buciu); ajungând, în fine, la lirismul foarte seducător, cu vași irizații enesciene, din inedita *Melopee* pentru vioară (Raluca Stratulat) și violoncel (Andreea Țimiraș) – totul în aceste lucrări a părut să stea sub semnul voinței de prospecțiune cât mai limpede, de asumare cât mai onestă, în limitele proprii, a variatelor etosuri abordate.

Dar și mai variat, și mai generos mi s-a părut diapazonul afectiv al liedurilor. Cu siguranță, poezia reprezintă pentru Dan Buciu o necesitate și un prilej de necurmată plăcere, căci suflul său componistic resimte o evidentă împrăștiere și putere de diversificare la contactul cu ea. Astfel, pornind de la catrenele lui Omar Khayyam, vibrația elegiacă și filigranul mângâiat de adieri orientale au

predominat în micro-ciclul *Înțeleptul și poezia*, interpretat de soții Manoleanu. Celălalt micro-ciclu – *Despre pisici* –, interpretat cu șarm și naturalețe de mezzosoprana Claudia Codreanu și pianista Diana Vodă-Dembinski, a cucerit în schimb prin pregnanță anecdotică, prin expresivitatea modală plină de picanterii și poante („moduri pisicești”, după cum le numește compozitorul). În plus, din ultimul lied a reieșit cu prisosință măiestria de umorist a compozitorului nu numai în plan muzical, ci și în acela al versurilor savuroase, semnate tot de dânsul. Aceeași situație a fost valabilă și în cazul celei mai recente piese prezentate, *Marea dandana* (Corul de copii Radio dirijat de Răzvan Rădos, acompaniat la pian de Magdalena Faur), în care a putut fi remarcată încă o dată știința lui Dan Buciu de a conferi miniaturii didactice valențe artistice. Ca o contrapondere cronologică, s-a alăturat *Arici Bogorici* (Grupul coral „Master UNMB”, dirijat de Mihail Diaconescu), o altă miniatură corală datând încă din perioada studenției (1966).

În fine, pe magul cel bun, stăpân pe toate tainele alchimiilor armonice, l-am simțit punându-și la lucru toate resursele de vrăjire sonoră în cele patru lucrări interpretate de corul „Preludiu”, dar îndeosebi în ultimele două, pe drept cuvânt lăsate la urmă, căci cred că nu numai pe mine acestea m-au convins cel mai mult, ca o încununare a întregului concert. Pe de o parte, madrigalul *Visare* (pe versurile poemului eminescian *Lasă-ți lumea*) a captivat printr-o insinuare modulatorie tot mai luxuriantă, abătută, sub imperiul sensibilității pentru fiecare nuanță poetică, pe poteci tot mai tainice. Mi s-a părut una dintre rarele apropieri muzicale de Eminescu ce

reușește să evite capcana sentimentalismului, optând în schimb pentru un tip de fluență rafinată ce aproape că dovedește pe alocuri virtuți hipnotice. Pe de altă parte, tot o hipnoză armonică a fost obținută, de la un capăt la altul, în *Steaua sus răsare*, însă de data aceasta ca urmare nu a rafinementului, ci a simplității eficiente: în jurul liniei melodice a binecunoscutului colind oscilează un vâlătuc de creșteri și descreșteri acordice, ca niște aripi de îngeri ce levitează pașnice, menținute în căușul protector al aceleiași structuri armonice.

Concertul s-ar fi putut încheia astfel, pe un ton intim și atașant, însă evident că în final s-a impus totuși un mic „omagiu”, în pofida voinței exprese a protagonistului de a nu rosti – nici el, nici alții – nici un fel de „cuvântări”: dirijorul Voicu Enăchescu a dat citire unei diplome de excelență acordate domnului Dan Buciu pentru întreaga sa activitate, din partea Asociației Naționale Corale din România. Apoi corul „Preludiu” a pus pecetea printr-un *Mulți ani*. Cu convingerea că mai are încă „să ofere celor ce ascultă tot ce are mai bun în sine” – după cum el însuși declara în programul de sală –, nu pot decât să închei și eu în aceeași notă, dorindu-i domnului profesor să se bucure în continuare de ani frumoși, rodnici și sănătoși.

Vlad VĂIDEAN

Dan Buciu

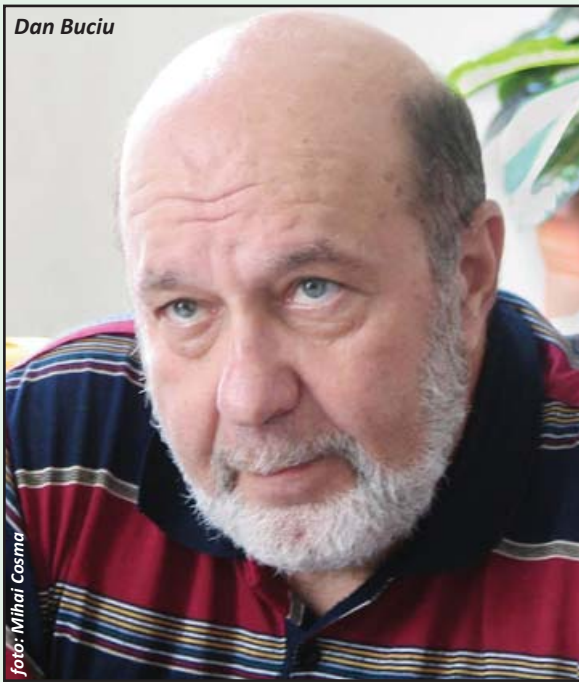

Foto: Mihai Cosma

Premiile "muzicale" din lumea filmului

Golden Globes

Revista noastră a mai urmărit de-a lungul anilor premiile internaționale majore care au legătură cu muzica. Unul dintre domeniile cele mai căutate de fani este filmul, unde rolul muzicii este, desigur, semnificativ, drept pentru care forurile care răsplătesc cele mai bune realizări cinematografice au pe lista de premianți și melodii originale sau coloane sonore.

Cele mai recente premii au fost cele ale Asociației jurnaliștilor străini de la Hollywood, acordate la începutul lunii ianuarie.

Pentru cea mai bună muzică (Best Original Score - Motion Picture) premiul a revenit anul acesta filmului "First Man" și compozitorului Justin Hurwitz. Acesta din urmă este

o figură familiară la Premiile Globul de aur, având până acum 3 nominalizări și 3 victorii. Filmul pentru care a compus de data aceasta coloana sonoră este despre astronautul Neil Armstrong, interpretat de Ryan Gosling, și este regizat de Damien Chazelle. Justin Hurwitz a câștigat în fața lui Marco Beltrami (nominalizat pentru "A quiet place"), Alexandre Desplat ("The island of dogs"), Ludwig Goransson ("Black Panther") și Marc Shaiman ("Mary Poppins returns").

Premiul pentru cea mai bună melodie (Best original song - motion picture) a revenit cântecului *Shallow* și lui Lady Gaga, Mark Ronson, Anthony Rossomando, Andrew Wyatt. Melodia apare în filmul "A star is born" (regia Bradley Cooper) și este cântată de actrița din rolul feminin principal, nimeni alta decât Lady Gaga. Filmul spune povestea unui muzician trecut de prima tinerețe, care o ajută pe o tânără cântăreață să se lanseze ca solistă, în timp ce el decade, din cauza viciilor care îi aduc în cele din urmă sfârșitul.

Melodia *Shallow* a învins următoarele cântece nominalizate: *Requiem for a private war* (Annie Lennox, *A private war*), *Revelation* (Boy erased), *All the stars* (Black panther) și *Girl in the movies* (Dolly Parton, Linda Perry, Dimplin').

Deși acestea două sunt cele mai importante categorii muzicale, anul acesta se poate spune că prin muzică s-a ajuns la Globul de aur pentru cel mai bun film, pelicula care a primit acest premiu fiind "Bohemian rhapsody", o biografie

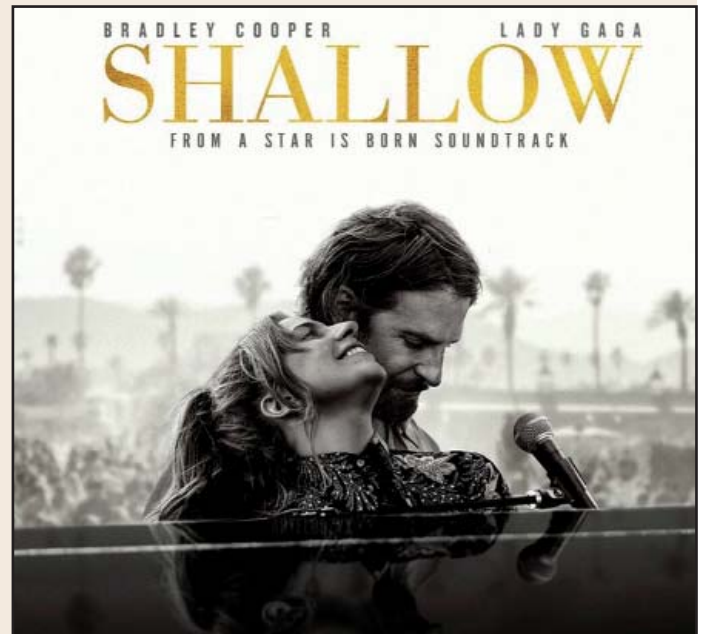
a lui Freddie Mercury, îmbibată de muzica trupei Queen și slujită de interpretul Rami Malek, care a și cucerit Globul de aur pentru cel mai bun actor în rol principal. De altfel, și un al doilea film "muzical" a mai fost nominalizat la Globul de aur: "A star is born", în timp ce la categoria Musical or Comedy a concurat și cel de-al treilea mare succes muzical al acestei ediții, "Mary Poppins returns".

BAFTA

Academia de film din Marea Britanie (BAFTA) și-a anunțat nominalizările.

La categoria Cea mai bună muzică originală regăsim "Bohemian rhapsody" și "Mary Poppins returns", aceasta din urmă, împreună cu "The island of dogs" (compozitor Alexandre Desplat), fiind și printre preferințele celor de la Globul de aur. Ele au ca și contracandidați filmele "If Beale Street Could Talk" (Nicholas Britel) și "Blackkkkklanman" (Terence Blanchard). Interesant că filmul cu cea mai bună muzică după părerea juriului Globurilor aici nu face parte dintre primele 5 clasate la nominalizări.

Reapare, la categoria Cel mai bun film, "A star was born", în timp ce "Bohemian rhapsody" se regăsește la categoria Cel mai bun film britanic. Protagonista din "A star was born", Lady Gaga, este în cărți pentru categoria Cea mai bună actriță în rol principal, în timp ce Bradley Cooper ("A star was born") și Rami Malek ("Bohemian rhapsody") își dispută premiul pentru Cel mai bun actor în rol principal. Bradley Cooper concurează și pentru Cel mai bun regizor. Costumele din "Bohemian rhapsody" și din "Mary Poppins

returns" au atras nominalizările lui Julian Day, respectiv Sandy Powell, după cum la categoria Hair & Make-up Mark Coulier, Jan Sewell sunt remarcați pentru filmul "Bohemian rhapsody". "A star was born" punctează și la nominalizările pentru Cel mai bun scenariu adaptat, iar "Bohemian rhapsody" este înscris în cursă pentru Cea mai bună imagine și Cel mai bun montaj. "Mary Poppins returns" a atras atenția juriului pentru Decoruri, "Bohemian rhapsody" și "A star was born" înfruntându-se la categoria Cel mai bun sunet.

Premiile vor fi înmânate în cadrul Galei din 10 februarie.

Până la acest moment Academia Americană de Film nu și-a dezvăluit nominalizații, Gala Oscarurilor fiind programată pentru 24 februarie.

C. MIHAI

Ne-a lăsat în urma sa...

...Alexandru Hrisanide

A luat-o înainte! ...întotdeauna grăbit, alert în gând și în acțiune; ...dispunea de o intuiție fantastică în relația cu cei din jur. Era scâpărător în conversații; în felul în care gândea, în felul în care făcea muzică. Te surprindea întotdeauna prin prospețimea acțiunii sale, prin acuitatea gândului ce devenea fapt de muzică, de cultură; alteori prin dinamica acțiunii aflate la întâlnirea acesteia cu o mare idee. La sfârșitul anilor 60, la începutul anilor '70, l-am auzit la Sala Mică a Palatului, în calitate de pianist, în mai multe recitaluri

camerale; partenerii erau aleși cu atenție; compatibilitățile erau esențiale. Îmi aduc aminte, a revenit în viața noastră muzicală în anii '90, când circulația valorilor devenise realmente dinamică grație festivalului enescian al muzicii.

A fost un spirit creativ în toate zonele acțiunii sale artistice; în calitate de compozitor, de pianist, de inspirat și inspirator profesor de compoziție, de erudit gânditor ce acoperea zone vaste ale culturii, ale artei.

A lăsat urme de neșters în conștiința tuturor celor care l-au cunoscut, a celor cu care a colaborat. Căci neliniștea sa era una roditoare. În mod special în calitate de profesor al cunoscutului Brabants Conservatorium din Olanda. Clasa sa de compoziție se constituia într-o adevărată familie. Aici a activat începând cu anul 1976. De altfel activitatea componistică, cea de pianist performer și aceea de profesor s-au îngemănat continuu în viața sa profesională; atât în perioada petrecută în țară, în anii 60 și 70 ai secolului trecut, cât și ulterior, în Olanda, în țara sa de adopție. De la nivelul miniaturilor pentru pian – sunt cunoscute *Invențiunile* sale, la *Volumele* pentru violoncel sau *Sonata pentru clarinet și pian*, iar de aici până la marele său opus, *Concertul pentru violoncel și orchestră*, drumul a fost lung și captivant. Studiase compoziția cu maestrul Mihail Jora. Ulterior a experimentat de o manieră personală marile orientări stilistice europene ale secolului trecut; de la tentația unor sugestii folclorice la reevaluarea unor tendințe neoclasice, la serialism, la valorile modalismului.

Lucrări ale domniei sale au putut fi auzite relativ recent în cadrul Festivalului Meridian organizat de Uniunea Compozitorilor; inclusiv o importantă sonată pentru pian. Este adevărat, pianul a fost o constantă a activității sale; studiase cu celebra profesoară Florica Musicescu; iar anumite aspecte ale școlii marelui dascăl au penetrat în activitatea pianistică a lui Alexandru Hrisanide. Mă refer la claritatea impecabilă a jocului pianistic, la sensibilitatea lucid orientată a acestuia. La mijlocul anilor 60 a câștigat la Paris premiul

fundației ce omagia cunoscutul muzician francez Lili Boulanger, un muzician de geniu plecat din această lume mult prea devreme.

"Săndel a adus lumina în viața mea și a multor alora din generația mea, în anii sumbri ai dictaturii comuniste din România; prin generozitatea lui, prin veselia lui și prin harul pe care-l avea de a crea o muzică originală, captivantă", declara recent pianista și profesoara Liana Șerbescu. În calitate de pianist performer, dar și de profesor, a promovat consecvent creația colegilor lui compozitori, anume Anatol Vieru, Dan Constantinescu, Costin Mioreanu și mulți alții...

Cu doi ani în urmă, la împlinirea vârstei de 80 de ani, Radio România Muzical i-a dedicat o extinsă emisune. Ultima sa importantă lucrare, anume *Concertul pentru violoncel și orchestră*, este o comandă a conservatorului în cadrul căruia Alexandru Hrisanide a activat în calitate de profesor; stimat și iubit atât de către studenții săi cât și de colegi. Lucrarea a fost prezentată cu mare succes, în primă audiție absolută, în anul 1996, de către violoncelistul Mirel Iancovici; cu concursul orchestrei Conservatorului din Tilburg. S-a născut la Petrila în anul 1936 și ne-a părăsit la sfârșit de noiembrie al anului trecut, în Olanda, la capătul unei îndelungate suferințe. Și-a rostuit creația în mare ordine; cu dorința ca lucrările sale să fie aduse în țară.

Ne-a părăsit lăsând în urma sa o mare descumpănire; îl știam acolo, în Olanda, așezat într-una dintre localitățile satelit ale Amsterdamului, la Haarlem.

Îl știam a fi veșnic tânăr și fericit! Nu ne-a înșelat.

Dumitru AVAKIAN

Simona Patraulea

S-a stins din viață, la 87 de ani, una din ultimele reprezentante ale "celor mai frumoși ani" - și cu siguranță cei mai fructuoși - ai televiziunii publice. Alături de regizorul Sorin Grigorescu, care ne-a părăsit cu mult timp în urmă,

Simona Patraulea și-a pus semnătura pe câteva formate originale de emisiuni pe care TVR n-a știut (sau n-a avut interesul?) să le păstreze și după 1989. Modernizându-le, aducându-le la exigențele actuale și adaptându-le gustului public, ele ar fi menținut o audiență sporită postului național. Așa însă, șefii din Dorobanți au lăsat cale liberă concurenței private, care a importat pe bani grei formate similare, cum ar fi "Vocea României", "X Factor", "Românii au talent", "Te cunosc de undeva" și altele...

Dar să le luăm pe rând. Simona Patraulea a lucrat mai întâi în Radio, apropiindu-se de TVR la prima ediție a "Cerbului de aur", în 1968. Creată în 1969, "Steaua fără nume" a avut un succes uriaș încă de la prima ediție, lansând timp de două decenii autentice vedete și nume respectate azi în muzica ușoară, cum ar fi Corina Chiriac (mulți își amintesc și azi prestația sa lipsită de inhibiții), Cornel Constantiniu, Doina Spătaru, Oana Sîrbu, Loredana Groza, Angela Ciochină, Alina Mavrodin, Mihaela Oancea, Eva Kiss, Jeanina Matei, Carmen Rădulescu, Carmen Anton, Marian Spănoche. Simona Patraulea, ca redactor, a figurat pe genericul emisiunii până la pensionarea sa, în primăvara lui 1988, în ultimii ani fiind, ca realizatori, Titus Munteanu, Mariana Șoitu, ca regizoare Anca Sandu, iar ca redactor, în ultimul an, Nicoleta Păun. Alți soliști cunoscuți în epocă având apariții aplaudate la "Steaua fără nume" au fost Angela Stoica, Dana Popescu (viitoarea textieră Dana Dorian), Constantin Bruj, Florentina Dumitru, Florin Balcan, Denis Ștefănescu, Camelia Florescu, Nina Șerban, Adriana Pomârleanu, Anca Heroiu, Florina Cupșa. Ultima finală a avut loc la 23 martie 1989, când au fost desemnate câștigătoare ale Trofeului Ramona Bădescu

(Craiova) și Alexandra Canareica (Tulcea), iar ultima ediție a programat în prima etapă, pe 23 octombrie 1989, pe Roxana Vulpescu (Constanța), Marius Dragomir (Brașov), Magdalena Cușa (București), cel puțin cei dintâi având șanse mari de a intra în posesia Trofeului, dacă nu s-ar fi întrerupt concursul. Cum am prezentat competiția în ultimii ani, preluând "bagheta" de la Marius Țeicu (anterior au mai prezentat Mihai Florea, Sânziana Pop, Dan Deșliu), sunt în măsură să mai ofer câteva detalii ce pot interesa îndeosebi pe cei tineri. Astfel, competiția avea 3 etape, dar dat fiind numărul mare de selecționați și faptul că emisiunea era programată relativ rar, se putea întâmpla ca accesarea în ultima etapă să dureze ani buni! Aceasta și din cauza complexității, nu ca la concursurile de azi, când se cântă (95% piese străine!) și doar atât, ceea ce presupunea o pregătire laborioasă. Iată doar câteva din probele de concurs: interpretarea a două piese cunoscute de muzică ușoară românească; recitarea unei poezii; proba de dicție; interpretarea unei melodii românești, indicate de juriu din lista de 10 titluri obligatorii, cu acompaniament de pian (mult timp pianistul a fost Gery Podgoreanu); duet cu un solist consacrat. Acompaniamentul era asigurat de Orchestra de estradă a Radioteleviziunii Romane, dirijate de Sile Dinicu și apoi de Cornel Popescu, alături de grupul vocal "Choralis" condus de Voicu Enăchescu. Juriul nu avea componență fixă, fiind alcătuit din personalități binecunoscute, numele foarte des solicitate fiind ale unor Camelia Dăscălescu, George Grigoriu, Laurențiu

Profeta, Aurel Giroveanu, Vasile Donose, Marius Țeicu, Ionel Tudor, Dan Ardelean, Petre Mihăescu, Bițu Fălticaneanu, notele fiind acordate, atenție, "la vedere".

Programarea la mare distanță a etapelor de la "Steaua fără nume" se datora și faptului că Simona Patraulea și Sorin Grigorescu mai realizau încă două emisiuni de uriaș succes. "Floarea din grădină" era sora de pe tărâmul muzicii populare, și aici lista laureaților care au dobândit consacrarea fiind impresionantă. După 1990, realizatoarea Maria Tănase Marin a reușit, din păcate pentru foarte scurt timp, să reinvie acest concurs.

În fine, a treia producție notorie a cuplului Patraulea-Grigorescu a fost "Cu mască, fără mască", strămoșa indiscutabilă a popularului program de azi de la Antena 1, "Te cunosc de undeva". La spectacolele de altădată ale TVR, ținute cu casa închisă la Sala Palatului, meritul principal revenea unui maestru al machiajului și al perucilor, celebrul Ioan "Tomiță" Toma, al cărui nume este purtat în prezent de cabina de machiaj a TVR.

Cu Simona Patraulea am mai colaborat în urmă cu un deceniu la câteva ediții ale festivalului internațional "George Grigoriu" de la Brăila. Ultima oară am vizitat-o în primăvara lui 2017, când am intervievat-o pentru cartea "Amara 50, istorie și legendă". A locuit într-un apartament de bloc pe Șos. Colentina, unde cel mai des o vizita vecina sa Doina Spătaru; se deplasa foarte greu, cu un cadru, dar memoria îi era imbatabilă, istorisindu-mi câteva episoade savuroase de la festivalul ialomițean, unde a fost ani de zile implicată, ca și la "Lotca de aur" de la Brăila. Zeci de interpreți de muzică ușoară și populară îi datorează consacrarea, sper ca și ei să-și păstreze o pioasă amintire...

Octavian **URSULESCU**

Eugen "Jack" Rotaru

Poet, scenarist, dramaturg - unul din cei mai importanți "actori" ai muzicii noastre ușoare, cunoscut mai ales pentru textele unor șlagăre de neuitat, a pierdut lupta cu o boală necruțătoare. Puțini știu că regretatul textier era la

bază profesor de... chimie, el funcționând în această postură inclusiv la Liceul "Iulia Hașdeu", unde a învățat și Oana Sîrbu. Mult timp a ocupat o funcție de conducere la magazinul "Muzica", amenajând un studio de înregistrări la

V. Gavrilă, M. Țeicu, O. Ursulescu,
A. Șuteu, E. Rotaru

subsol, de care se ocupa Elvira Iancu (fostă membră a grupului rock feminin Venus), și punând chiar bazele unei mici case de producție discografică. A fost membru al UCMR, iar zeci de melodii pe textele sale au devenit șlagăre și au fost premiate (sau au adus lauri internaționali soliștilor respectivi) la cele mai importante competiții de gen – festivalurile de la Mamaia și “Melodii”, concursul TV “Șlagăre în devenire”. Cum numărul textelor sale depășește o mie, am putea conchide că nu există compozitor de muzică ușoară care să

nu fi colaborat cu el. Ne este foarte greu să alcătuim o listă a celor mai cunoscute șlagăre ce-i datorează și lui perenitatea, dar în nici un caz nu pot lipsi “Pentru tot ce-a fost” (H. Moculescu), “Lasă lumea să vorbească”, “Și voi uita”, “De ce nu-mi spui că mă iubești?” (V. V. Vasilache), “Ce mică-i vacanța mare”, “De singurătate” (Ion Cristoiu), “De ce-ai plecat din viața mea”, “Eu cred în dragoste” (C. Fugaru), “Ne cunoaștem din vedere” (Corina Chiriac), “Nimic nu poate înfrânge iubirea”, “Dau viața mea pentru o iubire”, “Trăiesc”, “Soarele apare iar”, “Nu te enerva”, “Voi cânta pentru mileniul III”, “Mă întreb ce să fac?”, “Mama, doar mama” (M. Țeicu), “Santa Maria Maggiore” (Petru Aldea Teodorovici), “Păcat că vremea nu mai vine înapoi” (M. Drăgan).

Iată ce scrie Liana Elekeș, într-un mesaj postat pe Facebook, la rugămintă Elvirei Iancu, cea care a vegheat ca lucrările maestrului - 8 volume - să vadă lumina tiparului la editura Softplus: “S-a stins Eugen Rotaru – autor de spectacole muzicale și reviste, dar și romancier – “Povestea lui Peter Pan”, “Aventuri în vacanță”, “Câinii”, “7 scenarii pentru 8 spectacole muzicale pentru copii și părinți”, “7 scenarii pentru 8 filme – Filiere Brâncuși”, “Sub Ursa Mare”, “Pianistul”, “Jurnalul unei adolescente”, “Vasile Robescu – un mare inventator român”, “Prințesa” – (prin editura SOFTPLUS). Drum bun Uriășule, ființă draga, tu, cel plecat pentru totdeauna! Nu sunt cuvinte pentru a alina durerea și tristețea! Dar opera ta va dăinui veșnic, ne va bucura sufletele și ne va îndruma pașii așa cum ai făcut întotdeauna! Dumnezeu să-ți dea odihnă veșnică!”.

Florin-Silviu URSULESCU

Unirea prin muzică

Scriam cândva că un proiect muzical care a prins contur în urmă cu doi ani, la Mărășești, în cadrul amplelor manifestări “Vrancea eroică”, s-a bucurat de un succes atât de mare încât a fost “teleportat” și la festivalul internațional “Cerbul de aur” de la Brașov. Iată că povestea continuă, așa încât protagoniștii au trebuit să se împartă acum între Piața Constituției din București (Paula Seling, Proiect K1, Nicolae Furdui Iancu) și Piața Unirii din Focșani, chiar dacă de aici a pornit totul. Singurul care a reușit să bifeze ambele manifestări a fost actorul Sorin Francu, gonind pe șosele ca un veritabil Schumacher! La Focșani piața a fost arhiplină, mii de localnici ținând să fie de față la un spectacol de înaltă ținută, la care au asistat, alături de oficialitățile locale, în frunte cu Marian Opreșan, numeroși membri ai Guvernului, între care însuși primul-ministru. Amfitrioni muzicali au fost membrii Orchestrei Metropolitane București și cei ai corului Accoustic, sub bagheta lui Daniel Jinga, cu câteva pagini de mare popularitate, invitați fiind cântărețul Sebastian Stan și actorul Ion Dichiseanu. Între surprizele pregătite de consilierii artistici Andreea și Radu Fornea s-a numărat și un spectacol multi-media unic, prezentat în premieră absolută-un omagiu al focșenenilor și al vrâncenilor la celebrarea Marii Uniri, film realizat de Consiliul județean și pus impecabil în pagină de Ovidiu Popică (“Visual Emotion”). Complexul eveniment a mai inclus reprize ale Ansamblului folcloric profesionist “Țara Vrancei”, condus de solista Maria Murgoci, precum și un recital consistent și energic al reputatului trio etno Ro-Mania, în frunte cu Răzvan Ștefaniu. S-a impus prin prestanță și calitate grupajul oferit de Corul de cameră “Pastorală”, care aniversează 42 de ani de activitate neîntreruptă, dirijor-fondator fiind prof. dr. Dumitru Săndulachi. Programul corului a inclus, între altele, “Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie” de Marius Căteanu, “Pe-al nostru steag” de Ciprian Porumbescu, “Cântul Unirii” de Alexandru Flechtenmacher, “Marșul lui Iancu” de Timotei Popovici, “Pui de lei” de Ionel Brăteanu. La final, toată lumea, inclusiv ceilalți membri ai echipei organizatoare (Dana și Nicu Blejan, Alexandra și Mihai Paraschiv, Mirela Cristea) s-a prins în “Hora Unirii”, ca un omagiu adus și îndrăgितului Domn Cuza, a cărui memorie e venerată la Focșani. (foto: Like FX by Infinity Sounds)

Oana GEORGESCU

Prețuire, solidaritate, speranță...

Mai mult ca sigur trei au fost vocile masculine care au marcat, prin carieră, popularitate, număr de șlagăre, premii, prezențe la festivalurile naționale și internaționale muzica noastră ușoară: Dan Spătaru, Aurelian Andreescu, Cornel Constantiniu, nu întâmplător ultimii doi fiind cei mai buni prieteni din lume până la dispariția dureroasă a celui alintat "Aurică" sau "Ale". Spătaru și Andreescu cântă de ani buni îngerilor, în Raiul interpreților de muzică ușoară, iar Cornel Constantiniu are, la cei 73 de ani ai săi, grave probleme de sănătate, datorită nemiloasei boli Parkinson, cu care se luptă însă cu demnitate. Nu a cerut și nu cere nimănui nimic, iar dacă oameni de bine l-au ajutat când a făcut cele două operații pe creier, la Viena (prima avusese loc în Africa de Sus, când încă trăia fratele său geamăn Mircea), a fost din inițiativa lor, iar după aceea artistul le-a dedicat compoziția scrisă special cu acest prilej de Sabin Păutza, "Vă mulțumesc!". Interpretul nu se lasă învins de încercările la care îl supune viața, pentru că are alături câțiva prieteni adevărați și mai ales o soție devotată, actrița Domnița Constantiniu, bucuria lui fiind și cei doi fii, Mihai și Alexandru, din păcate stabiliți în Germania, ca și cei cinci nepoți. Toți cei dragi lui au fost primiți de Cornel

La dubla lansare de care aminteam au venit numeroși compozitori, interpreți, colegi, prieteni sau pur și simplu admiratori. CD-urile reunesc în total 33 de cântece, doar o parte dintre sutele de melodii înregistrate de el. Din

Înmânarea "Discului de aur"

cu Doina Spătaru

păcate, așa cum am aflat de la Titus Andrei (care a răscolit kardex-ul radio), Dani Constantin și Marian Stere, care au încercat să aducă la un nivel tehnic actual melodiile, multe dintre șlagărele lui Cornel, neprotejate (deși n-a trecut o veșnicie de la lansare!), nu mai au calitate de sunet și s-a renunțat la ele, deși compozitorul Dani Constantin, reputat maestru de sunet, a făcut tot posibilul, iar Marian Stere, interpret și textier cu experiență, s-a străduit la rândul lui. Și dacă tot am amintit de prietenul devotat Dani

cu zâmbetul pe buze și privire șagălnică în ochi (se cunoaște umorul lui, fiind un colecționar de anecdote) la magazinul "Muzica" de pe Calea Victoriei, la lansarea celor două albume editate, ca un dar de Sărbători, de casa de discuri Eurostar, prin Venera și Paul Stîngă, care i-au mai făcut cu această ocazie o uriașă surpriză, înmânându-i "Discul de aur" pentru performanțele lui discografice, trofeu absolut meritat după cinci decenii pe scena muzicală. Într-un "Medalion liric" publicat în revista "România Mare", compozitorul și muzicologul Doru Popovici îi consacră lui Cornel Constantiniu versuri emoționante: "Nu o dată, destinul unui neotrabadur/ Ne apare zugrăvit în culori sumbre.../ Este și destinul sensibilului cântăreț/ Cornel Constantiniu, care/ Eroic a luptat, cu o boală foarte dură!/ Dar, credința în Bunul Dumnezeu/ Și-n preceptele christice/ L-a redat unei existențe fecunde, unde/ "Viața, care i-a fost ca un suspin,/ I-a devenit cântec".../ Interpretările sale,/ Atît de emoționante,/ Ar putea avea ca/ Punct estetic de plecare/ Sensul etic al cuvintelor/ Rostite de sculptorul-poet/ Pavel Mercescu:/ "Lăsați iubirea să curgă,/ Ca o respirație a cerului,/ Prin pământul vostru"...

Horia Moculescu

Constantin, cum acesta, spre disperarea-i, a fost trimis de TVR la un eveniment în provincie chiar în acele zile, a trimis un mesaj filmat, proiectat pe ecran prin grija inginerului-regizor Ovidiu Potorac, care cu această ocazie ne-a oferit și

o emoționantă filmare proprie. Iată mesajul lui Dani: "Dragă Cornel, aş compara-o pe "fata blondă, cea purtată în taină, aici, sub buzunarul de la haină", din celebrul tău şlagăr "N-aţi văzut o fată", cu muzica uşoară românească, pe care, după ce ai găsit-o, ai invitat-o în casa sufletului tău, pentru a te uni cu ea, pentru a o sluji şi a o apăra pe viaţă! Şi ai reuşit, ca un cavaler adevărat, îmbrăcat în armura şlagărului românesc! Arma ta a fost microfonul, iar câmpul de luptă - studioul muzical, platoul de filmare, scena!!

Trofeele îţi sunt înregistrările audio-video. Prin undele radio-ului, ale micului şi marelui ecran, glasul tău, cu timbru inconfundabil, ne-a transmis trăirea şi vibraţia ta interpretativă, în care ai ştiut să contopeşti melodia şi versul poeziei, unduirea emoţiei, bucuria visului, eternitatea speranţei! Tot ce ai dăruit muzicii uşoare româneşti în acest arc de timp ne-a arătat că porţi muzica aici, "sub buzunarul de la haină"! Cornel, profit de acest moment şi-ţi mulţumesc pentru încrederea acordată, pentru gestul tău frumos de încurajare făcut cu mulţi, mulţi ani în urmă, atunci când ai acceptat să-mi cânti o piesă, tu fiind în postura de vedetă, iar eu în cea de aspirant. Aşadar, "Nu-i prea târziu", o spune şi titlul, să-ţi spun, la rândul meu, că

te port cu grijă, aici, "sub buzunarul de la haină"! Câteva cuvinte şi pentru tine, dragă Domniţa! Vreau să îţi

mulţumesc pentru jertfa şi sacrificiul tău, menite a ni-l păstra, în continuare, pe Cornel. Eşti puternică, o luptătoare, pe care greul n-a înfrânt-o. Fii în continuare portativul lui Cornel! Iar pe voi, onorată asistenţă, vă îndemn să fredonaţi oriunde şlagărele lui Cornel, de aceea, la plecare luaţi cu voi şi un CD. Arătaţi-i lui Cornel că şi voi îl purtaţi cu grijă, aici "sub buzunarul de la haină"! Dani Constantin, un compozitor recunoscător".

Sala de la etaj a magazinului "Muzica", pregătită special pentru lansare, cu un spaţiu sporit (mulţumim, Alex!), a cunoscut o mare afluenţă de public, de aşteptat, am zice, deşi şi alţi invitaţi, inclusiv colegi de breaslă şi de generaţie, ar fi TREBUI să fie acolo, alături de Cornel. Cu atât mai mult cu cât, dintre compozitorii şi textierii de pe disc, extrem de puţini mai sunt în viaţă... Horia Moculescu a fost, ca de obicei, extrem de amuzant şi aplaudat copios pentru amintirile sale, cea mai gustată fiind cea în care a povestit cum l-a cunoscut pe solist, confundându-l cu fratele său geamăn, cu care semăna leit. Jolt Kerestely şi Alexandra Cepraga s-au referit, fireşte, la muzicalitatea lui perfectă şi la modul cum venea pregătit, de fiecare dată, la studioul de înregistrări. Legaţi fiind de colaborarea comună cu compozitorul-poet Alexandru Mandy, Sergiu Cioiu,

aflat pentru câteva săptămâni în ţară, a evocat anii aceia frumoşi, în care muzica şi poezia se împleteau armonios, ceea ce a făcut-o şi pe poeta Rodica Elena Lupu să-i dedice câteva versuri inspirate. Fără teama de a greşi, cel mai ovaţionat moment a fost cel al lui Paul Surugiu-Fuego, care i-a cântat "Trubadurul", şlagărul lui Dinu Giurgiu, după care a rostit un discurs absolut emoţionant, pe care Cornel l-a ascultat cu lacrimile şiroindu-i pe obraji (se ştie că Paul l-a ajutat în mod consecvent, în cadrul generosului său proiect "Art by Fuego"). Cuvinte calde au spus toţi colegii prezenţi la eveniment: Stela Enache (pe unul din discuri găsim "Ora cântecului" de Florin Bogardo), Silvia Dumitrescu, compozitorul Ionel Tudor (cu patru compoziţii pe albume), nemaivorbind de cei care au împărţit cu el bucurii şi succese la Teatrul "Ion Vasilescu": Petre Geambaşu (pe unul din CD-uri are compoziţia "Te-am aşteptat să vii"), Doina Spătaru şi prietenul devotat Dorin Anastasiu, cu al cărui Traband el şi Cornel au bătut ţara! Dintre interpreţii din generaţia de mijloc, la rândul lor artiştii Eurostar, au ținut să-l omagieze Ioana Sandu şi Aurel Moga, așa cum au făcut-o şi Andreea

Andrei, marii iubitori de muzică Livia Gauzin, Ștefan Doru Chiriacescu (rudă prin alianță, așa cum era pe cale să devină cândva și Dani Constantin!), Daniela Imre (văduva compozitorului și reductabilului dirijor Alexandru Imre), prietenă de-o viață. Dintre actualii redactori de la Radio România a venit doar Bogdan Pavlică, dar "vechea gardă" a ținut să fie alături de interpretul căruia i-au consacrat sute de minute de emisiuni antologice – ne referim la Lucia Popescu Moraru, Adriana Marian, Titus Andrei. Să nu uităm că, până la a triumfa la "Steaua fără nume" și a deveni vedetă de muzică ușoară, Cornel Constantiniu a fost actor, inclusiv la Teatrul Național din Iași, unde a fost coleg cu soția sa Domnița Mărculescu, omagiul breslei actricești fiind adus de Julieta Szönyi (cine poate uita personajul ei din serialul "Toate pânzele sus"?), Ion Dichiseanu, Papil Panduru (soțul Cătălinei Buzoianu, regizoare care l-a apreciat în mod deosebit pe actorul Constantiniu), Petre Moraru (un "Dracula" pe care americanii au încercat fără succes să-l egaleze).

În cartea dedicată compozitorului ieșean Titel Popovici există o fotografie istorică de la cununia acestuia, naș fiind Sile Dinicu, iar invitați de onoare tinerii, pe atunci,

dramei de excepție. Un actor de teatru și film de primă mărime, prețuit și admirat de marele public și de colegii de breaslă, s-a impus în timp și a devenit unul dintre cei mai iubiți artiști români pe tărâmul MUZICII, pe care a slujit-o cu credință și cu o dăruire fără margini. Muzica a fost pentru el mai mult decât un hobby, a fost o altă profesiune

de credință căreia i-a dedicat o viață fără hodină, hrănită cu pasiune și sacrificiu. Simpla lui prezență pe scenă devenea, prin sunet, imagine și o anume charismă proprie omului ales un eveniment memorabil. M-a onorat cu prietenia lui și m-a inspirat întotdeauna prin felul unic în care știa să pună în valoare un vers însoțit de muzică. S-a retras dintr-o carieră excepțională de actor și muzician, mult înainte de vreme, chinuit de o boală nemiloasă, dar roadele talentului și muncii sale vor fi mereu, pentru cei care-l iubesc, nestemate ale minții și sufletului. Cei mai apreciați compozitori români din toate generațiile i-au dedicat creații de mare valoare, care, iată, sunt adunate acum, la moment de aniversare, într-un dublu album menit să-l definească pe Cornel Constantiniu ca pe un interpret unic, ca pe o stea fără egal a muzicii românești. Cântecurile sale și vocea lui, născută pe tărâmurile divine, ne vor înnobila casele și sufletele pentru multă vreme de-acum înainte. Îți mulțumim, Cornel, pentru lecția de prietenie pe care ne-ai

Cornel Constantiniu și Sabin Păutza. Pe albumul său conținând creațiile de muzică ușoară-pop, din tinerețe, compozitorul Sabin Păutza a inclus, la vremea respectivă, șapte piese pe care i le-a scris lui Cornel Constantiniu, de care l-a legat o strânsă prietenie în perioada lor comună ieșeană. Dintre acestea, nu mai puțin de cinci figurează și pe albumele Eurostar lansate acum. Compozitorul n-a putut fi prezent, dar pe ecran a fost proiectat și în cazul lui un emoționant mesaj, pe care l-a intitulat "Cornel Constantiniu, o stea de primă mărime a muzicii ușoare românești": "L-am cunoscut acum aproape 50 de ani, când a venit la Iași, împreună cu Domnița Mărculescu, soția și colega sa la Teatrul Național din Iași, unde au fost repartizați ca proaspeți absolvenți ai Institutului de Teatru. În perioada aceea am compus și înregistrat primul meu cântec de muzică ușoară, "Un bun rămas", gândit și dedicat special pentru Cornel Constantiniu. Au urmat apoi altele, în total șapte melodii dedicate lui, pe care le-a interpretat cum nu se putea mai bine și pe care le-am pus împreună recent pe discul meu de autor. Vocea lui inconfundabilă și fără de pereche era dublată și pusă în valoare de un talent muzical și un simț al

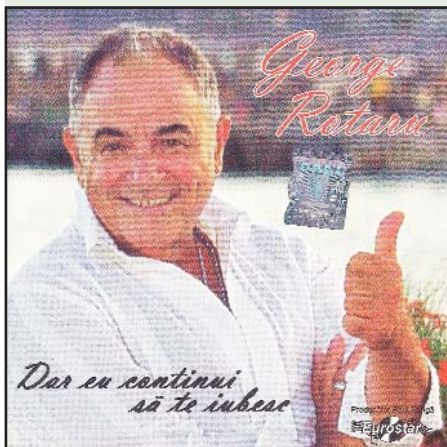
predat-o cu modestie o viață întregă și pentru tot ce ne-ai dăruit în acești ani plini de lumină și binecuvântare! Un admirator îndatorat, Sabin Păutza".

Octavian URSULESCU

Discuri

George Rotaru: „Dar eu continui să te iubesc”

Adevărat artist internațional (locuiește mare parte din timp în SUA), George Rotaru, posesor al

unei voci extrem de calde, cu un timbru foarte plăcut, este un adevărat globe-trotter, colindând lumea cu cântecele sale. La fel de bun în muzica ușoară, populară sau în romanță, artistul ne propune la casa de discuri Eurostar un album purtând titlul marelui său succes

„Dar eu continui să te iubesc”, de Ștefan Ambrozie. De fapt, este aproape un album de autori, 13 melodii fiind scrise de Ambrozie și Paul Buta, o singură piesă, „Cafeaua de după-amiază”, aparținând lui Radu Galfi, în studioul din Făgăraș al căruia făcându-se de altfel înregistrările. Instrumentiști: Mircea Pîrcălabu (saxofon, clarinet), Vlad Bucur (vioară). Pe lângă piese tipice de muzică ușoară, albumul include câteva cântece ce țin de muzica de petrecere, așa încât discul este destinat tuturor gusturilor și vârstelor. Textul din booklet, semnat de interpretul Cătălin Maximiuc (Radio România Internațional), este bilingv, albumul fiind evident destinat și melomanilor de peste hotare.

RoadkillSoda: „Mephobia”

A 5-lea album al formației bucureștene este disponibil prin Universal Music Romania în

formatele dublu vinyl „red color”, CD, dar și pe platformele online de streaming și download. „Mephobia” a fost înregistrat în studioul

formației Vița de Vie și masterizat la New York, producător - formația. Cei patru - Mihnea Ferezan (chitare), Sebastian Stancu (voce), Victor Ferezan (bas), Alex Ghiță (baterie) - ne oferă 11 cântece în engleză cu stil eclectic, ancorat în maniere de tip „old school” - rock'n'roll, stoner, psychedelic, grunge.

„Târgoviște, Romanța nouă” (vol. I)

La standul special pe care l-a avut anul acesta la festivalul de romanțe „Crizantema de aur” de la Târgoviște, la invitația directoarei artistice Alina Mavrodin Vasiliu, casa de discuri Eurostar a lansat o serie de albume dedicate evenimentului ajuns la ediția a 51-a. CD-ul de față este unul de colecție, cu creații memorabile aparținând unor Guilelm Șorban, Elly Roman, Vasile Veselovski, Dan Stoian, Ioan Tomescu, Constantin Drăghici, Irina Loghin, Ion Ghițulescu și cântate cândva pe scena manifestării. Atractivitatea

aparte a albumului este dată și de numele celor care dau viață inspirat acestor bijuterii: Gică Petrescu, Eugen Fî-nățeanu, Ion Dolănescu, Irina Loghin, Benone Sinulescu, Irina Loghin, Benone Sinulescu, Ștefania Rareș, Nicolae Nițescu, Ion Ghițulescu, Gică Petrescu, Ion Ulmeanu, Angela Ciochină și Silviu Stănculescu, Mihaela Păsărin, Eugen Fânățeanu

Ion Ulmeanu, Ion Ghițulescu. De efect este duetul dintre Angela Ciochină și actorul Silviu Stănculescu. Melomanii vor reasculta înfiorați bijuterii cum ar fi „Pe lângă plopii fără soț” sau „Car frumos cu patru boi”, alături de romanțe mai noi.

Lelia PRUNDU

Revistă lunară de informare, opinie și dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

George BALINT

Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU

Editorialist: George BALINT

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:

Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ,
Cristina ȘUTEU, Petre-Marcel VĂRLAN

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Ecaterina BANCIU, Loredana BALTAZAR,
Al. I. BĂDULESCU, Corina BURA, Lavinia COMAN,
Grigore CONSTANTINESCU, Theodor CONSTANTINIU,
Oana GEORGESCU, Irina HASNAȘ, Florian LUNGU,
Carmen MANEA, Doina MOGA, Alexandru PĂTRAȘCU,
Aurelian POPA-STAVRI, Costin POPA, Mariana POPESCU,
Diana ROTARU, Dalia RUSU-PERSIC, Marcel SPINEI,
Mădălin-Alexandru STĂNESCU, Mircea ȘTEFĂNESCU,
Cristina ȘUTEU, Vlad VĂIDEAN, Irina VESA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x